

Cyngor Sir
CEREDIGION
County Council

**DATGANIAD
O'R
CYFRIFON**

am y flwyddyn a oedd
yn diweddu ar
31ain Mawrth 2019
Archwiliwyd

CYNNWYS

	Rhif y Dudalen
Adroddiad Naratif	2
Datganiad o'r Cyfrifoldebau o ran y Datganiad Cyfrifon	16
Adroddiad yr Archwilydd i Gyngor Sir Ceredigion	17

DATGANIADAU ARIANNOL

Dadansoddiad Gwariant a Chyllido	20
Datganiad Cynhwysfawr o Incwm a Gwariant	22
Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn	24
Mantolen	25
Datganiad Llif Arian	26
Nodiadau i'r Datganiad Cyfrifon	27
Datganiad Llywodraethu Blynyddol	91

ADRODDIAD NARATIF

Ynglŷn â Chyngor Sir Ceredigion

Mae Sir Ceredigion yn ardal sy'n ymestyn dros 696 milltir sgwâr o olygfeydd ysblennydd, arfordir dramatig a chymunedau llawn bwrlwm. Yn ddaearyddol mae'r sir yn un o'r rhai mwyaf yng Nghymru gyda phoblogaeth o 78,100 wedi'i gwasgaru ar hyd a lled y sir a'r prif drefi sef Aberystwyth, Aberteifi, Llanbedr Pont Steffan, Llandysul, Aberaeron a Thregaron.

Mae'n un o'r siroedd sy'n tyfu'n gyflymaf yng Nghymru gyda chynnydd o 15% yn y boblogaeth ers 1981 o'i gymharu â'r twf cyfartalog o 4% yng Nghymru. Mae Ceredigion yn darparu ar gyfer nifer o ddiwydiannau, e.e. amaethyddiaeth, twristiaeth, cwmnïau cynhyrchu bwyd, adwerthu, ymchwil gwyddonol a llawer o fusnesau cynhenid eraill sydd wedi'u lleoli ar draws y Sir. Mae addysg yn chwarae rôl fawr yng Ngheredigion gyda dwy Brifysgol, Coleg Addysg Bellach, 3 ysgol uwchradd, 3 ysgol canol a nifer o ysgolion cynradd.

Mae Cyngor Sir Ceredigion yn awdurdod unedol, a ffurfiwyd ar 1 Ebrill 1996 ac mae'n gyfrifol am ystod eang o wasanaethau a gweithgareddau. Mae'r Cyngor wedi mabwysiadu system "Gabinet" o weinyddu. Fel rheol bydd y Cabinet yn cwrdd yn swyddfeydd y Cyngor yn Aberaeron bob tair wythnos ac mae'n cyflawni swyddogaethau Gweithrediaeth ar ran yr Awdurdod Mae Cyngor Sir Ceredigion yn cyflogi 4,000 o aelodau staff sy'n darparu gwasanaethau beunyddiol. Mae prif swyddfeydd y Cyngor yn Aberaeron ac Aberystwyth ac mae swyddfeydd lleol hefyd yn Aberteifi a Llanbedr Pont Steffan.

Gweledigaeth y Cyngor:

“Mae Cyngor Sir Ceredigion yn darparu gwasanaethau cyhoeddus dwyieithog cynaliadwy sy'n rhoi gwerth am arian er mwyn cynnal economi gryf, amgylchedd iach a hyrwyddo lles ein pobl a'n cymunedau.”

Blaenoriaethau ac Amcanion

Roedd y Blaenoriaethau ar gyfer Ceredigion, gan gynnwys yr Amcanion Llesiant a Gwella am 2018/19, fel a ganlyn:

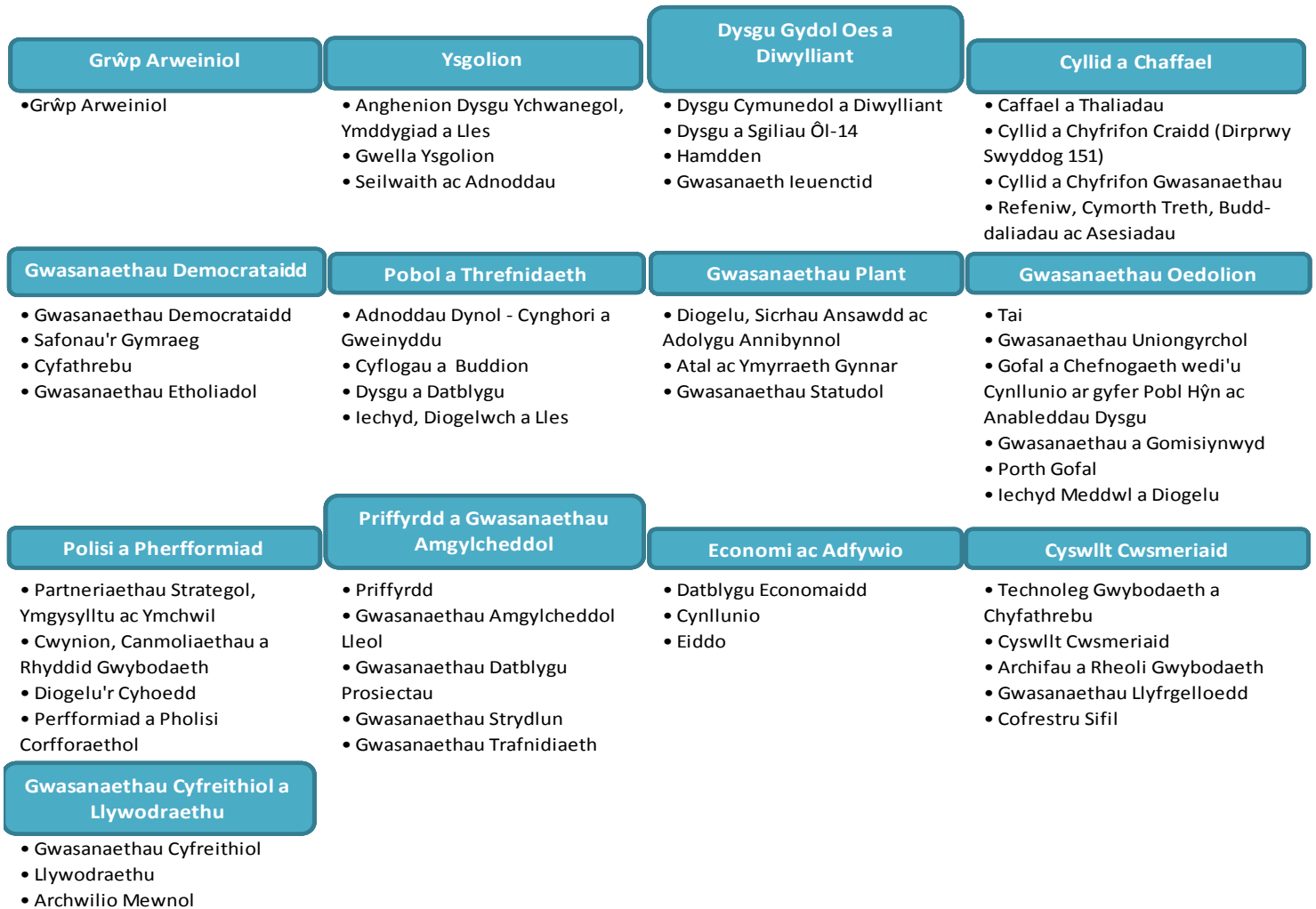
<u>Blaenoriaeth</u>	<u>Amcanion Llesiant a Gwella</u>
1. Hybu'r Economi	<ul style="list-style-type: none"> • Hyrwyddo a darparu cyfleoedd cyflogaeth i ddinasyddion Ceredigion • Gwella ffyniant trwy gynlluniau partneriaeth cydweithredol ac arloesol • Datblygu Seilweithiau ar gyfer yr 21ain Ganrif ar draws y sir
2. Buddsoddi yn Nyfodol y Bobl	<ul style="list-style-type: none"> • Gwella'r cyfleoedd ar gyfer dysgu a chyflogaeth i bob dinesydd • Diogelu pobl rhag tlodi trwy sicrhau'r incwm mwyaf posibl • Gweithio mewn partneriaeth i hyrwyddo a meithrin ffyrdd o fyw iach ac actif • Hybu a hwyluso diwylliant a hunaniaeth ddwyieithog unigryw a bywiog Ceredigion
3. Galluogi Cydnerthedd Unigolion a Theuluoedd	<ul style="list-style-type: none"> • Hyrwyddo llesiant unigolion a chymunedau o fewn cartrefi diogel, fforddiadwy a hygyrch • Diogelu'r rhai sy'n fwyaf agored i niwed trwy hyrwyddo gwasanaethau ymyrryd yn gynnar ac atal • Galluogi unigolion a theuluoedd i ailafael yn eu hannibyniaeth a pharhau'n annibynnol
4. Hyrwyddo Cydnerthedd Amgylcheddol a Chymunedol	<ul style="list-style-type: none"> • Cymryd rhan weithgar mewn rhaglenni i ddelio ag effeithiau newid hinsawdd • Gwella'r seilwaith i hwyluso datblygiad yn y dyfodol er mwyn ateb anghenion cymunedau • Helpu a chynorthwyo cymunedau i fod yn fwy hunangydnerth

Disgwylir i'r Blaenoriaethau ac Amcanion Llesiant a Gwella 2018/19 gyfrannu at gyflawni'r nodau llesiant a ddangosir isod:

	Nod	Sut bydd Blaenoriaethau ac Amcanion Llesiant y Cyngor yn bodloni'r Nodau Llesiant?
1.	Cymru lewyrchus:	Mae pob un o'n Blaenoriaethau yn ystyried pwysigrwydd datblygu economi yng Ngheredigion. Bydd cyflogaeth, datblygu sgiliau, tai, yr amgylchedd, cymorth busnes ac adfywio yn cyfrannu at Gymru ffyniannus.
2.	Cymru gydnerth:	Mae Hyrwyddo Cydnerthedd Amgylcheddol a Chymunedol yn canolbwyntio ar warchod ein hamgylchedd naturiol ac yn cynnwys mentrau i wella a datblygu gallu cymunedau i ymateb i drychinebau amgylcheddol.
3.	Cymru iachach:	Mae Buddsoddi yn Nyfodol y Bobl yn canolbwyntio ar ddiogelu teuluoedd, plant ac oedolion rhag tiodi a hyrwyddo ffyrdd o fyw iachach, mwy actif, ac mae Galluogi Cydnerthedd Unigolion a Theuluoedd yn ceisio gwella tai, galluogi pobl i fyw'n annibynnol a darparu gwasanaethau ymyrryd yn gynnar ac atal ar gyfer y rhai mwyaf agored i niwed.
4.	Cymru sy'n fwy cyfartal:	Mae pob un o'n Blaenoriaethau yn ceisio creu Cymru sy'n fwy cyfartal trwy sicrhau cyfle cyfartal ar gyfer cyflogaeth, tai, addysg, ffyrdd o fyw iachach a chymunedau cynaliadwy.
5.	Cymru o gymunedau cydlynus:	Mae adeiladu ar gryfder ein cymunedau yn nodwedd allweddol yn nhair o'n blaenoriaethau.
6.	Cymru â diwylliant bywiog lle mae'r Gymraeg yn ffynnu:	Mae'r Cyngor wedi cytuno i gydymffurfio â gofynion Safonau'r Gymraeg, ac mae mesurau pellach i hyrwyddo dwyieithrwydd a'r Gymraeg wedi'u cynnwys yn ein hamcanion.
7.	Cymru sy'n gyfrifol ar lefel fyd-eang:	Wrth ystyried ein Hamcanion Llesiant a Gwella rydym wedi rhoi sylw i'r gwaith asesu llesiant ac ymgysylltu i sicrhau y gallwn wneud cyfraniad cadarnhaol at lesiant byd-eang.

Gwasanaethau'r Cyngor

Dyma Wasanaethau'r Cyngor yn ystod 2018/19:

Llywodraethu

Mae'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol (ar dudalennau 91 i 102) yn amlinellu ymagwedd y Cyngor tuag at sicrhau ei fod yn cynnal system effeithiol o ran llywodraethu corfforaethol a rheolaeth fewnol. Cynhyrchir y datganiad yn dilyn adolygiad o drefniadau llywodraethu'r Cyngor ac mae'n cynnwys cynllun gweithredu i fynd i'r afael ag unrhyw faterion llywodraethu arwyddocaol a nodwyd.

Materion a risgiau sy'n effeithio ar y Cyngor

Mae'n bwysig cydnabod risg yn ystod y cyfnodau economaidd hynod heriol hyn. Isod nodir risgiau corfforaethol y Cyngor, sgôr y risgiau a'u statws CMG (coch, melyn, gwyrdd) ar ddechrau a diwedd y flwyddyn:

Risgiau Corfforaethol	Dechrau'r flwyddyn	Diwedd y flwyddyn
Cynlluniau Strategol a Blaenoriaethau	10/Melyn	3/Gwyrdd
Llywodraethu	8/Melyn	6/Melyn
Trefniadau Gwella a Rheoli Perfformiad	6/Melyn	9/Melyn
Parhad Busnes ac Argyfyngau Sifil Posib	8/Melyn	12/Melyn
Cynllun Ariannol Tymor Canolig	15/Coch	15/Coch
Trawsnewid Gofal Cymdeithasol	15/Coch	15/Coch
Cynyddu'r nifer o atgyfeiriadau yn ymwneud ag Amddiffyn Oedolion Agored i Niwed a Threfniadau Diogelu Rhag Colli Rhyddid	16/Coch	12/Melyn
Amddiffyn Plant	12/Melyn	12/Melyn
Rheoli Gwybodaeth – Diogelwch	8/Melyn	8/Melyn
Capasiti a Gallu	8/Melyn	8/Melyn
Cwynion	12/Melyn	Wedi'i dynnu *
Rheoli Carbon	12/Melyn	12/Melyn
Erydiad Arfordirol ac Achosion o Lifogydd	25/Coch	25/Coch
Cefnogi Busnesau Bwyd Lleol ac Effaith ar yr Economi	12/Melyn	9/Melyn
Brexit	-	20/Coch **

* Symudodd y risg i fod yn risg gwasanaeth ar ôl i Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru ddileu'r amod oherwydd gwelliant yn y ffordd yr ymdrinnid â chwynion.

** Ychwanegwyd y risg yn ystod 2018/19 oherwydd yr ansicrwydd sy'n bodoli ynghylch trefniadau BREXIT a gwarant y Trysorlys i ddisodli cyllid heb unrhyw fanylion a bod yn ddibynnol ar unrhyw fargen Brexit.

Strategaeth Ariannol a Dyraniad Adnoddau

Bwriedir i'r Strategaeth Ariannol ddarparu fframwaith llywodraethu ariannol y gellir gweithredu tu mewn iddo drwy amlinellu'r materion a gaiff eu hystyried wrth baratoi cynlluniau ariannol ar gyfer y tymor canolig. Drwy ddod â rhagdybiaethau ariannol, safonau cyflenwi gwasanaethau, anghenion demograffig a materion cynllunio'r gweithlu ynghyd yn y ddogfen hon, disgwylir y bydd modd i'r Cyngor fynd ati'n well i ystyried y ffordd y mae'n rheoli ei adnoddau'n gyffredinol er mwyn cyflawni ei amcanion.

Amcan ariannol y Cyngor yw defnyddio ei adnoddau mewn ffordd ofalus a chyfrifol a sicrhau bod cydnherthedd ariannol y Cyngor yn cael ei gynnal a'i gryfhau. Mae'n bwysig deall y cyddestun ariannol cyffredinol i sicrhau cyllideb gadarn a chytbwys dros y blynyddoedd nesaf oherwydd bydd y cyllid sydd ar gael ar gyfer y sector cyhoeddus yn gyfyngedig ac yn gostwng yn nhermau arian parod.

Mae nifer o flynyddoedd heriol o'n blaenau ym maes llywodraeth leol gan fod cyllid cyhoeddus yn parhau i fod yn eithriadol o dynn. Mae hyn yn cael effaith uniongyrchol ar

gyllidebau'r Cyngor. Felly, mae hwn yn gyfnod anodd o ran y gyllideb ac o ran darparu gwasanaethau. Fodd bynnag, o fynd i'r afael â'r agenda, ystyried sut y gellir darparu gwasanaethau mewn ffordd wahanol a gwell, a sicrhau mwy o werth am arian i'r trethdalwyr, dylai cyfleoedd godi o'r her hon hefyd.

Caiff rhagolwg ariannol tymor canolig y Cyngor ei lunio yng nghyd-destun yr economi genedlaethol, cynlluniau gwariant cyhoeddus a deddfwriaeth a rheoliadau cenedlaethol. Fe'i paratwir yng nghyd-destun economi genedlaethol anodd ac ar adeg pan fo mesurau cyni sylweddol ar waith. Mae tua 73% o gyllideb refeniw net y Cyngor yn dod i law gan Lywodraeth Cymru, ac felly mae'n dibynnu ar yr economi gyfan ac ar allu Llywodraeth y DU i godi trethi i ariannu gwasanaethau cyhoeddus. Mae'r dirywiad economaidd yn rhoi mwy o bwysau ar gyllid y Cyngor ei hun a hefyd ar y gymuned ehangach. Mae amcanestyniadau'r boblogaeth yn dangos y bydd pobl yn byw yn hirach yn genedlaethol ac yng Ngheredigion, ac mae hyn yn golygu y bydd mwy o bobl i'w gwasanaethu. Bydd hyn yn effeithio ar bob gwasanaeth ac yn arbennig ar y categori 65 oed a throsodd.

Felly, yn unol â'i strategaeth ariannol, bydd y Cyngor yn parhau i reoli'r bwlch disgwylid rhwng yr adnoddau tebygol a gofynion y gyllideb er mwyn cael cyllideb gytbwys a chyflawni amcanion y Cyngor ar yr un pryd. Gellir cyflawni hyn drwy ganolbwyntio'n bennaf ar nodi arbedion cyn pennu'r gyllideb i sicrhau bod modd eu gwireddu mewn pryd ar gyfer dechrau'r flwyddyn ariannol berthnasol. Rydym wedi paratoi cynllun arbedion sy'n nodi arbedion ar gyfer y tymor canolig. Bydd y Cyngor yn bodloni'r gostyngiad cyffredinol yn ei gyllideb oherwydd y gostyngiad yn y cyllid a ddarperir iddo drwy roi'r rhaglen drawsnewid ar waith, adolygu gwasanaethau a lleihau gwariant trydydd parti.

Perfformiad Ariannol - Refeniw

Y gwarged cyffredinol ar ddiwedd y flwyddyn oedd £30k – Mae sefyllfa'r alldro llwyddiannus yn cyd-ddigwydd â'r Strwythur Corfforaethol newydd a Chyfrifoldebau'r Swyddogion Arweiniol Corfforaethol ynghyd â swyddogaeth Gwasanaeth Cyllid canolog ac mae hyn yn dangos bod rheolaeth ariannol y Cyngor yn dda iawn. Bydd balansau cyffredinol yn cynyddu i £5.6m sef 3.9% o'r gyllideb flynyddol ac mae o fewn yr ystod targed sydd rhwng 3% a 5%. Mae'r Cronfeydd Wrth Gefn wedi'u Clustnodi wedi cael eu hadolygu yn unol ag ymrwymadau'r Cyngor ac wedi cynyddu o £15.9m i £18.6m. Ceir dadansoddiad yn Nodyn 1.8.

Roedd gorwariant Gwasanaethau Oedolion ychydig o dan £2m, ac roedd hyn yn gynydd o'i gymharu â sefyllfa chwarter tri, a oedd yn rhagweld gorwariant o £1.3m. Darperir dadansoddiad isod. Fodd bynnag, roedd gan feysydd gwasanaeth arall fwy o danwariant nag yr oedd wedi'i ragweld, yn ogystal â gwarged o £269k ar Dreth y Cyngor a chyllid grant ychwanegol a oedd yn cynnwys £145k ar gyfer Storm Callum.

Roedd yn ofynnol i ysgolion wneud arbedion o bron £2m yn ystod 2018/19. Bu'r Ysgolion yn llwyddiannus iawn yn dod o hyd i'r mwyafrif o'r arbedion. Adlewyrchir hyn yn sefyllfa gadarnhaol Balansau Ysgolion, a leihaodd ychydig dros 100k yn unig – gyda chyfanswm y Balansau ar ddiwedd y flwyddyn dros £1.8m. Mae'r pwysau cyllidebol a wynebir gan Ysgolion yn 2019/20 wedi'u cyllido'n llawn. Mae'r Cyngor yn parhau i gefnogi pob Ysgol o ran eu helpu i reoli eu cyllidebau.

PERFFORMIAD Y GYLLIDEB

- Roedd cyllideb y Gwasanaeth Ysgolion wedi cwrdd â'r costau. Fel y cyfeiriwyd ato uchod, rheolwyd y Gyllideb Gyffredinol ar gyfer Ysgolion Dirprwyedig yn llwyddiannus yn ystod 2018/19.
- Roedd cyllideb y Gwasanaeth Dysgu Gydol Oes a Diwylliant wedi cwrdd â'r costau ar ôl defnyddio £113k o Gronfeydd Wrth Gefn wedi'u Clustnodi – defnyddiwyd £75k tuag at ddatblygiad Ysgol Cwrtnewydd.
- Cafwyd tanwariant o £249k gan y Gwasanaeth Cyllid a Chaffael yn unol â'r hyn a ragwelwyd yn chwarter tri. Arbedion o ran y llog ar fenthyciadau a gostyngiad yng nghyfanswm y taliadau yn erbyn Cynllun Cymorth Treth y Cyngor yw'r prif resymau am y tanwariant.
- Cafwyd tanwariant o £12k gan y Gwasanaethau Democrataidd, yn unol â'r hyn a ragwelwyd yn chwarter tri.
- Roedd cyllideb y Gwasanaeth Pobl a Threfniadaeth wedi cwrdd â'r costau ar ôl defnyddio £38k o Gronfeydd Wrth Gefn wedi'u Clustnodi – ariannodd hwn, yn rhannol, gostau diswyddo untro.
- Cafwyd tanwariant o £77k gan y Gwasanaethau Plant. Mae hyn yn ymwneud yn bennaf â chyllid grant y Gronfa Gofal Integredig yn cael ei ddyfarnu'n hwyr yn y flwyddyn, lle'r oedd y gwariant wedi cael ei ariannu'n wreiddiol gan y Gwasanaeth.
- Cafwyd gorwariant o £1.973m gan y Gwasanaethau Oedolion, a oedd yn ddirywiad o'r hyn a ragwelwyd yn flaenorol. Mae yna nifer o amrywiannau pwysig. Fodd bynnag gellir crynhoi prif feysydd y gorwariant ar draws y gwasanaeth cyfan am ei fod yn ymwneud yn bennaf â thargedau arbedion heb eu cyflawni (£839k), costau cynyddol sy'n gysylltiedig â gwelyau'r Sector Annibynnol (£748k) a chost gynyddol Taliadau Uniongyrchol (£299k). O ran y meysydd Gwasanaeth yr effeithiwyd arnynt, mae'r gorwariant yn disgyn, yn bennaf, ar Anabledau Dysgu (£900k), Pobl Hŷn (£673k) ac Iechyd Meddwl (£555k).
- Cafwyd tanwariant o £102k gan y Gwasanaeth Polisi a Pherfformiad, yn bennaf oherwydd arbedion o ganlyniad i swyddi gwag, a oedd yn unol â'r hyn a ragwelwyd yn chwarter tri.
- Cafwyd gorwariant o £293k gan y Gwasanaeth Priffyrdd a Gwasanaethau Amgylcheddol, a oedd yn unol â'r hyn a ragwelwyd yn chwarter tri. Mae £163k yn ymwneud â chost ychwanegol cael gwared ar wastraff gweddilliol ac mae £168k

yn ymwneud â chost ychwanegol o gasglu gwastraff, yn bennaf costau gwaith atgyweirio a chynnal a chadw fflyd o gerbydau casglu gwastraff sy'n mynd yn hen (cânt eu disodli gan rai newydd yn 2019/20) a chostau uwch tanwydd. Mae tanwariant mewn manau eraill wedi helpu i ariannu rhan o'r costau uwch hyn.

- Cafwyd tanwariant o £38k gan y Gwasanaeth Economi ac Adfywio, a oedd ychydig yn well na'r disgwyl. Cafodd y diffyg o ran incwm cynllunio ei ariannu gan danwariant mewn manau eraill yn y gwasanaeth.
- Cafwyd tanwariant o £159k gan y Gwasanaeth Cyswllt Cwsmeriaid. Mae £73k yn ymwneud ag arian grant yn cael ei ddefnyddio ar ddiwedd y flwyddyn ar gyfer gwaith a wnaed ar y Cynllun Grant Gofal Plant, gyda'r rhan fwyaf o'r tanwariant sy'n weddill o ganlyniad i swyddi gwag yn ystod chwarter olaf y flwyddyn.
- Cafwyd tanwariant o £169k gan y Gwasanaeth Cyfreithiol a Llywodraethu sy'n cyd-fynd yn fras â'r hyn a ragwelwyd yn chwarter tri. Mae'r tanwariant yn ymwneud yn bennaf â chostau Cyflogai Cyfreithiol a Ffioedd Cyfreithiol Allanol.
- Cafwyd tanwariant o £685k gan y Grŵp Arweiniol, a oedd yn gynydd o'r £470k a ragwelwyd yn chwarter tri. Mae'r tanwariant yn ymwneud yn bennaf ag arbedion trawsnewid, a gynyddodd yn ystod y chwarter olaf ac roedd peth tanwariant o fewn y gwasanaeth hefyd.
- Cafwyd tanwariant o £535k gan Ardollau, Premiwm Treth y Cyngor a Chronfeydd Wrth Gefn, sy'n unol â'r hyn a ragwelwyd yn chwarter tri. Mae'r incwm a godir o Bremiwm Treth y Cyngor bellach yn gwrthbwyso'r diffyg sydd wedi cronni o ganlyniad i eiddo yn trosglwyddo i Ardrethi Annomestig Cenedlaethol.

Mae'r tabl isod yn dangos alldro'r gyllideb reoladwy ar gyfer pob Gwasanaeth.

	2018/19 Cyllideb £'000	2018/19 Gwirioneddol £'000	tan/(gôr) wariant £'000
Gwasanaethau			
Ysgolion	46,539	46,538	1
Dysgu Gydol Oes a Diwylliant	2,384	2,384	0
Cyllid a Chaffael	18,339	18,090	249
Gwasanaethau Democrataidd	1,904	1,892	12
Pobl a Threfniadaeth	1,880	1,880	0
Gwasanaethau Plant	6,794	6,717	77
Gwasanaethau Oedolion	24,425	26,398	(1,973)
Polisi a Pherfformiad	2,066	1,964	102
Prifffyrdd a Gwasanaethau Amgylcheddol	16,677	16,970	(293)
Economi ac Adfywid	3,430	3,392	38
Cyswllt Cwsmeriaid	4,779	4,620	159
Cyfreithiol a Llywodraethu	1,298	1,129	169
Grŵp Arweiniol	4,999	4,314	685
Ardollau, Premium Treth y Cyngor a Chronfeydd	4,730	4,195	535
Cyfanswm y Gyllideb Reoladwy	140,244	140,483	(239)
Gwarged y Dreth Gyngor			269
Gwarged			30
 Ariannwyd drwy:			
Crynswth y Cyllid Allanol	101,251	101,251	
Trethi Lleol	38,993	39,262	
Y Gronfa Gyffredinol	0	(30)	
	140,244	140,483	

Mae perfformiad cyllideb 2018/19 wedi bod yn gadarnhaol iawn yn gyffredinol. Mae gwaith yn mynd rhagddo i gefnogi Gwasanaethau Oedolion yn benodol i reoli eu pwysau cyllidebol. Pan bennwyd cyllideb 2019/20, y prif faes risg oedd Gwasanaethau Oedolion, gydag arbedion o tua £1.5m dal i'w canfod. Ers hynny dyrannwyd arian grant ychwanegol o £0.5m gan Lywodraeth Cymru. Fodd bynnag mae'n bosibl y bydd diffyg y llynedd yn faich newydd ychwanegol ar gyfer 2019/20. Mae'n hanfodol felly bod cyllid pellach ar gyfer 2019/20 yn unig ar gael i'r gwasanaeth er mwyn lliniaru'r sefyllfa arwyddocaol hon tra bod cynlluniau ynghylch arbedion yn cael eu gweithredu.

Perfformiad Ariannol - Cyfalaf

	2018/19	2017/18
	£'000	£'000
Cyllideb Gymeradwy	17,809	14,502
Cyllideb Wariadwy	15,552	13,728
Gwariant Gwirioneddol	<u>15,339</u>	<u>10,142</u>
	<u>213</u>	<u>3,586</u>

Cyllideb Gymeradwy – yw cyfanswm cyllideb y Rhaglen Gyfalaf a gymeradwywyd gan y Cabinet/y Cyngor sy'n cynnwys llinell ar gyfer grantiau cyffredinol nad yw'n Gyllideb Wariadwy. Dyma fecanwaith ar gyfer ychwanegu cynlluniau grant cymeradwy ychwanegol yn ystod y flwyddyn.

Cyllideb Wariadwy – yw cyfanswm y cynlluniau cymeradwy o fewn y Rhaglen Gyfalaf nad yw'n cynnwys y llinell ar gyfer grantiau cyffredinol.

Dyma'r prif amrywiadau rhwng y gyllideb wariadwy a'r gwariant gwirioneddol:

	2018/19
	tan/(gôr)
	wariant
	£'000
1. Rhaglen ar gyfer Ysgolion yr 21ain ganrif (Cam 1)	193
2. Diwygio Gwasanaeth	(361)
3. Amrywiadau eraill o dan £150k	<u>381</u>
	<u>213</u>

Dyma'r rhesymau dros yr amrywiadau:

1. Mae'r Rhaglen ar gyfer Ysgolion yr 21ain ganrif (Cam 1) wedi'i hamserlennu ar draws nifer o flynyddoedd.
2. Mae'r Cyngor wedi manteisio ar y Cyfarwyddyd Cyfalafu ar gyfer 2018/19 gan felly gyfalafu gwariant cymwys yn unol â'r canllawiau perthnasol a gyhoeddwyd gan Lywodraeth Cymru.

Prif feysydd gwariant cyfalaf oedd:

- Cynlluniau gwella priffyrdd gan gynnwys ffyrdd
- Rhaglen Goleuadau Stryd
- Cerbydau Newydd
- Rhaglen Ysgolion yr Unfed Ganrif ar Hugain cam 1 a 2
- Prosiect E-SGOL
- Grant Cyfleusterau i'r Anabl
- Gweithfeydd Trin Carthion
- Gwariant dan Gyfarwyddyd Cyfalafu
- Y Gronfa Trafnidiaeth Leol i gynnwys: Teithio Llesol Ceredigion – Cyfnewidfa Bow Street coridor T2/T5 Trawscymru Gorllewin Cymru; Cronfa'r Rhwydwaith Trafnidiaeth Lleol, gwelliannau i goridau T2/T5 Trawscymru Gorllewin Cymru; Grant Adnewyddu Priffyrdd Cyhoeddus 2018 i 2021

- Y Gronfa Gofal Canolraddol
- Offer WIFI newydd
- Diogelu'r Arfordir i gynnwys Aberystwyth ac Aberaeron

Cyllid Gwariant Cyfalaf:	2018/19	2017/18
	£'000	£'000
Cyllid Cyfalaf Cyffredinol	4,394	3,630
Benthyca â Chymorth	2,883	-
Cronfeydd Wrth Gefn Datblygu Addysg yng Ngheredigion	56	634
Benthyca Darbodus (wedi'i ariannu gyda thua £600,000 o arbedion ailstrwythuro)	1,236	300
Ysgolion (Menter Benthyca Llywodraeth Leol)	269	-
Derbyniadau Cyfalaf	868	636
Refeniw/Cyfraniadau Wrth Gefn - gan gynnwys Cyfalaf Corfforaethol Wrth Gefn	75	646
Arian i'w ad-dalu i LIC (Troï Tai'n Gartrefi a HILLS)	129	107
Grantiau	5,429	4,189
	15,339	10,142

Ymhlith y prif gynlluniau buddsoddi a'r asedau sefydlog newydd yn 2019/20 mae:

- Rhaglen Ysgolion yr Unfed Ganrif ar Hugain cam 1
- Lleihau maint dosbarthiadau babanod
- Ysgolion - Gwaith cyfalaf ychwanegol
- Hyb cymunedol - Canolfan Hamdden Plascrug
- Cerbydau Newydd yn cynnwys Loriau Sbwriel a Loriau Graeanu
- Grant Cyfleusterau i'r Anabl
- Gweithfeydd Trin Carthion
- Rhaglen Goleuadau Stryd
- Cynlluniau gwelliannau i'r Priffyrdd (gan gynnwys buddsoddiad newydd o £1.3 miliwn)
- Gorsaf Trosglwyddo Gwastraff
- Atgyweirio difrod a achoswyd gan Storm Callum
- Cam Dylunio Diogelu Arfordir Aberaeron

Cyfleusterau Benthyca

Bydd y Cyngor yn derbyn mwyafrif ei fenthyciadau tymor hir o'r Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus. Mae'r Bwrdd Benthyciadau Corff Cyhoeddus yn gorff statudol sy'n gweithredu o fewn Swyddfa Rheoli Dyledion y Deyrnas Unedig, sef un o asiantaethau gweithredol Trysorlys Ei Mawrhydi. Ei swyddogaeth yw benthyca arian o'r Gronfa Benthyciadau Cenedlaethol i awdurdodau lleol a chyrrff rhagnodedig eraill, a chasglu'r ad-daliadau. Yn ychwanegol at hyn, gall y Cyngor dderbyn benthyciadau o'r farchnad, naill ai'n uniongyrchol oddi wrth fanciau a chymdeithasau adeiladu neu drwy frocer. Ar gyfer anghenion benthyca tymor byr, gall y Cyngor gael fenthyg arian dros dro drwy'r banc neu'r farchnad ariannol. Rhoddir gwybodaeth bellach yn Nodyn 1.23.

Mae'r Cyngor yn tanfenthg oherwydd ei fod yn defnyddio benthyciadau mewnol yn lle benthyciadau allanol. Yn ymarferol, mae'r angen llawn am fenthyciadau yn ffigur uwch nag union ddyled benthyciadau allanol y Cyngor. Ni wnaiff y Cyngor fenthg mwy na'r hyn y bydd arno ei angen, nac ychwaith fenthgca ymlaen llaw, er mwyn gwneud elw o fuddsoddi'r symiau ychwanegol a fenthycir yn unig. Byddai angen i unrhyw benderfyniad i fenthgca ymlaen llaw cyn i'r angen godi fod yn unol â'r Amcangyfrifon o'r Anghenion Cyllid Cyfalaf cymeradwy (un o'r Dangosyddion Darbodus) ac fe gaiff ei ystyried yn ofalus er mwyn sicrhau gwerth am arian, y gall y Cyngor sicrhau diogelwch y cyllid hwnnw ac y gall fforddio'r 'costau cario' tymor byr.

Prin yw'r cyfleoedd i aildrefnu dyledion gyda'r Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus (PWLB) ei hun yn yr hinsawdd sydd ohoni. Mae hefyd yn annhebygol y bydd y Cyngor yn gallu ad-dalu unrhyw ddyledion pellach cyn pryd, oni fyddai hynny'n rhan o drefniadau i aildrefnu dyledion. Fodd bynnag, petai cyfleoedd yn codi i ailstrwythuro byddai'r rheiny'n cael eu hystyried yn ofalus.

Buddion Ymddeoliad

Mae'r Datganiadau yn adlewyrchu rhwymedigaeth net y Gronfa Bensiynau'n llawn. Mae'r Fantolen yn cynnwys atebolrwydd net o £116,735 mil yn 2018/19 (£86,675 mil yn 2017/18). Rhoddir gwybodaeth bellach yn Nodyn 1.37. Bu i actwari'r Gronfa Bensiwn gyfrif y gost dybiedig o ddarparu buddion ymddeoliad drwy gymharu gwerth marchnad gyfredol cyfran y Cyngor o asedau'r gronfa bensiwn â gwerth cyfredol y rhwymedigaeth. Bydd y ffigur hwn yn amrywio bob blwyddyn gan ddibynnu ar ragdybiaethau'r actiwari ynghylch sut y mae'r cronfeydd a fuddsoddwyd wedi perfformio a'r cyfraddau disgownt a ddefnyddir o dan y safon gyfrifyddu. Bydd Awdurdod Gweinyddu'r Gronfa Bensiwn yn parhau i reoli'r rhwymedigaeth yma ar ein rhan.

DATGANIADAU CYFRIFYDDU

Paratowyd y Datganiad Cyfrifon i ddarparu gwybodaeth ar sefyllfa ariannol y Cyngor i etholwyr, trethdalwyr lleol, aelodau'r cyngor ac unrhyw bartion eraill. Mae'r ddogfen yn rhoi crynodeb o sefyllfa ariannol gyffredinol ar 31 Mawrth 2019 ac yn cynnwys nifer o ddatganiadau cyfrifyddu, sy'n dangos ystod a graddfa gwasanaethau a gweithgareddau'r Cyngor, a hynny mewn termau ariannol. Mae gwahanol adrannau'r Cyngor wedi cydweithredu drwy gadw cofnodion ariannol digonol, rheoli eu cyllidebau a darparu dogfennau priodol. Paratowyd y ddogfen hon i ateb gofynion Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 (ac fel y nodwyd ymhellach yn Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2014) ac mae'n adlewyrchu'n llawn gofynion Cod Ymarfer Cyfrifyddu ar gyfer Awdurdodau yn y Deyrnas Unedig 2018/19 ar gyfer datganiadau cyfrifyddu.

Newidiadau 2018/19

Symudwyd y Dadansoddiad Gwariant ac Ariannu i'r nodiadau ar y cyfrifon yn sgil derbyn cyngor oddi wrth CIPFA yn 2017/18. Fodd bynnag mae'r Cod yn nodi'n benodol fod angen i'r Datganiad Gwariant ac Ariannu gael ei nodi yn y datganiadau ariannol lle y mae'n haws cael gafael arno gan fod yn fwy perthnasol i ddefnyddwyr felly y mae wedi ei symud i fod yn gyntaf o ran y Datganiadau Ariannol.

DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

Mae'r Datganiad Cyfrifon yn cynnwys nifer o Ddatganiadau Cyfrifyddu ac mae'r nodiadau a ganlyn yn esbonio'u pwrpas.

Dadansoddiad o Wariant ac Ariannu

Mae'r Dadansoddiad o Wariant ac Ariannu'n dangos sut mae'r gwariant blynyddol yn cael ei ddefnyddio a'i ariannu gan Gyngorau gydag adnoddau (grantiau'r llywodraeth, treth y cyngor a threthi busnes), o'i gymharu â'r adnoddau hynny a ddefnyddir neu a enillir gan Gyngorau yn unol ag arferion cyfrifyddu a dderbynnir yn gyffredinol. Mae hefyd yn dangos sut mae'r gwariant hwn yn cael ei ddyrannu i wahanol Wasanaethau'r Cyngor, er mwyn iddyn nhw allu gwneud penderfyniadau. Mae'r incwm a'r gwariant sy'n gysylltiedig ag arferion cyfrifyddu a dderbynnir yn gyffredinol yn cael eu cyflwyno'n llawnach yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Datganiad Cynhwysfawr o Incwm a Gwariant

Mae'r datganiad yn dangos cost cyfrifyddu yn ystod y flwyddyn o ddarparu gwasanaethau yn unol ag arferion cyfrifyddu a dderbynnir yn gyffredinol, yn hytrach na'r swm sydd i'w ariannu o drethi. Mae cynghorau yn codi treth y cyngor er mwyn talu am wariant yn unol â rheoliadau; gall hyn fod yn wahanol i gost cyfrifyddu. Dangosir y sefyllfa drethi yn y Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn.

Bu i'r Cyngor ailstrwythuro ar 1 Ebrill 2018. Mae'r CIES a'r Datganiad Gwariant ac Ariannu ar gyfer 2018/19 yn adlewyrchu'r strwythur newydd gan law dyma oedd y modd y bu i'r cyfrifon gael eu monitro a'u rheoli yn ystod y flwyddyn. Nid yw'r CIES a'r Datganiad Gwariant ac Ariannu ar gyfer 2017/18 wedi eu hailddatgan am ei fod yn anymarferol i wneud hynny ac y mae'r ffigyrau a nodir yn adlewyrchu sut y cafodd y cyfrifon eu monitro a'u rheoli yn ystod y flwyddyn honno. O ganlyniad mae fersiynau gwahanol o'r CIES a'r Datganiad Gwariant ac Ariannu ar gyfer bob blwyddyn.

Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn

Mae'r datganiad hwn yn dangos symudiadau yn ystod y flwyddyn parthed y gwahanol gronfeydd wrth gefn sydd gan y Cyngor, ac a ddadansoddir fel 'cronfeydd defnyddiadwy' (h.y. y rhai hynny y gellir eu defnyddio i gyllido gwariant neu ostwng treth y cyngor) a 'chronfeydd wrth gefn aneddfnyddiadwy'. Mae'r Gorged neu'r Diffyg ar y llinell Darparu Gwasanaethau yn dangos gwir gost economaidd darparu gwasanaethau'r Cyngor, dangosir mwy o fanylion yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Mae'r rhain yn wahanol i'r symiau statudol y mae'n ofynnol eu nodi ym Malans y Gronfa Gyffredinol at ddibenion y dreth gyngor. Mae'r Cynnydd/Lleihad cyn Trosglwyddiadau i'r llinell Cronfeydd wrth Gefn a Glustnodwyd yn dangos Balans y Gronfa Gyffredinol statudol a'r Balans Cyfrif Refeniw Tai cyn unrhyw drosglwyddiadau dewisol i'r cronfeydd wrth gefn a glustnodwyd neu ohonynt a wnaethpwyd gan y Cyngor.

Y Fantolen

Mae'r Fantolen yn dangos gwerth ar ddyddiad y Fantolen, yr asedau a'r ymrwymadau a gydnabyddir gan y Cyngor. Caiff asedau net y Cyngor (asedau llai ymrwymadau) eu cyfateb gan yr arian wrth gefn a gedwir gan y Cyngor. Adroddir ar gronfeydd wrth gefn mewn dau gategori. Y categori cyntaf o gronfeydd wrth gefn yw cronfeydd defnyddiadwy h.y. y cronfeydd hynny y gall y Cyngor eu defnyddio i ddarparu gwasanaethau, yn amodol ar yr angen i gynnal lefel ddarbodus o arian wrth gefn ac unrhyw gyfyngiadau statudol ar eu defnydd (er enghraifft y Gronfa Wrth Gefn Derbynebaw Cyfalaf Defnyddiadwy a ellir ond eu defnyddio i gyllido gwariant cyfalaf neu i ad-dalu dyled). Yr ail gategori o gronfeydd wrth gefn yw cronfeydd wrth gefn aneddfnyddiadwy, h.y. y rhai nad yw'r Cyngor yn medru eu defnyddio i ddarparu gwasanaethau. Mae'r categori hwn o gronfeydd wrth gefn yn cynnwys

cronfeydd sydd yn dal enillion a cholledion na wireddwyd (er enghraifft y Gronfa Wrth Gefn Ailbriso), lle byddai symiau ond ar gael er mwyn darparu gwasanaethau os gwerthir yr asedau; a bod cronfeydd wrth gefn sydd â gwahaniaeth amseru fel y dangosir yn y llinell Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn 'Addasiadau rhwng sail cyfrifyddu a sail cyllido o dan reoliadau'.

Datganiad Llif Arian

Mae'r Datganiad Llif Ariannol yn dangos y newidiadau mewn arian parod ac eitemau cyfwerth ag arian parod yn ystod y cyfnod adrodd. Mae'r datganiad yn dangos sut mae'r

Cyngor yn cynhyrchu ac yn defnyddio arian ac eitemau cyfwerth ag arian parod drwy ddsbarthu llif arian fel gweithgareddau gweithredu, buddsoddi a chyllido gweithgareddau. Mae maint y llif arian net sydd yn deillio o weithgareddau gweithredol yn ddangosydd allweddol o faint o weithgareddau'r Cyngor sydd yn cael eu cyllido drwy drethi ac incwm grant neu gan y rhai sydd yn derbyn gwasanaethau a ddarparir gan y Cyngor. Mae gweithgareddau buddsoddi yn cynrychioli'r graddau y mae llif arian allan wedi eu gwneud o adnoddau a fwriedir i gyfrannu i gyflwyno gwasanaethau gan y Cyngor yn y dyfodol. Mae llif ariannol sydd yn deillio o weithgareddau ariannol yn ddefnyddiol wrth ddarogan hawliadau ar lif ariannol yn y dyfodol drwy ddarparwyr cyfalaf (h.y. benthyciadau) i'r Cyngor.

RHAGOR O WYBODAETH

Mae gan bawb sydd â diddordeb hawl statudol i weld y Cyfrifon, yn ystod arolygiad cyhoeddus, cyn cwblhau'r archwiliad blynyddol. Mae'r Cyngor a'i Swyddogion wedi ymrwmo i roi gwybodaeth lawn ar faterion ariannol y Cyngor. Os oes arnoch angen rhagor o wybodaeth neu esboniad ynglŷn â'r Cyfrifon, cysylltwch â:

Cyllid a Chaffael

Cyngor Sir Ceredigion

Canolfan Rheidol

Rhodfa Padarn

Llanbadarn Fawr

Aberystwyth

SY23 3UE

E-bost: df.technicians@ceredigion.gov.uk

DATGANIAD O'R CYFRIFOLDEBAU O RAN Y DATGANIAD CYFRIFON

CYFRIFOLDEBAU'R CYNGOR

Mae'n ofynnol bod y Cyngor:

- yn gwneud trefniadau i weinyddu ei faterion ariannol yn briodol ac yn sicrhau bod un o'i swyddogion yn gyfrifol am weinyddu'r materion hynny. Yn y Cyngor hwn, y swyddog hwnnw yw'r Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Cyllid a Chaffael.
- yn rheoli ei faterion er mwyn sicrhau defnydd darbodus, effeithlon ac effeithiol o'i adnoddau a diogelu ei asedau.
- cymeradwyo'r Datganiad Cyfrifon.

Cadeirydd y Cyngor

12 Medi 2019

CYFRIFOLDEBAU'R PENNAETH CYLLID

Mae'r Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Cyllid a Chaffael yn gyfrifol am baratoi Datganiad Cyfrifon y Cyngor yn unol â'r arferion priodol fel y'u nodir yn CIPFA/LASAAC *Cod Arferion ar Gyfrifyddu mewn Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig* ('y Cod').

Wrth baratoi'r Datganiad Cyfrifon hwn, mae'r Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Cyllid a Chaffael:

- wedi dewis polisiau cyfrifyddu addas a'u defnyddio mewn modd cyson;
- wedi gwneud penderfyniadau ac amcangyfrifon a oedd yn rhesymol ac yn ddarbodus;
- wedi cydymffurfio â'r Cod Ymarfer.

Mae'r Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Cyllid a Chaffael hefyd:

- wedi cadw cofnodion cyfrifyddu priodol a chyfredol;
- wedi cymryd camau rhesymol i atal a chanfod twyll ac unrhyw afreoleidd-dra arall.

Rwyf yn ardystio bod Datganiad y Cyfrifon yn cyflwyno darlun gwir a theg o sefyllfa ariannol y Cyngor ar y dyddiad cyfrifyddu a'i incwm a'i wariant dros y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2019.

Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Cyllid a Chaffael

12 Medi 2019

ADRODDIAD ARCHWILIO YR ARCHWILYDD CYFFREDINOL I AELODAU CYNGOR SIR CEREDIGION

Adroddiad yr archwiliad o'r datganiadau ariannol

Barn

Rwyf i wedi archwilio datganiadau ariannol Cyngor Sir Ceredigion ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2019 o dan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004.

Mae datganiadau ariannol Cyngor Sir Ceredigion yn cynnwys y Datganiad o Symudiadau mewn Cronfeydd Wrth Gefn, y Datganiad Cynhwysfawr o Incwm a Gwariant, y Fantolen, a'r Datganiad o Lif Arian Parod a'r nodiadau cysylltiedig, gan gynnwys crynodeb o bolisiau cyfrifyddu sylweddol.

Y fframwaith adrodd ariannol a ddefnyddiwyd wrth baratoi'r datganiadau hyn yw cyfraith gymwys a'r Cod Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2018-19 ar sail Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (IFRS).

Yn fy marn i, mae'r datganiadau ariannol:

- yn rhoi darlun gwir a theg o sefyllfa ariannol Cyngor Sir Ceredigion ar 31 Mawrth 2019 ac o'i incwm a'i wariant ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar y dyddiad hwnnw; ac
- wedi'u paratoi'n briodol yn unol â gofynion deddfwriaethol a'r Cod Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2018-19.

Sail y farn

Rwyf wedi cynnal fy archwiliad yn unol â chyfraith gymwys a Safonau Archwilio Rhyngwladol yn y DU. Ceir disgrifiad manylach o fy nghyfrifoldebau o dan y safonau hynny yn yr adran cyfrifoldebau'r archwilydd wrth archwilio'r datganiadau ariannol o fy adroddiad. Rwyf yn annibynnol ar y Cyngor yn unol â'r gofynion moesegol sy'n berthnasol i fy archwiliad o'r datganiadau ariannol yn y DU, gan gynnwys Safon Foesegol y Cyngor Adrodd Ariannol, ac rwyf i wedi cyflawni fy nghyfrifoldebau moesegol eraill yn unol â'r gofynion hyn. Rwy'n credu bod y dystiolaeth archwilio yr wyf wedi'i chael yn ddigonol ac yn briodol i ffurfio sylfaen i fy marn.

Casgliadau sy'n ymwneud â busnes gweithredol

Nid oes gennyf ddim i'w adrodd ynghylch y materion canlynol y mae'r Safonau Archwilio Rhyngwladol yn ei gwneud yn ofynnol imi adrodd arnynt pan:

- nad yw'n briodol cyfrifyddu ar sail busnes gweithredol wrth baratoi'r datganiadau ariannol; neu
- nid yw'r swyddog ariannol cyfrifol wedi datgelu yn y datganiadau ariannol unrhyw ansicrwydd sylweddol a nodwyd a all beri amheuaeth arwyddocaol ynghylch gallu'r Cyngor i barhau i fabwysiadu sail busnes gweithredol wrth gyfrifyddu am gyfnod o 12 mis o leiaf o'r dyddiad pan awdurdodwyd y datganiadau ariannol i'w cyhoeddi.

Gwybodaeth arall

Y swyddog ariannol cyfrifol sy'n gyfrifol am yr wybodaeth arall yn yr adroddiad a'r cyfrifon blynyddol. Mae'r wybodaeth arall yn cynnwys yr wybodaeth sydd wedi'i chynnwys yn yr adroddiad blynyddol ac eithrio'r datganiadau ariannol ac y mae fy archwilwyr yn adrodd arni. Nid yw fy marn ar y datganiadau ariannol yn cynnwys yr wybodaeth arall, ac oni nodir fel arall yn eglur yn ddiweddarach yn fy adroddiad, nid wyf yn mynegi unrhyw fath o gasgliad sicrwydd arni.

O ran fy archwiliad o'r datganiadau ariannol, fy nghyfrifoldeb yw darllen yr wybodaeth arall i nodi anghysondebau sylweddol â'r datganiadau ariannol sydd wedi'u harchwilio, a nodi unrhyw wybodaeth sy'n ymddangos yn sylweddol anghywir ar sail yr wybodaeth a roddwyd imi wrth gynnal yr archwiliad, neu'n sylweddol anghyson â'r wybodaeth honno. Os byddaf

yn ymwybodol o unrhyw gamddatganiadau neu anghysondebau sylweddol, byddaf yn ystyried y goblygiadau ar gyfer fy adroddiad.

Adrodd ar ofynion eraill

Barn ar faterion eraill

Yn fy marn i, ar sail y gwaith a wnaed yn ystod fy archwiliad:

- mae'r wybodaeth sydd wedi'i chynnwys yn yr Adroddiad Naratif ar gyfer y flwyddyn ariannol y mae'r datganiadau ariannol yn berthnasol iddi yn gyson â'r datganiadau ariannol, ac mae'r Adroddiad Naratif wedi'i baratoi yn unol â'r Cod Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2018-19; ac
- mae'r wybodaeth a roddir yn y Datganiad Llywodraethu ar gyfer y flwyddyn ariannol y mae'r datganiadau ariannol yn berthnasol iddi yn gyson â'r datganiadau ariannol ac mae'r Datganiad Llywodraethu wedi'i baratoi yn unol â'r canllawiau hyn.

Materion yr wyf yn adrodd arnynt drwy eithriad

Yn sgil yr wybodaeth a'r ddealltwriaeth o'r Cyngor a'i amgylchedd a gafwyd yn ystod yr archwiliad, nid wyf wedi nodi unrhyw gamddatganiadau sylweddol yn yr Adroddiad Naratif na'r Datganiad Llywodraethu.

Nid oes gennyf unrhyw beth i'w adrodd ynghylch y materion canlynol yr wyf yn adrodd arnynt os, yn fy marn i:

- nad yw cofnodion cyfrifyddu wedi'u cadw'n ddigonol;
- nid yw'r datganiadau ariannol yn cytuno â'r cofnodion a'r ffurflenni cyfrifyddu; neu
- nid wyf wedi cael yr holl wybodaeth ac esboniadau sydd eu hangen arnaf ar gyfer fy archwiliad.

Tystysgrif cwblhau'r archwiliad

Rwyf yn ardystio fy mod i wedi cwblhau'r archwiliad o gyfrifon Cyngor Sirol Ceredigion yn unol â gofynion Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 a Chod Ymarfer Archwilydd Cyffredinol Cymru.

Cyfrifoldebau

Cyfrifoldebau'r swyddog ariannol cyfrifol o ran y datganiadau ariannol

Fel y caiff ei esbonio yn llawnach yn y Datganiad o Gyfrifoldebau ar gyfer y Datganiad o Gyfrifon (a nodir ar dudalen 16 o'r datganiadau ariannol), cyfrifoldeb y swyddog ariannol cyfrifol yw paratoi'r datganiad o gyfrifon, sy'n rhoi darlun gwir a theg, a chyfrifoldeb y swyddog cyfrifol hefyd yw'r rheolaeth fewnol y mae'n penderfynu y mae ei angen i allu paratoi datganiadau o gyfrifon heb unrhyw gamddatganiad sylweddol, boed drwy dwyll neu gamgymeriad.

Wrth baratoi'r datganiad o gyfrifon, cyfrifoldeb y swyddog ariannol cyfrifol yw asesu gallu'r Cyngor i barhau fel busnes gweithredol, gan ddatgelu fel y bo'n berthnasol, faterion sy'n ymwneud â busnes gweithredol a chyfrifyddu ar sail busnes gweithredol oni phennir bod hynny'n amhriodol.

Cyfrifoldebau'r archwilydd o ran archwilio'r datganiadau ariannol

Fy amcanion yw cael sicrwydd rhesymol ynghylch a yw'r datganiadau ariannol yn eu cyfanrwydd yn rhydd rhag camddatganiad sylweddol, boed drwy dwyll neu gamgymeriad, a chyflwyno adroddiad yr archwilydd sy'n cynnwys fy marn i. Mae sicrwydd rhesymol yn lefel uchel o sicrwydd, ond nid yw'n gwarantu y bydd archwiliad sydd wedi'i gynnal yn unol â Safonau Archwilio Rhyngwladol (DU) bob amser yn canfod camddatganiad sylweddol pan fo'n bresennol. Gall camddatganiadau ddeillio o dwyll neu gamgymeriad ac ystyrir eu bod yn sylweddol os gellid disgwyl iddynt, yn unigol neu'n gyfunol, ddylanwadu ar benderfyniadau economaidd y mae defnyddwyr yn eu gwneud ar sail y datganiadau ariannol hyn.

Mae disgrifiad manylach o gyfrifoldebau'r archwilydd ar gyfer yr archwiliad o'r datganiadau ariannol ar gael ar wefan y Cyngor Adrodd Ariannol www.frc.org.uk/auditorsresponsibilities. Mae'r disgrifiad hwn yn ffurfio rhan o fy adroddiad archwilio.

Anthony J Barrett
Ar gyfer ac ar ran Archwilydd Cyffredinol Cymru
12 Medi 2019

24 Heol y Gadeirlan
Caerdydd
CF11 9LJ

Cyhoeddi datganiadau ariannol yn electronig

Cyfrifoldeb Cyngor Sir Ceredigion yw cynnal gwefan Cyngor Sir Ceredigion a sicrhau ei chywirdeb; nid yw'r gwaith a wneir gan archwilwyr yn cynnwys ystyried y materion hyn ac, yn unol â hynny, nid yw'r archwilwyr yn derbyn unrhyw gyfrifoldeb am unrhyw newidiadau y gellid bod wedi'u gwneud i'r datganiadau ariannol ers iddynt gael eu cyflwyno ar y wefan yn gyntaf.

DADANSODDIAD GWARIANT A CHYLLIDO 2018/2019

	Alldro £'000	Trosglwyddiadau (i)/o'r Cronfeydd a Glustnodwyd (Nodyn 1.8) £'000	Gwariant Net a godir ar y Gronfa Gyffredinol £'000	Addasiadau rhwng Sail Cyfrifyddu a Sail Cyllido (Nodyn 1.1 & 1.7) £'000	Gwariant Net yn y Datganiad Cynhwysfawr o Incwm a Gwariant £'000
Ysgolion	46,538	792	47,330	8,129	55,459
Dysgu Gydol Oes a Diwylliant	2,384	44	2,428	714	3,142
Cyllid a Chaffael	18,090	89	18,179	866	19,045
Gwasanaethau Democraidd	1,892	0	1,892	137	2,029
Pobl a Threfniadaeth	1,880	38	1,918	173	2,091
Gwasanaethau Plant	6,717	0	6,717	554	7,271
Gwasanaethau Oedolion	26,398	73	26,471	3,209	29,680
Polisi a Pherfformiad	1,964	6	1,970	261	2,231
Priffyrdd a Gwasanaethau Amgylcheddol	16,970	410	17,380	3,426	20,806
Economi ac Adfywid	3,392	(100)	3,292	1,363	4,655
Cyswllt Cwsmeriaid	4,620	0	4,620	621	5,241
Gwasanaethau Cyfreithiol a Llywodraethu	1,129	0	1,129	92	1,221
Grŵp Arweiniol	4,314	(3,780)	534	761	1,295
Ardollau, Premium Treth y Cyngor a Chronfeydd	4,195	(238)	3,957	(3,957)	0
COST NET GWASANAETHAU	140,483	(2,666)	137,817	16,349	154,166
Incwm a Gwariant Arall	(140,513)	(10)	(140,523)	1,952	(138,571)
(Gorged) neu Ddiffyg	(30)	(2,676)	(2,706)	18,301	15,595
Balans Agoriadol Gronfa Gyffredinol	(5,539)	(15,947)	(21,486)		
(Gorged) neu Ddiffyg	(30)	(2,676)	(2,706)		
Balans Terfynol Gronfa Gyffredinol	(5,569)	(18,623)	(24,192)		

DADANSODDIAD GWARIANT A CHYLLIDO 2017/2018

	Alldro £'000	Trosglwyddiadau (i)/o'r Cronfeydd a Glustnodwyd (Nodyn 1.8) £'000	Gwariant Net a godir ar y Gronfa Gyffredinol £'000	Addasiadau rhwng Sail Cyfrifyddu a Sail Cyllido (Nodyn 1.1 & 1.7) £'000	Gwariant Net yn y Datganiad Cynhwysfawr o Incwm a Gwariant £'000
Grŵp Arweinyddiaeth	3,606	(1,749)	1,857	446	2,303
Cyfreithiol a Democraataidd	2,469	(50)	2,419	251	2,670
Economi a Pherfformiad	1,908	0	1,908	1,269	3,177
Cyllid	17,705	(996)	16,709	(6,539)	10,170
TGCh a Gwasanaethau Cwsmeriaid	3,622	0	3,622	507	4,129
Adnoddau Dynol a Iechyd a Diogelwch	1,770	9	1,779	226	2,005
Teuluoedd a Phlant	7,024	15	7,039	650	7,689
Gofal Cymdeithasol i Oedolion	22,074	26	22,100	1,492	23,592
Ffordd o Fyw	3,339	154	3,493	2,958	6,451
Dysgu	47,655	970	48,625	6,735	55,360
Cefnogi Polisi	1,177	0	1,177	329	1,506
Technegol	18,160	805	18,965	6,018	24,983
Ardollau a Grant Cytundeb Canlyniadau	3,837	0	3,837	(3,837)	0
COST NET GWASANAETHAU	134,346	(816)	133,530	10,505	144,035
Incwm a Gwariant Arall	(134,859)	0	(134,859)	8,028	(126,831)
(Gorged) neu Ddiffyg	(513)	(816)	(1,329)	18,533	17,204
Balans Agoriadol Gronfa Gyffredinol	(5,026)	(15,131)	(20,157)		
(Gorged) neu Ddiffyg	(513)	(816)	(1,329)		
Balans Terfynol Gronfa Gyffredinol	(5,539)	(15,947)	(21,486)		

DATGANIAD CYNHWYSFAWR O INCWM A GWARIANT (IaG)

	Nodyn	2018/2019		
		Gwar	Incwm	Gwar
		Gros	Gros	Net
		£'000	£'000	£'000
Ysgolion		69,943	14,484	55,459
Dysgu Gydol Oes a Diwylliant		6,111	2,969	3,142
Cyllid a Chaffael		38,235	19,190	19,045
Gwasanaethau Democraataidd		2,062	33	2,029
Pobl a Threfniadaeth		3,115	1,024	2,091
Gwasanaethau Plant		10,144	2,873	7,271
Gwasanaethau Oedolion		47,474	17,794	29,680
Polisi a Pherfformiad		3,014	783	2,231
Priffyrdd a Gwasanaethau Amgylcheddol		27,613	6,807	20,806
Economi ac Adfywid		7,602	2,947	4,655
Cyswllt Cwsmeriaid		5,845	604	5,241
Gwasanaethau Cyfreithiol a Llywodraethu		1,454	233	1,221
Grŵp Arweiniol		1,486	191	1,295
COST GWASANAETHAU		224,098	69,932	154,166
Gwariant gweithredol arall	1.9	11,143	0	11,143
Incwm a gwariant cyllido a buddsoddi	1.10	8,521	1,169	7,352
Incwm trethi a grantiau amhenodol	1.11	0	157,066	(157,066)
(GORGED) NEU DDIFFYG DARPARU GWASANAETHAU		243,762	228,167	15,595
(Gorged) neu ddiffyg ar ailbrizio Asedau Sefydlog	1.26			(7,702)
Ail-fesur yr atebolrwydd (ased) o ran y buddiannau net a ddiffiniwyd	1.37			13,248
INCWM A GWARIANT CYNHWYSFAWR ARALL				5,546
CYFANSWM INCWM A GWARIANT CYNHWYSFAWR				21,141

O ganlyniad i newid yn y Cod Ymarfer, erbyn hyn mae symudiad y ddarpariaeth drwg-ddyledion yn awr yn cael ei godio i'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn hytrach nag yn cael ei rannu ar draws gwasanaethau. Gan nad yw'r swm yn faterol, nid yw cymaryddion 2017-18 wedi eu hail-nodi.

DATGANIAD CYNHWYSFAWR O INCWM A GWARIANT (IaG)

	Nodyn	2017/2018		
		Gwar	Incwm	Gwar
		Gros	Gros	Net
		£'000	£'000	£'000
Grŵp Arweinyddiaeth		2,307	4	2,303
Cyfreithiol a Democrataidd		3,482	812	2,670
Perfformiad ac Economi		4,755	1,578	3,177
Cyllid		28,896	18,726	10,170
TGCh a Gwasanaethau Cwsmeriaid		4,230	101	4,129
Adnoddau Dynol a Iechyd a Diogelwch		2,240	235	2,005
Teuluoedd a Phlant		9,531	1,842	7,689
Gofal Cymdeithasol i Oedolion		41,631	18,039	23,592
Ffordd o Fyw		9,457	3,006	6,451
Dysgu		70,314	14,954	55,360
Cefnogi Polisi		3,260	1,754	1,506
Technegol		33,501	8,518	24,983
COST GWASANAETHAU		213,604	69,569	144,035
Gwariant gweithredol arall	1.9	13,083	0	13,083
Incwm a gwariant cyllido a buddsoddi	1.10	9,483	1,250	8,233
Incwm trethi a grantiau amhenodol	1.11	0	148,147	(148,147)
(GORGED) NEU DDIFFYG DARPARU GWASANAETHAU		236,170	218,966	17,204
(Gorged) neu ddiffyg ar ailbriso Asedau Sefydlog	1.26			(1,650)
Ail-fesur yr atebolrwydd (ased) o ran y buddiannau net a ddiffiniwyd	1.37			(23,412)
INCWM A GWARIANT CYNHWYSFAWR ARALL				(25,062)
CYFANSWM INCWM A GWARIANT CYNHWYSFAWR				(7,858)

DATGANIAD SYMUDIAD MEWN CRONFEYDD WRTH GEFN

	Nodyn	Balans Cronfa	Cronfeydd a	CYFANSWM	Cronfeydd	Grantiau	Cyfalaf Heb eu	Cyfanswm	Cronfeydd	Cronfeydd	Cronfeydd	Cronfeydd	Cronfeydd	Cronfeydd	Cronfeydd
		Gyffredinol	Glustnodwyd		Derbynebion		Cyfalaf		Cymhwyso						
		£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
2018/19															
Balans ar 31/03/18		(5,539)	(15,947)	(21,486)	(6,384)	(1,877)	(29,747)	(126,619)	(156,366)						
(Gorged) neu ddiffyg ar ddarparu gwasanaethau		15,595	0	15,595	0	0	15,595	0	15,595						
Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall		0	0	0	0	0	0	5,546	5,546						
Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr		15,595	0	15,595	0	0	15,595	5,546	21,141						
Addasiadau rhwng sail cyfrifyddu a sail cyllido o dan y rheoliadau	1.7	(18,301)	0	(18,301)	503	720	(17,078)	17,078	0						
(Cynnydd)/Gostyngiad cyn Trosglwyddiadau i Gronfeydd wrth Gefn a Glustnodwyd		(2,706)	0	(2,706)	503	720	(1,483)	22,624	21,141						
Trosglwyddiadau i(o) Gronfeydd wrth Gefn	1.8	2,676	(2,676)	0	0	0	0	0	0						
(Cynnydd)/Gostyngiad		(30)	(2,676)	(2,706)	503	720	(1,483)	22,624	21,141						
Balans ar 31/03/19		(5,569)	(18,623)	(24,192)	(5,881)	(1,157)	(31,230)	(103,995)	(135,225)						
2017/18															
Balans ar 31/03/17		(5,026)	(15,131)	(20,157)	(5,780)	(972)	(26,909)	(121,599)	(148,508)						
(Gorged) neu ddiffyg ar ddarparu gwasanaethau		17,204	0	17,204	0	0	17,204	0	17,204						
Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall		0	0	0	0	0	0	(25,062)	(25,062)						
Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr		17,204	0	17,204	0	0	17,204	(25,062)	(7,858)						
Addasiadau rhwng sail cyfrifyddu a sail cyllido o dan y rheoliadau	1.7	(18,533)	0	(18,533)	(604)	(905)	(20,042)	20,042	0						
(Cynnydd)/Gostyngiad cyn Trosglwyddiadau i Gronfeydd wrth Gefn a Glustnodwyd		(1,329)	0	(1,329)	(604)	(905)	(2,838)	(5,020)	(7,858)						
Trosglwyddiadau i(o) Gronfeydd wrth Gefn	1.8	816	(816)	0	0	0	0	0	0						
(Cynnydd)/Gostyngiad		(513)	(816)	(1,329)	(604)	(905)	(2,838)	(5,020)	(7,858)						
Balans ar 31/03/18		(5,539)	(15,947)	(21,486)	(6,384)	(1,877)	(29,747)	(126,619)	(156,366)						

MANTOLEN			31/03/19	31/03/18
	Nodyn	£'000	£'000	£'000
<u>ASEDAU</u>				
Eiddo, Offer a Chyfarpar	1.13	340,051		331,925
Eiddo ar gyfer Buddsoddi	1.14	16,829		17,415
Asedau Treftadaeth	1.15	3,964		3,376
Dyledwyr Tymor Hir		2,583		2,131
ASEDAU TYMOR HIR			363,427	354,847
Buddsoddiadau Tymor Byr	1.17	9,029		9,022
Asedau ar gyfer eu Gwerthu		1,470		1,160
Stocrestrau		502		430
Dyledwyr Tymor Byr	1.20	17,909		16,256
Arian Parod a Chyfatebol	1.21	9,754		5,924
ASEDAU PRESENNOL			38,664	32,792
CYFANSWM ASEDAU			402,091	387,639
<u>RHWYMEDIGAETHAU</u>				
Benthyg Tymor Byr	1.23	(3,272)		(3,189)
Credydwyr Tymor Byr	1.22	(19,936)		(19,969)
Darpariaethau Tymor Byr		(30)		0
RHWYMEDIGAETHAU PRESENNOL			(23,238)	(23,158)
Credydwyr Tymor Hir		(374)		(171)
Darpariaethau Tymor Hir		0		0
Benthyg Tymor Hir	1.23	(119,831)		(115,549)
Rhwymedigaethau Tymor Hir Eraill	1.24	(123,249)		(92,395)
Derbynebion Grantiau Cyfalaf Ymlaen Llaw		(174)		0
RHWYMEDIGAETHAU TYMOR HIR			(243,628)	(208,115)
CYFANSWM RHWYMEDIGAETHAU			(266,866)	(231,273)
ASEDAU NET			135,225	156,366
Cronfeydd wrth Gefn Defnyddiadwy	1.25	(31,230)		(29,747)
Cronfeydd wrth Gefn Anefnyddiadwy	1.26	(103,995)		(126,619)
CYFANSWM CRONFEYDD WRTH GEFN			(135,225)	(156,366)

DATGANIAD LLIF ARIAN

	Nodyn	2018/19 £'000	2017/18 £'000
GWEITHGAREDDAU GWEITHREDU			
Gorged/(Diffyg) net Darparu Gwasanaethau		(15,595)	(17,204)
Trafodion anariannol			
Dibrisiant a Lleihad		11,464	14,010
Grantiau Cyfalaf		(8,407)	(5,502)
Addasiadau Cronfa Bensiwn		16,812	10,882
		<u>4,274</u>	<u>2,186</u>
Addasiadau i eitemau a nodir ar wahân o ran Llif Arian			
(Enill)/Colled o werthu Asedau Sefydlog		(91)	1,725
Eitemau cronnus		0	0
(Cynnydd)/gostyngiad mewn Stoc		(71)	165
(Cynnydd)/gostyngiad mewn Dyledwyr		(961)	1,475
Cynnydd/(gostyngiad) mewn Credydwyr		(440)	343
Mewnlif/(All-lif) Arian Net o Weithgareddau		2,711	5,894
Gweithredu	1.27	<u><u>2,711</u></u>	<u><u>5,894</u></u>
GWEITHGAREDDAU BUDDSODDI			
All-lif Arian			
Prynu asedau sefydlog		(12,002)	(9,201)
Prynu buddsoddiadau byrdymor		0	(5,009)
Taliadau arian cyfalaf arall		(651)	(498)
		<u>(12,653)</u>	<u>(14,708)</u>
Mewnlif Arian			
Gwerthu asedau sefydlog		567	1,667
Grantiau cyfalaf a dderbyniwyd		7,627	5,036
Enillion buddsoddiadau byrdymor		12	1,000
Derbyniadau arian cyfalaf eraill		461	612
		<u>8,667</u>	<u>8,315</u>
Llif Arian Net o Weithgareddau Buddsoddi		(3,986)	(6,393)
GWEITHGAREDDAU ARIANNU			
All-lif Arian			
Ad-dalu benthyciadau byrdymor a hirdymor		(1,489)	(4,273)
Taliadau ar gyfer gostwng rhwymedigaethau dyledus yn ymwneud a phrydlesau ariannol ac ar fantolenni contractau Mentrau Cyllid Preifat		794	(625)
		<u>(695)</u>	<u>(4,898)</u>
Mewnlif Arian			
Benthyciadau newydd a godwyd		5,800	8,000
Llif Arian Net o Weithgareddau Ariannu		5,105	3,102
CYNNYDD/(GOSTYNGIAD) MEWN ARIAN AC EITEMAU SYDD YN CYFATEB I ARIAN			
Arian ac Eitemau sydd yn Cyfateb i Arian ar ddechrau'r flwyddyn		5,924	3,321
Arian ac Eitemau sydd yn Cyfateb i Arian ar ddiwedd y flwyddyn	1.21	9,754	5,924

NODIADAU I'R DATGANIAD CYFRIFON

1.1 NODYN I'R DADANSODDIAD O WARIANT AC ARIANNU

	Addasiadau at Ddibenion Cyfalaf (Nodyn A) £'000	Newid Net o ran Addasu Pensiynau (Nodyn B) £'000	Gwahaniaethau Eraill (Nodyn C) £'000	Cyfanswm Addasiadau £'000
2018/19				
Ysgolion	6,826	1,663	(360)	8,129
Dysgu Gydol Oes a Diwylliant	308	402	4	714
Cyllid a Chaffael	171	8,306	(7,611)	866
Gwasanaethau Democraidaidd	0	137	0	137
Pobl a Threfniadaeth	0	173	0	173
Gwasanaethau Plant	37	518	(1)	554
Gwasanaethau Oedolion	2,052	1,190	(33)	3,209
Polisi a Pherfformiad	10	253	(2)	261
Priffyrdd a Gwasanaethau Amgylcheddol	2,416	945	65	3,426
Economi ac Adfywid	(87)	503	947	1,363
Cyswllt Cwsmeriaid	193	428	0	621
Gwasanaethau Cyfreithiol a Llywodraethu	0	92	0	92
Grŵp Arweiniol	706	55	0	761
Arollau, Premium Treth y Cyngor a Chronfeydd	0	0	(3,957)	(3,957)
COST GWASANAETHAU	12,632	14,665	(10,948)	16,349
Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall	(18,960)	2,147	18,765	1,952
Y gwahaniaeth rhwng y gwarged neu'r diffyg yn y Gronfa Gyffredinol gyda'r Cronfeydd a Glustnodwyd â'r gwarged neu'r diffyg yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwyswyr ar Ddarparu Gwasanaethau	(6,328)	16,812	7,817	18,301

NODYN A – Addasiadau at Ddibenion Cyfalaf

Mae'r golofn hon yn addasu ar gyfer dibrisiant, amhariad, enillion a cholledion yn sgil ailwerthuso, enillion a cholledion gwaredu asedau, grantiau cyfalaf a gwariant cyfalaf a ariannir gyda refeniw.

NODYN B - Newid Net o ran Addasu Pensiynau

Mae'r golofn hon yn dangos yr addasiadau sy'n ofynnol i gydymffurfio â Buddiannau Gweithwyr IAS19, sef yn benodol, disodli cyfraniadau pensiwn gweithwyr a wneir gan y Cyngor fel y caniateir yn statudol gyda'r costau gwasanaeth blaenorol a'r costau gwasanaeth presennol, fel y'u cyfrifir gan yr actiwari, gyda'r llog net ar yr atebolrwydd buddiannau a ddiffiniwyd yn cael ei gynnwys yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

NODYN C - Gwahaniaethau Eraill

Mae'r golofn hon yn cynnwys gwahaniaethau eraill rhwng symiau sydd wedi'u debydu/credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr â'r symiau sydd wedi'u talu/derbyn sydd i'w cydnabod yn statudol. Mae'r rhain yn cynnwys addasiadau i ail-alinio gwariant ac incwm yn unol â'r cod, ac addasiadau mewn perthynas â'r cronïad o Absenoldebau Cronedig.

	Addasiadau at Ddibenion Cyfalaf (Nodyn A) £'000	Newid Net o ran Addasu Pensiynau (Nodyn B) £'000	Gwahaniaethau Eraill (Nodyn C) £'000	Cyfanswm Addasiadau £'000
2017/18				
Grŵp Arweinyddiaeth	364	104	(22)	446
Cyfreithiol a Democrataidd	0	263	(12)	251
Perfformiad ac Economi	133	366	770	1,269
Cyllid	892	674	(8,105)	(6,539)
TGCh a Gwasanaethau Cwsmeriaid	167	324	16	507
Adnoddau Dynol a Iechyd a Diogelwch	0	210	16	226
Teuluoedd a Phlant	23	629	(2)	650
Gofal Cymdeithasol i Oedolion	280	1,221	(9)	1,492
Ffordd o Fyw	1,893	685	380	2,958
Dysgu	4,514	2,472	(251)	6,735
Cefnogi Polisi	122	215	(8)	329
Technegol	4,673	1,327	18	6,018
Ardollau a Grant Cytundeb	0	0	(3,837)	(3,837)
COST GWASANAETHAU	13,061	8,490	(11,046)	10,505
Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall	(13,904)	2,392	19,540	8,028
Y gwahaniaeth rhwng y gwarged neu'r diffyg yn y Gronfa Gyffredinol gyda'r Cronfeydd a Glustnodwyd â'r gwarged neu'r diffyg yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwyswyr ar Ddarparu Gwasanaethau	(843)	10,882	8,494	18,533

1.2 POLISIÂU CYFRIFYDDU**i. Egwyddorion Cyffredinol**

Mae'r Datganiad Cyfrifon yn crynhoi trafodion y Cyngor ar gyfer blwyddyn ariannol 2018/19 a'i sefyllfa ar ddiwedd blwyddyn 31^{ain} o Fawrth 2019. Mae'n ofynnol i'r Cyngor baratoi Datganiad Cyfrifon blynyddol yn ôl y Cyfrifon a Rheoliadau Archwilio (Cymru) 2014, a'r Rheoliadau hynny sydd yn gofyn i'r cyfrifon gael eu paratoi yn unol ag arferion cyfrifyddu priodol. Mae'r arferion hyn yn bennaf yn cynnwys *Cod Ymarfer Cyfrifyddu Awdurdodau Lleol y Deyrnas Unedig 2018/19*, a gefnogir gan y Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (IFRS).

Mae'r cytundeb cyfrifyddu a fabwysiadwyd yn y Datganiad Cyfrifon yn bennaf gost hanesyddol, a gymhwyswyd drwy ailbriso categorïau penodol o asedau anghyfredol ac offerynnau ariannol.

ii. Croniadau o Incwm a Gwariant

Caiff gweithgaredd ei chyfrifyddu yn y flwyddyn y mae'n digwydd, nid pan fo taliadau ariannol yn cael eu gwneud neu eu derbyn. Yn arbennig:

- Cydnabyddir refeniw o werthu nwyddau pan fydd y Cyngor yn trosglwyddo'r risgiau a buddiannau sylweddol perchnogaeth i'r prynwr ac mae'n debygol fod buddiannau economaidd neu bosibilrwydd y gwasanaeth sydd yn gysylltiedig â'r trafodion yn llifo i'r Cyngor.
- Cydnabyddir refeniw o ddarparu gwasanaethau pan gall y Cyngor fesur canran cwblhau'r trafodion yn ddibynadwy a'i bod yn debygol fod buddiannau neu wasanaeth posibl sydd yn gysylltiedig a'r weithred yn llifo i'r Cyngor.
- Cofnodir cyflenwadau fel gwariant lle defnyddir hwy – lle mae bwlch rhwng y dyddiad y derbynnir cyflenwadau a'u defnyddio, cânt eu cario fel stocrestr ar y Fantolen.
- Cofnodir treuliau yng nghyswllt gwasanaethau a dderbyniwyd (gan gynnwys gwasanaethau a ddarparwyd gan weithwyr) fel gwariant pan dderbynnir gwasanaethau yn hytrach na thaliadau.
- Mae llog a dderbynnir ar fuddsoddiadau ac sydd yn daladwy ar fenthyciadau yn cael ei gyfrifyddu fel incwm a gwariant ar sail graddfa llog effeithiol ar gyfer yr offeryn ariannol perthnasol yn hytrach na llifiadau arian sefydlog neu a benderfynwyd gan gontract.
- Lle cydnabuwyd refeniw a gwariant ond na dderbyniwyd ac na thalwyd arian parod, bydd dyledwr neu gredydwr am y swm perthnasol yn cael ei gofnodi yn y Fantolen. Lle nad yw dyledion yn cael eu setlo, mae balans y dyledwyr yn cael eu cynnwys a chodir tâl ar refeniw ar gyfer yr incwm na fydd efallai yn cael ei gasglu.

Yr unig eithriad i hyn yw rhai taliadau cyson lle codir nifer y taliadau bob blwyddyn yn erbyn y cyfrifon refeniw. Mae'r polisi hwn yn cael ei gymhwyso yn gyson bob blwyddyn ac nid yw'n cael effaith sylweddol ar Gyfrifon y flwyddyn.

iii. Arian ac eitemau Cyfwerth ag Arian

Cynrychiolir arian gan arian mewn llaw ac adneuo gan sefydliadau ariannol sydd yn ad-daladwy heb gosb ar rybudd o nid mwy na 24 awr. Eitemau cyfwerth ag arian yw buddsoddiadau sydd yn aeddfedu o fewn tri mis neu lai o ddyddiad eu cael ac y medrir eu newid yn hawdd i symiau y gwyddys amdanynt o arian gyda risg ansylweddol o newid mewn gwerth. Dangosir arian ac eitemau cyfwerth ag arian yn net o orddrafftiau banc.

iv. Eitemau Eithriedig

Pan fo eitemau o incwm a gwariant yn sylweddol, caiff eu natur a'u swm ei ddatgelu ar wahân, naill ai ar wyneb y Datganiad Cynhwysfawr Incwm a Gwariant neu yn y nodiadau i'r cyfrifon, yn ddibynnol ar ba mor arwyddocaol yw'r eitemau i ddeall perfformiad ariannol y Cyngor.

v. Addasiadau'r Cyfnod Blaenorol, Newidiadau mewn Polisiâu Cyfrifyddu ac Amcangyfrifon a Chamgymeriadau

Gall addasiadau'r cyfnod blaenorol ddeillio o ganlyniad i newid mewn polisiâu cyfrifyddu neu gywiro camgymeriad sylweddol. Cyfrifir newidiadau mewn amcangyfrifon cyfrifyddu yn y dyfodol, h.y. yn y blynyddoedd cyfredol ac yn y dyfodol a effeithir gan y newid ac nid yw'n golygu addasiad cyfnod blaenorol.

Caiff newidiadau i bolisiâu cyfrifyddu eu gwneud ond pan fo hynny'n ofynnol gan arferion cyfrifyddu priodol neu fod y newid yn darparu gwybodaeth fwy dibynadwy neu berthnasol ynglŷn ag effaith y trafodion, digwyddiadau ac amodau eraill parthed sefyllfa ariannol y Cyngor neu berfformiad ariannol. Lle gwneir newid, caiff ei gymhwyso yn adolygol (oni

nodir fel arall) drwy gymhwyso balansau agoriadol a symiau cymharol cyn y cyfnod blaenorol fel petai'r polisi newydd wedi ei gymhwyso.

Caiff camgymeriadau sylweddol a ddarganfyddir mewn ffigurau cyfnod blaenorol eu hunioni yn adolygol drwy newid balansau agoriadol a symiau cymharol am y cyfnod blaenorol.

vi. Taliadau i Refeniw am Asedau Anghyfredol

Caiff gwasanaethau, gwasanaethau cefnogi a chyfrifon masnachu eu debydu â'r symiau er mwyn cofnodi cost dal asedau yn ystod y flwyddyn:

- dibrisio a briodolir i'r asedau a ddefnyddir gan y gwasanaeth perthnasol
- ailbrisio a cholledion diffygion ar asedau a ddefnyddir gan y gwasanaeth perthnasol lle nad oes enillion cronedig yn y Gronfa Ailbrisio y gellir dileu colledion yn ei erbyn

Nid yw'n ofynnol i'r Cyngor godi treth y cyngor er mwyn talu am ddibrisio, ailbrisio a cholledion neu amorteiddiadau. Fodd bynnag, mae angen gwneud darpariaeth flynyddol o'r referniw er mwyn cyfrannu tuag at leihau benthychiad cyfan i gyfateb i swm a amcangyfrifir ar sail ddarvoudus a benderfynir gan y Cyngor yn unol â chanllawiau statudol. Caiff dibrisio, ailbrisio a cholledion neu amorteiddiadau felly eu disodli gan leiafswm y ddarpariaeth referniw yn y Balans Cronfa Gyffredinol, drwy gymhwyso trafodion gyda'r Cyfrif Addasu Cyfalaf (a gynhwysir yn y Cronfeydd Anefnfyddiadwy) yn y Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn ar gyfer y gwahaniaeth rhwng y ddau.

vii. Buddiannau Gweithwyr

Buddiannau sydd yn Daladwy yn ystod Cyflogaeth

Buddiannau gweithwyr tymor byr yw'r buddiannau hynny sydd i gael eu setlo o fewn 12 mis i ddiwedd y flwyddyn. Maent yn cynnwys y cyfryw fuddiannau megis cyflogau misol, cyflogau wythnosol, gwyliau gyda thâl a chyfnodau o salwch gyda thâl ar gyfer gweithwyr a gyflogir ar hyn o bryd ac a gydnabyddir fel treuliau i wasanaethau yn y flwyddyn y mae gweithwyr yn cynnal gwasanaeth i'r Cyngor. Gwneir cronriad ar gyfer cost teilyngdod gwyliau a gwyliau hyblyg nad yw gweithwyr wedi eu cymryd cyn diwedd y flwyddyn ac y gall gweithwyr eu cario ymlaen i'r flwyddyn ariannol nesaf. Gwneir y cronriad hwn ar raddfeydd cyflogau wythnosol a misol sydd yn gymwys yn y flwyddyn cyfrifyddu. Mae'r cronriad hwn yn cael ei godi yn erbyn y Gorged neu Ddiffyg ar y Darparu Gwasanaethau, ond yna caiff ei roi drwy'r Symudiad yn y Datganiad Cronfeydd wrth Gefn fel bo buddiannau gwyliau yn cael eu codi ar referniw yn y flwyddyn ariannol pan fydd yr absenoldeb gwyliau yn enilledig.

Buddiannau Terfynu Swydd

Buddiannau terfynu swydd yw'r symiau sydd yn daladwy o ganlyniad i benderfyniad gan y Cyngor i derfynu cyflogaeth gweithiwr cyn y dyddiad ymddeol arferol neu benderfyniad swyddog i dderbyn diswyddiad gwirfoddol. Codir y cyfryw symiau ar sail cronriadau i'r Gorged neu Ddiffyg ar y Darparu Gwasanaethau pan fo'r Cyngor wedi ymrwmo yn eglur i derfynu cyflogaeth swyddog, neu grŵp o swyddogion, neu wneud cynnig i annog diswyddiadau gwirfoddol.

Buddiannau Ôl Gyflogaeth

Mae gweithwyr y Cyngor yn aelodau o ddau gynllun pensiwn ar wahân:

- Y Cynllun Pensiwn Athrawon, a weinyddir gan Bensiynau Athrawon Capita ar ran Adran Addysg ar gyfer Llywodraeth San Steffan.
- Y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol, a weinyddir gan Gyngor Sir Caerfyrddin (ac y cyfeirir ato fel Cronfa Pensiwn Dyfed).

Mae'r ddau gynllun yn darparu buddiannau pendant i aelodau (swm crynswth ar ymddeol a phensiwn), ac maent wedi eu hennill wrth weithio i'r Cyngor. Fodd bynnag, golyga trefniadau cynllun yr athrawon nad oes modd i'r Cyngor gael gwybod am atebolrwydd y

buddion hyn. Felly, rhoddir cyfrif am y cynllun fel pe bai'n gynllun cyfraniadau diffiniedig - ni chydnyddir atebolrwydd dros daliadau at y dyfodol yn y Fantolen. Codir ar linell Addysg a Phlant yn y Datganiad Cynhwysfawr Incwm a Gwariant gyda chyfraniadau'r cyflogwr yn daladwy i Gynllun Pensiynau Athrawon yn ystod y flwyddyn.

Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol

Mae'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol yn cael ei gyfrif amdano fel cynllun buddion diffiniedig:

- Mae rhwymedigaethau a chostau gwasanaeth Cronfa Bensiwn Dyfed y gellir eu priodoli i'r Cyngor wedi'u cynnwys yn y fantolen ar sail actiwaraidd gan ddefnyddio'r dull rhagamcanu unedau. Y nod o dan y dull hwn yw codi treuliau ar gyfer buddion pob cyfranogwr o dan y gronfa fel y byddent yn cronni, gan ystyried cynnydd mewn digolledu a fformiwla dyrannu buddion y gronfa yn y dyfodol. Felly mae'r cyfanswm pensiwn y mae pob cyfranogwr yn disgwyl ei hawlio adeg ymddeol wedi'i rannu'n unedau, pob un wedi'i chysylltu â blwyddyn o wasanaeth wedi'i chredydu yn y gorffennol neu'r dyfodol.
- Yr ymrwymiad budd yw cyfanswm gwerth presennol buddion unigolion y gellir eu priodoli at ddibenion prisio ar y dyddiad mesur, a'r gost gwasanaeth yw cyfanswm gwerth presennol buddion yr unigolion y gellir eu priodoli i wasanaeth yn ystod y flwyddyn.
- Caiff rhwymedigaethau eu disgowntio hyd at eu gwerth yn ôl prisiau cyfredol, gan ddefnyddio cyfradd ddisgowntio o 2.4%.
- Mae asedau Cronfa Bensiwn Dyfed y gellir eu priodoli i'r Cyngor wedi'u cynnwys yn y fantolen yn ôl eu gwerth teg:
 - gwarantau heb eu dyfynnu - pris bidio cyfredol
 - gwarantau heb eu dyfynnu - amcangyfrif proffesiynol
 - gwarantau cyfun - pris bidio cyfredol
 - eiddo - gwerth y farchnad
- Caiff y newid yng nghost pensiynau net ei ddadansoddi yn ôl y cydrannau canlynol:
 - Cost y gwasanaeth gan gynnwys:
 - cost gyfredol y gwasanaeth - y cynnydd yn y rhwymedigaethau o ganlyniad i'r blynyddoedd o wasanaeth a enillwyd y flwyddyn hon - wedi'i dyrannu yn y Datganiad Cynhwysfawr o Incwm a Gwariant i wasanaethau y bu'r gweithwyr yn gweithio iddynt
 - cost flaenorol y gwasanaeth - y cynnydd yn y rhwymedigaethau sy'n codi o benderfyniadau'r flwyddyn gyfredol y mae eu heffaith yn cyfeirio at flynyddoedd o wasanaeth a enillwyd mewn blynyddoedd blaenorol - wedi'i debydu i'r Gwarged neu'r Diffyg ar Ddarparu Gwasanaethau yn y Datganiad Cynhwysfawr o Incwm a Gwariant fel rhan o'r Gwasanaeth Cyllid
 - Ailfesuriadau gan gynnwys:
 - yr enillion disgwylid ar asedau - ac eithrio symiau wedi'u cynnwys yn y llog net ar y rhwymedigaeth budd diffiniedig net (ased) - wedi'u debydu i'r Gronfa Bensiwn Wrth Gefn fel Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall
 - enillion a cholledion actiwaraidd - newidiadau yn y rhwymedigaeth pensiynau net sy'n codi oherwydd nid yw pethau wedi digwydd yn unol â'r rhagdybiaethau a wnaed yn y prisiad actiwaraidd diwethaf neu oherwydd bod yr actiwariaid wedi diweddarau eu rhagdybiaethau - wedi'u debydu i'r Gronfa Bensiwn Wrth Gefn fel Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall
 - cyfraniadau a dalwyd i Gronfa Bensiwn Dyfed - arian a dalwyd fel cyfraniadau'r cyflogwr at y gronfa bensiwn i setlo rhwymedigaethau; ni chyfrifir y rhain fel treuliau.

Yng nghyswllt buddiannau ymddeoliad, mae darpariaethau statudol yn ei gwneud hi'n ofynnol i godi ar Falans y Gronfa Gyffredinol y symiau sydd yn daladwy gan y Cyngor i'r gronfa bensiwn neu yn uniongyrchol i bensiynwyr yn ystod y flwyddyn, nid y maint yr amcangyfrifir yn unol â'r safonau cyfrifyddu perthnasol. Yn y Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn, mae hyn yn golygu bod dyraniadau i'r Gronfa Bensiwn ac ohoni er mwyn symud y debydau a'r credydau tybiannol ar gyfer buddiannau ymddeoliad a rhoi yn eu lle ddebydau ar gyfer yr arian a delir i'r gronfa bensiwn a phensiynwyr ac unrhyw gyfryw symiau taladwy ond nas talwyd ar ddiwedd y flwyddyn. Mae'r balans negyddol sydd yn deillio ar y Gronfa Bensiwnau wrth Gefn felly yn mesur effaith llesol y Gronfa Gyffredinol o'r gofyniad i gyfrif am fuddiannau ymddeoliad ar sail llif arian yn hytrach na buddiannau a enillir gan weithwyr.

Buddion Dewisol

Mae gan y Cyngor bwerau cyfyngedig i roi buddion ymddeoliad dewisol os yw staff yn ymddeol yn gynnar. Caiff pob rhwymedigaeth y tybir ei bod yn codi o ganlyniad i ddyfarniad a roddir i unrhyw aelod staff (gan gynnwys athrawon) ei gronni yn ystod y flwyddyn y penderfynwyd rhoi'r dyfarniad a rhoddir cyfrif amdano gan ddefnyddio'r un polisïau ag a ddefnyddir o ran y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol.

viii. Digwyddiadau Ar Ôl Dyddiad y Fantolen

Digwyddiadau ar ôl dyddiad y Fantolen yw'r digwyddiadau hynny, ffatriol ac anffatriol, sydd yn digwydd rhwng diwedd y cyfnod adrodd a'r dyddiad pan fydd y Datganiad Cyfrifon yn cael ei awdurdodi i'w gyhoeddi. Gellir nodi dau fath o ddigwyddiad:

- y rhai hynny sydd yn rhoi tystiolaeth o amodau a oedd yn bresennol ar ddiwedd y cyfnod adrodd – addasir y Datganiad Cyfrifon er mwyn adlewyrchu'r cyfryw ddigwyddiadau.
- y rhai hynny sydd yn ddangosol o amodau a oedd yn deillio ar ôl y cyfnod adrodd - nid yw'r Datganiad Cyfrifon yn cael ei addasu i adlewyrchu'r cyfryw ddigwyddiadau, ond lle byddai gan gategori o ddigwyddiadau effaith sylweddol, datgelir yn y nodiadau natur y digwyddiadau a'u heffaith ariannol amcangyfrifedig.

Nid yw digwyddiadau sydd yn digwydd ar ôl dyddiad yr awdurdodi ar gyfer cyhoeddi yn cael ei adlewyrchu yn y Datganiad Cyfrifon.

ix. Mesur Gwerth Teg

Mae'r Cyngor yn mesur rhai o'i asedau anariannol megis asedau dros ben ac eiddo buddsoddi yn unol â'u gwerth teg ar bob dyddiad adrodd. Gwerth teg yw'r pris a fyddai'n cael ei sicrhau wrth werthu ased mewn trafodiad cyson rhwng cyfranogwyr y farchnad ar y dyddiad mesur. Mae'r mesur gwerth teg yn cymryd bod y trafodiad i werthu'r ased yn cael ei gynnal naill ai:

- yn y brif farchnad ar gyfer yr ased
- yn absenoldeb prif farchnad, yn y farchnad fwyaf fanteisiol i'r ased (defnydd uchaf a gorau)

Mae'r Cyngor yn defnyddio technegau prisio sy'n briodol ar gyfer yr amgylchiadau ac y mae data digonol ar gael ar eu cyfer, gan fanteisio i'r eithaf ar y defnydd o fewnbynnau sylwawdy perthnasol, a lleihau'r defnydd o fewnbynnau ansylwawdy gymaint ag y bo modd.

Caiff mewnbynnau i'r technegau prisio mewn perthynas ag asedau neu rwymedigaethau y mesurir neu y datgelir gwerth teg yn y cyfrifon, eu categoreiddio o fewn yr hierarchaeth gwerth teg, fel a ganlyn:

- Lefel 1 – prisiau a ddyfynnwyd (heb eu haddasu) mewn marchnadoedd gweithredol ar gyfer asedau neu rwymedigaethau yr un fath y mae modd i'r Cyngor fanteisio arnynt ar y dyddiad mesur

- Lefel 2 – mewnbynnau ac eithrio prisiau a ddyfynnwyd sy'n cael eu cynnwys yn Lefel 1, y maent yn sylwadu ar gyfer yr ased neu'r rhwymedigaeth, naill ai'n uniongyrchol neu'n anuniongyrchol
- Lefel 3 – mewnbynnau ansylwadu ar gyfer yr ased neu'r rhwymedigaeth

x. Offerynnau Ariannol

Rhwymedigaethau Ariannol

Caiff rhwymedigaethau ariannol eu cydnabod yn y Fantolen pan fo'r Cyngor yn barti i ddarpariaethau cytundebol offeryn ariannol a mesurir hwy i gychwyn yn ôl eu gwerth teg a'u cario yn ôl eu cost amorteiddiedig. Bydd y ffioedd blynyddol ar y llinell Gwariant ac Incwm Cyllido a Buddsoddi ar gyfer llog sydd yn daladwy yn seiliedig ar faint fydd gwerth y rhwymedigaeth, wedi ei luosogi â chyfradd y llog ar y pryd ar gyfer yr offeryn dan sylw. Y raddfa llog effeithiol yw'r raddfa sydd yn disgowntio taliadau arian parod amcangyfrifedig yn y dyfodol dros oes yr offeryn i'r swm y cafodd ei gydnabod yn wreiddiol.

Ar gyfer y mwyafrif o fenthyciadau sydd gan y Cyngor, golyga hyn mai'r prifswm sy'n ddyledus ac sydd yn daladwy (a'r llog cronrus) a'r llog a godir ar y Datganiad Cynhwysfawr o Incwm a Gwariant yw'r swm sydd yn daladwy am y flwyddyn yn unol â'r cytundeb benthyg.

Caiff unrhyw enillion neu ddyledion sy'n deillio o dalu benthyciadau yn ôl yn gynnar eu credydu neu'u debydu i'r Gwariant ac Incwm Cyllido a Buddsoddi yn y Datganiad Cynhwysfawr Gwariant ac Incwm yn y flwyddyn y caiff y benthygiad ei dalu neu'i ail-brynu. Fodd bynnag, mewn achosion lle ail-brynir benthyciadau fel rhan o ailstrwythuro'r portffolio benthyciadau, sy'n golygu diwygio neu gyfnewid yr offerynnau cyfredol, caiff y premiwm neu'r disgownt naill ai ei dynnu allan o gost amorteiddiedig y benthygiad newydd neu ddiwygiedig neu ei ychwanegu ati. Caiff y gostyngiad i'r Datganiad Cynhwysfawr Gwariant ac Incwm ei estyn dros oes y benthygiad drwy addasu'r gyfradd llog sydd ar waith.

Mewn achosion lle y codir premiymau neu ostyngiadau yn y Datganiad Cynhwysfawr o Incwm a Gwariant, mae rheoliadau'n caniatáu i'r effaith ar Falans y Gronfa Gyffredinol gael ei ledu dros y blynyddoedd sydd i ddod. Pan geir premiymau neu ostyngiadau sy'n cwrdd yn ffurfiol ag ymarfer ailstrwythuro dyled, fe'u cyfrifir fel addasiad i'r swm sydd i'w gario o'r benthygiad neu fenthyciadau amnewid. Os nad ydyn nhw'n cwrdd â'r telerau hyn, cânt eu gwasgaru dros y cyfnod hiraf sy'n weddill ar y benthygiad amnewid, neu gyfnod y benthygiad amnewid (premiymau) neu'r cyfnod sydd dros ben ar y benthygiad a amnewidiwyd hyd at uchafswm o ddeng mlynedd (gostyngiadau). Rheolir y camau i gysoni'r symiau a godwyd ar y Datganiad Cynhwysfawr Gwariant ac Incwm â'r ffioedd net sy'n ofynnol yn erbyn Balans y Gronfa Gyffredinol drwy drosglwyddo arian i'r Cyfrif Addasu Offerynnau Ariannol neu ohono yn y Datganiad o Symudiadau ar Gronfeydd Wrth Gefn.

Mae'r modd y caiff gwerth teg ei gyfrif yn seiliedig ar y gyfradd fenthycyca gymeradwy newydd ar gyfer yr union offeryn ariannol oddi wrth fenthycwyr tebyg. Deliwyd yn yr un modd ag asedau ac unrhyw rwymedigaethau.

Asedau Ariannol

Dosberthir asedau ariannol yn seiliedig ar ddull dosbarthu a mesur sy'n adlewyrchu'r model busnes ar gyfer dal yr asedau ariannol a'u nodweddion llif arian. Mae tri phrif ddsbarth o asedau ariannol sy'n cael eu mesur:

- Cost wedi'i hamorteiddio
- Gwerth teg drwy elw neu golled; a
- Gwerth teg drwy incwm cynhwysfawr arall

Model busnes y Cyngor yw cynnal buddsoddiadau i gasglu llifau arian parod cytundebol. Felly dosberthir asedau ariannol fel cost wedi'i hamorteiddio, ac eithrio'r rhai nad yw eu

taliadau cytundebol yn talu prif swm a llog yn unig (h.y. lle nad yw'r llifau arian parod ar ffurf offeryn dyled sylfaenol).

Asedau ariannol wedi'u Mesur ar gost wedi'i hamorteiddio

Caiff asedau ariannol wedi'u mesur ar gost wedi'i hamorteiddio eu cydnabod ar y Fantolen pan fo'r Cyngor yn barti i ddarpariaethau cytundebol offeryn ariannol a mesurir hwy yn ôl gwerth teg. Mesurir hwy wedyn yn ôl eu cost amorteiddiedig. Seilir credydau blynyddol i'r llinell Cyllido a Buddsoddi Incwm a Gwariant yn y Datganiad Cynhwysfawr Incwm a Gwariant am y llog sydd yn dderbyniadwy ar faint fydd gwerth yr ased, wedi ei luosogi â chyfradd y llog ar y pryd ar gyfer yr offeryn dan sylw. O ran mwyafrif yr offerynnau ariannol a ddelir gan y Cyngor, golyga hyn taw'r swm a gyflwynir yn y Fantolen yw'r prifswm sy'n weddill ac sydd i'w dderbyn (a llog cronodig), a'r llog a delir i'r Datganiad Cynhwysfawr Incwm a Gwariant yw'r swm a dderbynnir ar gyfer y flwyddyn yn y cytundeb benthyca.

Mae'r Cyngor yn cydnabod colledion credyd disgwylidig ar ei asedau ariannol a ddelir ar gost wedi'i hamorteiddio. Mewn achosion lle nodir asedau fel rhai diffygiol yng ngoleuni sefyllfa sy'n codi o ddigwyddiad yn y gorffennol lle na chaiff taliadau eu gwneud o dan y contract, caiff yr ased ei ddibrisio a chodir taliad yn erbyn y gwasanaeth perthnasol (ar gyfer derbynebion i'r gwasanaeth hwnnw) neu'r llinell Cyllido a Buddsoddi Incwm a Gwariant yn y Datganiad Cynhwysfawr o Incwm a Gwariant.

Caiff unrhyw enillion a cholledion yn sgil gwaredu'r ased eu credydu neu eu debydu i'r llinell Cyllido a Buddsoddi Incwm a Gwariant yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

xi. Grantiau a Chyfraniadau'r Llywodraeth

Os telir drwy gyfrif, drwy randaliadau, neu ar ffurf ôl-daliadau, cydnabyddir grantiau'r llywodraeth a chyfraniadau trydydd parti (gan gynnwys rhoddion) fel dyladwy i'r Cyngor pan fo sicrwydd rhesymol bod:

- y Cyngor yn cydymffurfio a'r amodau sydd ynghlwm i'r taliadau, a'r
- grantiau neu'r cyfraniadau yn cael eu derbyn.

Ni chaiff symiau a gydnabyddir fel rhai sydd yn daladwy i'r Cyngor eu credydu i'r Datganiad Cynhwysfawr Incwm a Gwariant hyd y bodlonir amodau sydd ynghlwm wrth y grant neu'r cyfraniad. Amodau yw'r gofynion sydd yn nodi y bydd buddiannau economaidd yn y dyfodol neu wasanaeth posibl a ymgorfforir yn yr ased a geir drwy ddefnyddio grant neu gyfraniad, i fod er lles y derbynnydd fel y nodir, neu fuddiannau economaidd yn y dyfodol neu wasanaeth bosibl i'w ddychwelyd i'r sawl sydd yn ei drosglwyddo.

Caiff arian a roddir ymlaen llaw ar ffurf grantiau a chyfraniadau a nas bodlonwyd yr amodau, eu cario yn y Fantolen fel credydwr. Pan fodlonir amodau, credydir y grant neu'r cyfraniad i'r llinell gwasanaeth perthnasol (grantiau a chyfraniadau refeniw a briodolir) neu Drethiant ac Incwm Grant heb fod yn benodol (grantiau refeniw heb eu clustnodi a phob grant cyfalaf) yn y Datganiad Cynhwysfawr o Incwm a Gwariant.

Lle credydir grantiau cyfalaf i'r Datganiad Cynhwysfawr Incwm a Gwariant, maent yn cael eu rifysio o'r Balans Cronfa Gyffredinol yn y Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn. Lle bo grant heb ei ddefnyddio eto i gyllido gwariant cyfalaf, caiff ei roi yn y gronfa Grantiau Cyfalaf heb eu cymhwyso. Lle cafodd ei gymhwyso rhoddir yn y Cyfrif Addasiadau Cyfalaf. Caiff symiau yn y gronfa Grantiau Cyfalaf heb eu cymhwyso eu trosglwyddo i'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf unwaith y cymhwyswyd hwy i gyllido gwariant cyfalaf.

xii. Asedau Treftadaeth

Mae'r Cyngor yn dal Asedau Treftadaeth yn bennaf i warchod eitemau oedd yn gyffredin yn yr ardal neu'n unigryw iddi, neu sy'n perthyn i ddigwyddiad hanesyddol arwyddocaol, neu

berson sydd â chysylltiadau lleol. Fe'u cedwir mewn lleoliadau amrywiol ar draws y sir, ond mae'r rhan fwyaf i'w gweld ym mhrif Amgueddfa'r Coliseum yn Aberystwyth. Fe'u cedwir fel arfer yn unol â pholisïau cyfrifyddu Eiddo, Peiriannau ac Offer y Cyngor, ond caiff rhai rheolau eu llacio mewn perthynas ag asedau penodol am y rhesymau a ddisgrifir isod.

Gwaith Celf

Mae gan y Cyngor tua 190 o ddarnau o waith celf cyfoes a hanesyddol, sydd wedi'u gwasgaru ar draws amgueddfeydd, swyddfeydd y cyngor a chanolfannau hamdden yng Ngheredigion. Nid yw'r rhan fwyaf ohonynt o unrhyw werth sylweddol, ac maent ymhell islaw'r gwerth de minimis o £10,000 fyddai'n eu gwneud yn gymwys i'w cynnwys ar gofrestr asedau'r Cyngor. Fodd bynnag, nodwyd bod pedwar o'r eitemau hyn yn benodol yn werth mwy na hyn o bosib, a chawsant eu prisio gan Brisiwr Allanol cymwys yn 2011, a'u cynnwys yn y Fantolen. Roedd y prisiadau hyn ar gyfer dibenion yswiriant ar werth y farchnad ac nid yw cyflwr yr eitemau wedi newid ers y prisiad hwn. Tybir bod gan y rhain oes amhenodol ac felly ystyrir na fyddai dibrisiant yn briodol.

Regalia Dinesig

Mae gan y Cyngor bedair cadwyn swyddogol ar gyfer swyddi'r Cadeirydd, yr Is-gadeirydd a'u cymheiriaid. Dim ond Cadwyn y Cadeirydd a ystyrir fel un sy'n werth mwy na'r lefel de minimis, yn seiliedig ar werth marchnad y metelau a ddefnyddiwyd i'w chreu. Felly mae wedi'i phrisio ac wedi'i chynnwys yn y Fantolen am y swm hwnnw. Ni fydd unrhyw dibrisiant am fod ganddi oes amhenodol, ond bydd yn cael ei hail-brisio o bryd i'w gilydd, yn seiliedig ar bris marchnad y metelau gwerthfawr.

Safleoedd ac Adeiladau Hanesyddol

Mae'r Cyngor yn berchen ar nifer o safleoedd ac adeiladau hanesyddol ar draws Ceredigion ac yn gyfrifol am eu cadw a'u harddangos, gan gynnwys dau gastell. Am nad oes unrhyw ffordd ddibynadwy o brisio eitemau o'r fath, oherwydd diffyg marchnad gyfoes, maent yn cael eu cynnwys yn y fantolen fel cost hanesyddol.

Arddangosion Amrywiol

Mae prif amgueddfa'r Cyngor yn Y Coliseum, Aberystwyth yn arddangos nifer fawr o eitemau. Fodd bynnag, oherwydd bod yr amcangyfrif o werth pob eitem unigol yn isel, ac oherwydd prinder marchnad gyfoes ar gyfer nifer o'r eitemau, mae'r Cyngor o'r farn y byddai costau prisio'r rhain yn uwch o lawer na gwerth proses o'r fath i ddefnyddwyr y cyfrifon, ac felly ni chynhaliwyd ymarfer o'r fath.

Yn ogystal, ceir 13 o eitemau mawr a/neu werthfawr yn yr amgueddfa, sydd wedi'u prisio at ddibenion yswiriant. Er bod y gwerthoedd unigol yn is na'r lefel de minimis o £10,000, mae cyfanswm eu gwerth yn sylweddol, felly maent wedi'u hychwanegu at y gofrestr a'r fantolen fel un eitem. Byddant yn cael eu trin yn yr un modd â'r gwaith celf ac ni fyddant yn cael eu dibrisio. Bydd unrhyw bryniant newydd sylweddol gan y Cyngor yn cael ei ychwanegu yn ôl cost, nes cynhelir y prisiad nesaf.

Safleoedd ac Adeiladau Amgueddfeydd

Mae prif Amgueddfa'r Cyngor yn y Coliseum yn Aberystwyth wedi'i hystreyn i eiddo gwag cyfagos. Mae gwariant ar y prosiect yn cael ei gyfalafu a'i ychwanegu at werth yr amgueddfa. Yn ogystal â'r prif amgueddfa yn Aberystwyth, mae gan y Cyngor nifer o amgueddfeydd llai ar draws y sir. Ystyriwyd a ddylid dal unrhyw rai o'r rhain fel Asedau Treftadaeth yn hytrach nag Eiddo, Peiriannau ac Offer. Penderfynwyd bod dwy ohonynt (gan gynnwys y Coliseum) yn cael eu dal am eu harwyddocâd hanesyddol eu hunain, yn ogystal â chael eu defnyddio i arddangos neu gadw eitemau hanesyddol. Maent felly wedi'u trosglwyddo i'r categori Asedau Treftadaeth ar y Fantolen, gan barhau ar eu prisiant blaenorol (Cost Amnewid Hanesyddol neu Ddibrisiant). Byddant yn cael eu dibrisio os ystyrir bod hynny'n briodol, gan ystyried amgylchiadau unigol yr adeilad dan sylw.

Asedau Treftadaeth Cyffredinol

Os bydd unrhyw dystiolaeth o amhariad, yna bydd y symiau i'w cario ar y fantolen yn cael eu hadolygu, er y disgwylir y bydd achosion o'r fath yn brin. Bydd unrhyw amhariad o'r fath yn cael ei drin mewn modd tebyg i amhariad asedau Eiddo, Peiriannau ac Offer. Os bydd unrhyw eitemau'n cael eu gwaredu, bydd angen cyfrif amdanynt yn yr un modd ag Eiddo, Peiriannau ac Offer, ond bydd yr enillion am eitemau a waredwyd yn cael eu nodi ar wahân yn y nodiadau. Ni chafwyd gwared ar unrhyw eitemau yn y cyfnod dan ystyriaeth ar gyfer y set hon o gyfrifon, ac ni ddisgwylir y bydd hynny'n beth cyffredin am fod y casgliad yn un gweddol sefydlog ei natur.

xiii. Stocrestrau

Caiff stocrestrau eu cynnwys yn y Fantolen yn ôl yr isaf o'r gost a'r gwerth sylweddoladwy net.

xiv. Eiddo Buddsoddi

Eiddo buddsoddi yw'r eiddo hynny a ddefnyddir yn unig i gael rhenti a/neu adbriso cyfalaf. Nid yw'r diffiniad yn gywir os defnyddir yr eiddo mewn unrhyw ffordd i hwyluso cyflwyno gwasanaethau neu gynhyrchu nwyddau neu os cedwir ef ar gyfer ei werthu.

Caiff eiddo cyfalaf eu mesur yn gyntaf ar gost ac wedi hynny ar werth teg, yn seiliedig ar y swm y byddai ased yn cael ei gyfnewid rhwng partiion gwybodus. Ni ddibrisir eiddo ond ailbrisir hwy yn flynyddol yn unol ag amodau'r farchnad ar ddiwedd y flwyddyn. Caiff enillion a cholledion adbriso eu rhoi yn llinell Cyllido a Buddsoddi Incwm a Gwariant yn y Datganiad Cynhwysfawr Incwm a Gwariant. Mae'r un peth yn wir am enillion a cholledion wrth werthu.

Caiff rhenti a dderbynnir yng nghyswllt eiddo buddsoddi eu credydu i'r llinell Incwm Cyllido a Buddsoddi a bydd enilliad i'r Balans Cronfa Gyffredinol. Fodd bynnag, ni chaniateir enillion a cholledion adbriso a gwaredu drwy drefniadau statudol i gael effaith ar y Balans Cronfa Gyffredinol. Caiff yr enillion a'r colledion felly eu rifysio allan o'r Balans Cronfa Gyffredinol yn y Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn a'i bostio i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf a (ar gyfer unrhyw werthiant mwy na £10,000) y Gronfa Derbynebion Cyfalaf.

xv. Gweithrediadau a Reolir ar y Cyd ac Asedau a Reolir ar y Cyd

Gweithrediadau a reolir ar y cyd yw gweithgareddau y mae'r Cyngor yn ymgymryd â nhw mewn cydweithrediad â mentrwyr eraill sy'n cynnwys defnyddio asedau ac adnoddau'r mentrwyr yn hytrach na sefydlu endid ar wahân. Mae'r Cyngor yn cydnabod ar ei Fantolen yr asedau y mae'n eu rheoli a'r rhwymedigaethau sy'n codi ac mae'n debydu ac yn credydu'r Datganiad Cynhwysfawr o Incwm a Gwariant gyda'r gwariant sy'n codi a chyfran yr incwm y mae'n ei ennill o weithgareddau'r gweithrediad.

Mae asedau a reolir ar y cyd yn eitemau o beiriannau, eiddo neu offer sy'n cael eu rheoli ar y cyd gan y Cyngor a mentrwyr eraill, gyda'r asedau'n cael eu defnyddio i sicrhau buddion i'r mentrwyr. Nid yw'r fenter ar y cyd yn cynnwys sefydlu endid ar wahân. Mae'r Cyngor dim ond yn rhoi cyfrif am ei gyfran ei hun o'r asedau a reolir ar y cyd, y rhwymedigaethau a'r treuliau sy'n codi ar ei ran ei hun neu ar y cyd ag eraill mewn perthynas â'i fudd yn y fenter ar y cyd, a'r incwm y mae'n ei ennill yn y fenter.

xvi. Prydlesau

Dosberthir prydlesau fel prydlesau cyllid lle bo telerau'r brydles yn trosglwyddo yn sylweddol pob risg a budd o ganlyniad i berchen yr eiddo, offer neu gyfarpar o'r prydleswr i'r prydlesai. Dosberthir pob prydles arall fel prydlesau gweithredol.

Lle bo prydles yn cynnwys tir ac adeiladau, ystyrir yr elfennau tir ac adeiladau ar wahân er mwyn eu dosbarthu.

Bydd trefniadau heb statws cyfreithiol prydles ond sydd yn cyfleu'r hawl i ddefnyddio ased am daliad yn cael eu cyfrifyddu o dan y polisi hwn lle bo cyflawni'r trefniant yn ddibynnol ar ddefnyddio asedau penodol.

Y Cyngor fel Deiliad Prydles

Prydlesau Ariannol

Mae eiddo, peiriannau ac offer a ddelir o dan brydlesau cyllid yn cael eu cydnabod ar y Fantolen ar ddechrau'r brydles ar ei werth teg, a fesurwyd ar ddechrau'r brydles (neu werth presennol y taliadau prydles lleiaf os ydynt yn is). Mae'r ased sy'n cael ei gydnabod yn cael ei gyfateb gan atebolrwydd am y rhwymedigaeth i dalu y deiliad prydles. Mae costau uniongyrchol cychwynnol y Cyngor yn cael eu hychwanegu at swm yr ased i'w gario. Mae premïymau a delir ar ddechrau prydles yn cael eu cymhwyso i ddibrisiant rhwymedigaeth y brydles. Mae rhenti wrth gefn yn cael eu codi fel treuliau yn y cyfnodau y maent wedi digwydd.

Mae taliadau prydles yn cael eu dosrannu rhwng:

- Tâl am gaffael diddordeb yn yr eiddo, offer neu gyfarpar – wedi'i gymhwyso i ddibrisio rhwymedigaeth y brydles.
- Tâl cyllid (i'w ddebydu i'r llinell Incwm a Gwariant Cyllido a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr).

Cyfrifir am yr Eiddo, Offer a Chyfarpar sy'n cael eu cydnabod o dan brydlesau cyllid drwy ddefnyddio'r polisiâu sy'n berthnasol yn gyffredinol i asedau o'r fath, yn amodol ar ddibrisiant yn cael ei godi dros gyfnod y brydles, os yw hyn yn fyrrach nag oes ddefnyddiol amcangyfrifedig yr ased (lle nad yw perchnogaeth yr ased yn trosglwyddo i'r Cyngor ar ddiwedd cyfnod y brydles).

Nid oes gofyn i'r Cyngor godi treth y cyngor i dalu am ddibrisiant neu ailbrisiant a cholledion oherwydd diffygion yn codi o asedau ar brydles. Yn lle hynny, gwneir cyfraniad blynyddol darbodus o'r cyfrifon refeniw tuag at y buddsoddiad cyfalaf tybiedig yn unol â gofynion statudol. Felly caiff dibrisiant ac ailbrisiant a cholledion oherwydd diffygion eu disodli gan gyfraniad refeniw ym Malans y Gronfa Gyffredinol drwy wneud trafodiad addasu o ran y Cyfrif Addasu Cyfalaf (sy'n gynnwysedig yn y Cronfeydd Wrth Gefn na ellir eu Defnyddio) yn y Datganiad o'r Symudiad mewn Cronfeydd wrth Gefn am y gwahaniaeth rhwng y ddau.

Prydlesau Gweithredu

Mae rhenti a delir o dan brydlesau gweithredu yn cael eu talu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel traul o'r gwasanaethau sy'n elwa o ddefnydd yr eiddo, y peiriannau neu'r offer sydd ar brydles. Gwneir taliadau ar linell syth dros oes y brydles, hyd yn oed os nad yw hyn yn cyd-fynd â'r patrwm o daliadau (e.e. ceir cyfnod di-rent ar ddechrau'r brydles).

Y Cyngor fel Prydlesydd

Prydlesau Cyllid

Pan fydd y Cyngor yn rhoi prydles gyllid dros eiddo neu beiriant neu offer, mae'r ased perthnasol yn cael ei symud o'r Fantolen fel gwarediad. Ar ddechrau'r brydles, bydd swm yr ased i'w gario yn y Fantolen (boed yn Eiddo, Peiriannau ac Offer neu Asedau a Ddelir i'w Gwerthu) yn cael ei ddileu yn y llinell Gwariant Gweithredu Arall yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel rhan o'r enillion neu'r colledion o waredu. Mae enillion, sy'n cynrychioli buddsoddiad net y Cyngor yn y brydles, yn cael eu credydu hefyd i'r un llinell yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel rhan o'r enillion neu'r colledion a wneir o waredu (h.y. eu netio yn erbyn llyfrwerth yr ased ar yr adeg y cafodd ei waredu), gan gael eu cydweddu ag ased prydles (dyledwr tymor hir) yn y Fantolen. Mae rhenti prydlesau sy'n dderbyniadwy yn cael eu dosrannu rhwng:

- tâl am gaffael diddordeb yn yr eiddo – wedi'i gymhwyso i ddibrisio'r dyledwr prydles (ynghyd ag unrhyw breimymau a ddaw i law), a
- incwm cyllid (i'w gredydu i'r llinell Incwm a Gwariant Cyllido a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr).

Ni chaniateir gan y statud i'r enillion a gredydir i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr wrth waredu, gynyddu Balans y Gronfa Gyffredinol ac mae'n ofynnol iddynt gael eu trin fel derbyniad cyfalaf. Lle mae premiwm wedi cael ei dderbyn, caiff hwn ei drosglwyddo o Falans y Gronfa Gyffredinol i Gronfa Wrth Gefn y Derbyniadau Cyfalaf yn y Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn. Pan fydd y swm sy'n ddyledus mewn perthynas â'r ased prydles yn cael ei setlo drwy dalu rhenti yn y blynyddoedd ariannol yn y dyfodol, mae hwn yn cael ei drosglwyddo o Falans y Gronfa Gyffredinol i Gronfa Wrth Gefn y Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig yn y Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn. Pan fydd y rhenti yn cael eu derbyn yn y dyfodol, bydd yr elfen ar gyfer y derbyniad cyfalaf ar gyfer cael gwared ar yr ased yn cael ei ddefnyddio i ddibrisio'r dyledwr prydles. Ar y pwynt hwn, mae'r derbyniadau cyfalaf gohiriedig yn cael eu trosglwyddo i Gronfa Wrth Gefn y Derbyniadau Cyfalaf.

O ddileu dyled y gwarediadau, ni chodir hynny ar dreth y cyngor, oherwydd darperir yn llawn ar gyfer cost asedau sefydlog dan drefniadau ar wahân ar gyfer cyllid cyfalaf. Caiff symiau eu neilltuo, felly, i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf (sy'n cynnwys y Cronfeydd Wrth Gefn na ellir eu Defnyddio) o Falans y Gronfa Gyffredinol yn y Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn.

Prydlesau Gweithredol

Pan fydd y Cyngor yn caniatáu prydles weithredol dros eiddo neu beiriant neu offer, bydd yr ased yn cael ei gadw yn y Fantolen. Mae incwm rhent yn cael ei gredydu i'r llinell Gwariant Gweithredu Arall yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Caiff credydau eu gwneud ar linell syth dros oes y brydles, hyd yn oed os nad yw hyn yn cyd-fynd â'r patrwm o daliadau (e.e. telir premiwm ar ddechrau'r brydles). Ychwanegir costau uniongyrchol cychwynnol am drafod a threfnu'r brydles at faint fydd gwerth yr ased perthnasol a'i godi fel traul dros gyfnod y brydles ar yr un sail ag incwm rhent.

xvii. Contractau Hirdymor

Caiff symiau sy'n ddyledus o dan gontractau hirdymor eu codi ar refeniw pan ddônt yn daladwy o dan delerau'r contract.

xviii. Darpariaeth Isafswm Refeniw

Mae Polisi Darpariaeth Isafswm Refeniw (MRP) y Cyngor yn dilyn egwyddorion y canllawiau a gyhoeddwyd gan Lywodraeth Cynulliad Cymru dan adran 21(A) Deddf Llywodraeth Leol 2003 trwy ddefnyddio un o'r dewisiadau a amlinellwyd yn y canllawiau, wedi'i gyfuno gyda chyflwyno dewis pellach y mae egwyddor darpariaeth ddoeth yn cynnig sail iddo.

Mae prif gyfran yr MRP yn parhau i fod yn gysylltiedig gyda'r rhwymedigaeth dyled hanesyddol a oedd yn bodoli cyn 2008 neu ar ôl 2008, lle y mae'n ymwneud â Benthycia â Chymorth a ariannir gan Lywodraeth Cynulliad Cymru. Darparir ar gyfer y rhwymedigaeth MRP ar Ofyniad Cyllido Cyfalaf y Cyngor sy'n ymwneud gyda dyled cyn 2008 a Benthycia â Chymorth ar ôl 2008 a ariannwyd trwy system Grant Cynnal Refeniw (RSG) trwy randaliadau blynyddol cyfartal dros gyfnod o 50 o flynyddoedd (h.y. dull gweithredu llinell syth 2%) gan gychwyn ar 1af Ebrill 2015. Dewiswyd y cyfnod hwn er mwyn cyfateb ag oes gyfartalog Asedau'r Cyngor nad ydynt yn cael eu cyllido'n benodol gan Fenthycia Digymorth ar ôl 1af Ebrill 2008. Mae gwariant a gyllidwyd gan Fenthycia Digymorth o'r fath wedi bod yn destun MRP dan ddewis 3, a chodir y tâl hwnnw dros gyfnod sy'n rhesymol o gymesur â'r amcangyfrif o oes fuddiol sy'n berthnasol i natur y gwariant, drwy ddefnyddio'r dull blwydd-

daliadau. Er enghraifft, bydd gwariant cyfalaf ar adeilad newydd, neu ar adnewyddu neu wella adeilad, yn gysylltiedig â'r amcangyfrif o oes fuddiol yr adeilad hwnnw.

Pennir y cyfnodau oes amcangyfrifedig yn unol â Chod Ymarfer Cyfrifo Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig. Cyn belled nad yw'r gwariant yn ymwneud â chreu ased, a'i fod o fath sy'n amodol ar gyfnodau oes amcangyfrifedig a gyfeirir atynt yn y cyfarwyddyd, bydd y Cyngor yn mabwysiadu'r cyfnodau hyn yn gyffredinol. Fodd bynnag, mae'r Cyngor yn cadw'r hawl i bennu cyfnodau oes buddiol a Darpariaeth Isafswm Refeniw darbodus mewn amgylchiadau eithriadol pan na fyddai argymhellion y cyfarwyddyd yn briodol.

Mae'r Cyngor yn parhau â'r egwyddor o beidio â chodi Darpariaeth Isafswm Refeniw ar unrhyw fenthyciad (darbodus) digymorth dros dro. Ar hyn o bryd, dim ond cyllid er mwyn adfywio canol trefi, a'r cynlluniau Benthyciadau Troi Tai'n Gartrefi a HILS sydd i'w ad-dalu i Lywodraeth Cymru, sy'n cael ei drin yn y fath ffordd.

Gan nad yw rhai mathau o wariant cyfalaf y Cyngor yn gallu cael eu perthnasu i asedau unigol, asesir oesau asedau ar sail sy'n adlewyrchu'r cyfnod buddiol y rhagwelir y bydd yn deillio o'r gwariant. Hefyd, pa bynnag fath o wariant sydd dan sylw, caiff ei grwpio gyda'i gilydd mewn modd sy'n adlewyrchu prif elfen y gwariant a chaiff ei wahanu dim ond mewn achosion lle mae dwy brif elfen neu fwy ag oesau buddiol economaidd sy'n sylweddol wahanol.

Yn ôl y Cod, mae'r asedau a ddelir o dan gynlluniau Menter Cyllid Preifat a phrydlesau cyllid yn amodol ar y Ddarpariaeth Isafswm Refeniw yn yr un modd ag asedau a gafwyd gan ddefnyddio ffurfiau eraill o fenthycia. O dan reoliadau a chanllawiau statudol, gall y taliadau hyn gyfateb i ad-dalu'r rhwymedigaeth. Cafodd y cynnydd yn y Ddarpariaeth Isafswm Refeniw yn sgil ychwanegu asedau'r pryddlesau cyllid, felly, eu talu ar yr un gyfradd â dibrisiant y rhwymedigaeth gyfatebol ar y fantolen fel na fydd effaith gyffredinol ar Falansau Cronfa Gyffredinol y Cyngor. Yn 2017/18 torwyd cysylltiad â'r Ddarpariaeth Isafswm Refeniw oedd yn ddyledus ar gyfer asedau Menter Cyllid Preifat Ysgol Gyfun Penweddig, a oedd, yn hanesyddol, wedi'u trin yn debyg i asedau pryddlesu cyllid ac yn lle hynny bydd yn cael ei ddibrisio yn ystod gweddill oes adeiladau Ysgol Gyfun Penweddig.

xix. Gwasanaethau Cymorth a Gorbenion

Mae'r Cyfrif Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn cael ei baratoi fesul Gwasanaeth, yn unol ag adroddiadau'r Cyngor yn ystod y flwyddyn. Fel y cyfryw, nid yw'r costau a ailgodir am wasanaethau cymorth a gorbenion yn cael eu cynnwys yn y Cyfrif Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

xx. Eiddo, Peiriannau ac Offer

Mae asedau y mae iddynt sylwedd ffisegol ac a gedwir i'w defnyddio i gynhyrchu neu gyflenwi nwyddau neu wasanaethau, neu at ddibenion gweinyddol ac y disgwylir iddynt gael eu defnyddio yn ystod mwy nag un flwyddyn ariannol, yn cael eu hystyried fel Eiddo, Peiriannau ac Offer.

Mae Ysgolion Gwirfoddol a Reolir yn cael eu cynnwys ar y Fantolen, tra bod Ysgolion Gwirfoddol a Gynorthwyr yn cael eu heithrio.

Os bydd gan unrhyw ran sylweddol o adeilad hyd oes sy'n sylweddol fyrrach na'r prif strwythur, a bod gwerth y rhan honno'n fwy na £10,000, yna fe'i hystyrir fel cydran i'w nodi ar wahân ar gofrestr asedau'r Cyngor. Caiff unrhyw gydrannau o'r fath a nodir o fewn y gwariant cyfalaf newydd eu prasio ar wahân pan gânt eu hychwanegu at y gofrestr asedau i ddechrau (neu pan gaiff yr ased ei drosglwyddo o Asedau sy'n cael eu Hadeiladu gydag adeiladau newydd).

Cydnabyddiaeth – Caiff gwariant ar gaffael, creu neu wella Eiddo, Peiriannau ac Offer ei gyfalafu ar sail cronïadau, â'i fod yn bosib y bydd y buddiannau economaidd i'r dyfodol neu botensial gwasanaeth sy'n gysylltiedig â nhw yn llifo i'r Cyngord ac y gellir mesur cost yr eitem yn ddibynadwy. Defnyddiwyd rheol de-minimis ar gyfer cyfalaf – yn gyffredinol, ni chaiff gwariant cyfalaf â gwerth llai na £10,000 ei gynnwys o fewn gwariant cyfalaf. Mae gwariant sy'n cynnal, ond nad yw'n ychwanegu at botensial asedau i gyflenwi buddiannau economaidd i'r dyfodol neu botensial gwasanaeth (e.e. trwsio a chynnal a chadw) yn cael ei ychwanegu at asedau sefydlog yn y Fantolen, ond yn cael ei godi fel traul fel y mae'n digwydd. Mae'r cofnod wedyn yn cael ei wrthdroi allan i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf i sicrhau nad oes unrhyw effaith ar Lefelau Treth y Cyngor.

Mesur – Caiff asedau eu mesur yn y lle cyntaf ar gost, yn cynnwys:

- a) y pris pwrcasu
- b) unrhyw gostau a briodolir i ddod ag ased i'r lleoliad a'r cyflwr sy'n angenrheidiol iddo fedru gweithredu yn y dull a fwriadwyd gan y rheolwyr
- c) amcangyfrif cychwynnol o gostau datgymalu a symud yr eitem ac adfer y safle y lleolir ef arno

Nid yw'r Cyngor yn cyfalafu costau benthyca a achosir tra bod asedau'n cael eu hadeiladu.

Tybir bod cost asedau a gaffaelir heblaw drwy bryniant i fod eu gwerth teg, oni bai nad oes sylwedd masnachol i'r caffaeliad (h.y. ni fydd yn arwain at amrywiad yn llif arian y Cyngor). Yn yr achos olaf, pan y caffaelir ased drwy gyfnewid, cost y caffaeliad yw swm yr ased i'w gario a roddir i fyny gan y Cyngor.

Yna mae'r asedau'n cael eu cario i'r Fantolen gan ddefnyddio'r seiliau mesur canlynol:

- Cerbydau ac Offer, a Seilwaith – Cost Dibrisiant Hanesyddol (ac eithrio pan fo'r opsiwn prisio wedi'i fabwysiadu'n benodol, yn unol â rhan 4.10 y Cod)
- Asedau sy'n cael eu hadeiladu ac Asedau Cymunedol – Cost Hanesyddol
- Pob ased arall – Gwerth Teg, a bennir Gwerth yr Ased ar y Farchnad

Pan nad oes tystiolaeth seiliedig ar y farchnad o werth teg oherwydd natur arbenigol ased, defnyddir cost amnewidiol dibrisiedig fel amcangyfrif o werth teg.

Pan fo gan asedau, nad ydynt yn eiddo, oes ddefnyddiol fer neu werth isel (neu'r ddau), defnyddir sail cost hanesyddol dibrisiedig fel procsi ar gyfer gwerth teg.

Mae'r asedau a gaiff eu cynnwys ar y Fantolen yn ôl eu gwerth teg gan mwyaf yn cynnwys Tir ac Adeiladau Eraill. Rhannwyd y categori hwn yn bum is-gategori newydd ym mis Chwefror 2014. Mae pob is-categori cyfan yn cael ei ailbriso bob pum mlynedd. Dyma'r amserlen hanesyddol o ran ailbriso asedau:

2014/15	Adeiladau Addysgiadol (Ysgolion Cynradd, Uwchradd a Phob Oed, Clybiau Ieuentid ac Unedau Cyfeirio)
2015/16	Swyddfeydd, Adeiladau Gweithredol ac Asedau Cymunedol arall
2016/17	Adeiladau Gwasanaethau Cymdeithasol
2017/18	Asedau Tir Amrywiol
2018/19	Adeiladau Cyhoeddus (Canolfannau Hamdden, Cyfleusterau Cyhoeddus, Theatrau a Phyllau Nofio)

Efallai y bydd ailbrisiadau eraill yn cael eu cyflawni rhwng yr ymchwiliadau a drefnwyd os bydd y Priswyr yn barnu bod gwerth yr ased berthnasol neu'r asedau perthnasol wedi newid yn sylweddol.

Mae cynnydd mewn ailbrisió'n cydweddu â chredydau i'r Gronfa Ailbrisió Wrth Gefn i gydnabod enillion heb eu gwireddu. Yn eithriadol, gellir credydu enillion i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr pan fônt yn codi o wyrddroad colled a godwyd yn flaenorol i wasanaeth.

Pan ddynodir lleihad mewn gwerth, cyfrifir amdanynt trwy:

- Pan fo balans o enillion ailbrisiant i'r ased yn y Gronfa Ailbrisió Wrth Gefn, dibrisir swm yr ased i'w gario yn erbyn y balans hwnnw (i fyny hyd at y swm o enillion cronnus)
- Pan nad oes balans yn y Gronfa Ailbrisió Wrth Gefn neu falans annigonol, dibrisir swm yr ased i'w gario yn erbyn llinell(au) y gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Mae'r Gronfa Ailbrisió Wrth Gefn yn cynnwys enillion ailbrisiant a gydnabyddir ers 1 Ebrill 2007 yn unig, dyddiad ei gweithredu'n ffurfiol. Mae'r enillion a gafwyd cyn y dyddiad hwnnw wedi eu cyfnerthu yn y Cyfrif Addasiad Cyfalaf.

Diffygion – Mae gwerth asedau'n cael eu hasesu ar ddiwedd pob blwyddyn am arwydd o amhariad ar werth. Pan fo arwyddion, ac amcangyfrifir bod gwahaniaethau posib yn berthnasol, yna amcangyfrifir swm adferadwy'r ased a, lle bo hwn yn llai na swm yr ased i'w gario, cydnabyddir colled amhariad ar gyfer y diffyg.

Pan ddynodir colledion amhariad, cyfrifir amdanynt trwy:

- Pan fo balans o enillion ailbrisiant i'r ased yn y Gronfa Ailbrisió Wrth Gefn, dibrisir swm yr ased i'w gario yn erbyn y balans hwnnw (i fyny hyd at y swm o enillion cronnus)
- Pan nad oes balans yn y Gronfa Ailbrisió Wrth Gefn neu falans annigonol, dibrisir swm yr ased i'w gario yn erbyn llinell(au) y gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Pan fo colled amhariad yn cael ei gwyrddroi'n dilyn hyn, credydir y gwyrddroad i'r llinell(au) gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, i fyny hyd at swm y golled wreiddiol, wedi ei addasu ar gyfer Dibrisiant y byddid wedi ei godi pe na fyddai'r golled wedi ei chydabod.

Dibrisiant

Darperir ar gyfer dibrisiant yr holl asedau Eiddo, Peiriannau ac Offer trwy ddyraniad systematig o'u symiau dibrisio dros eu hoes ddefnyddiol. Gwneir eithriad ar gyfer asedau heb oes ddefnyddiol benodadwy gyfyngedig (h.y. tir rhydd-ddaliad, Asedau Treftadaeth ac Asedau Cymunedol) ac asedau nad ydynt eto ar gael i'w defnyddio (h.y. asedau sy'n cael eu hadeiladu).

Cyfrifir dibrisiant ar y seiliau canlynol:

- Adeiladau – Dyraniad llinell syth dros oes ddefnyddiol yr eiddo fel yr amcangyfrifir gan y prisiwr.
- Cerbydau, peiriannau ac offer – Dyraniad llinell syth o'r gost hanesyddol dros oes ddisgwyliedig yr ased. Rhoddir gwerth gweddilliol o 10% o bris pwrcasu cychwynol i'r cerbydau er mwyn adlewyrchu eu gwerth ailwerthu posibl.
- Seilwaith – Dyraniad llinell syth o'r gost hanesyddol dros oes ddisgwyliedig yr ased sy'n weddill.

Caiff asedau sefydlog sy'n cael eu caffael neu'u gwerthu'u hychwanegu at y gofrestr asedau fel y maent ar y dyddiad prynu neu werthu yn y flwyddyn gyfrifyddu berthnasol ac felly cânt

eu dibrisio yn y modd arferol ar gyfer y flwyddyn o'r dyddiad hwnnw os ydynt mewn categori y gellir ei ddibrisio fel arfer.

Pan fydd gan eitem sy'n ased Eiddo, Peiriannau ac Offer gydrannau mawr sy'n costio symiau sylweddol (dros £10,000), ac sydd â hyd oes sy'n sylweddol wahanol i'r prif ased, mae'r cydrannau'n cael eu dibrisio ar wahân yn unol â'u hyd oes amcangyfrifol gwahanol.

Mae enillion ailbrisiant hefyd yn cael eu dibrisio, gyda swm sy'n cyfateb i'r gwahaniaeth rhwng gwerth presennol dibrisiant a godir ar asedau a'r dibrisiant a fyddai wedi ei godi yn seiliedig ar eu cost hanesyddol yn cael ei drosglwyddo bob blwyddyn o'r Gronfa Ailbrisiio Wrth Gefn i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf.

Gwaredu – Pan ddaw'n debygol y bydd swm yr ased i'w gario yn cael ei adennill yn bennaf drwy werthiant yn hytrach na pharhau i'w ddefnyddio, caiff ei ailddosbarthu fel Ased a Ddelir i'w Gwerthu. Er mwyn i'r trosglwyddiad o'r categori hyn ddigwydd, mae'n rhaid i'r ased fodloni'r meini prawf canlynol:

- Rhaid iddo fod ar gael i'w werthu yn ei gyflwr presennol ac yn amodol ar delerau gwerthu arferol.
- Rhaid i'r penderfyniad i wneud y gwerthiant fod wedi cael ei wneud ar y lefel reoli briodol.
- Rhaid mynd ati i farchnata'r ased am bris priodol.
- Rhaid disgwyl i'r gwerthiant gael ei gwblhau o fewn blwyddyn.

Mae'r ased yn cael ei ailbrisiio yn union cyn ei ailddosbarthu ac yna ei gario ar yr isaf o'r swm hwn a gwerth teg wedi tynnu'r costau gwerthu. Pan fo gostyngiad dilynol i werth teg wedi tynnu'r costau gwerthu, mae'r golled yn cael ei chofnodi ar y llinell Gwariant Gweithredol Arall yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Dim ond hyd at swm unrhyw golledion a gydnabuwyd yn flaenorol yn y Gwarged neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau, y cydnabyddir enillion mewn gwerth teg. Ni chodir dibrisiant ar Asedau a Ddelir i'w Gwerthu.

Os nad yw asedau bellach yn cwrdd â'r meini prawf i'w dosbarthu fel Asedau a Ddelir i'w Gwerthu, yna cânt eu hailddosbarthu'n ôl i asedau nad ydynt yn rhai cyfredol a'u prisio ar yr isaf o'u swm cario cyn iddynt gael eu dosbarthu fel rhai a ddelir i'w gwerthu; wedi'u haddasu ar gyfer dibrisiant, amorteiddiad neu ailbrisiadau a fyddai wedi cael eu cydnabod petaent heb gael eu dosbarthu fel rhai a Ddelir i'w Gwerthu, a'u swm adferadwy ar ddyddiad y penderfyniad i beidio â gwerthu.

Mae asedau nad ydynt mwyach yn cael eu defnyddio sy'n methu â bodloni'r holl feini prawf uchod neu y maent i'w gadael neu eu sgrapio fel arfer yn cael eu hailddosbarthu fel Gorged Asedau, oni bai nad yw'r Cyngor yn mynd ati i farchnata'r eiddo oherwydd ei fod yn aros i brisiau yn y farchnad godi, ac os felly efallai y gellid categoreiddio'r ased fel Eiddo Buddsoddi. Mae Gorged Asedau yn cael eu dibrisio yn y ffordd arferol, fodd bynnag, mae'r dibrisiant yn cael ei godi i gostau sydd heb gael eu dosbarthu ac nid gyfrif y gwasanaeth gwreiddiol gan nad yw'r ased mwyach yn cael ei ddefnyddio.

Pan gaiff ased ei waredu neu'i ddadgomisiynu, caiff swm yr ased i'w gario ar y Fantolen (p'un a yw'n Eiddo, Peiriannau ac Offer neu Asedau a Ddelir i'w Gwerthu) ei symud i linell Gwariant Gweithredol Arall yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel rhan o'r enillion neu'r colledion o waredu. Caiff yr enillion a wneir o waredu eu credydu i'r un llinell yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr hefyd fel rhan o'r enillion neu'r colledion o waredu (h.y. wedi eu netio yn erbyn llyfrwerth yr ased ar yr adeg y cafodd ei waredu). Caiff unrhyw enillion/gynnydd yn sgil ailbrisiio eu trosglwyddo o'r Graonfa Ailbrisiio Wrth Gefn i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf.

Caiff symiau mwy na £10 mil eu hystyried yn dderbyniadau cyfalaf. Bydd angen credydu balans y derbyniadau i gronfa wrth gefn y Derbyniadau Cyfalaf, ac yna ni fydd modd eu defnyddio ond ar gyfer buddsoddiadau cyfalaf newydd neu eu neilltuo i leihau angen sylfaenol y Cyngor i fenthyca (gofyniad cyllid cyfalaf). Caiff derbyniadau eu neilltuo i'r Gronfa Wrth Gefn o Falans y Gronfa Gyffredinol yn y Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn.

O ddileu dyled y gwarediadau, ni chodir hynny ar Dreth y Cyngor, oherwydd darperir yn llawn ar gyfer cost asedau sefydlog dan drefniadau ar wahân ar gyfer cyllid cyfalaf. Caiff symiau eu neilltuo i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf o Falans y Gronfa Gyffredinol yn y Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn.

xxi. Menter Cyllid Preifat a Chontractau Tebyg

Mae Menter Cyllid Preifat a chontractau tebyg yn gytundebau i dderbyn gwasanaethau, lle mae'r cyfrifoldebau ar gyfer gwneud yr eiddo, y peiriannau a'r offer ar gael, sydd eu hangen i ddarparu'r gwasanaethau, yn trosglwyddo i gontractwr y Menter Cyllid Preifat. Gan fod y Cyngor yn cael ei ystyried i reoli'r gwasanaethau a ddarperir o dan ei gynlluniau Menter Cyllid Preifat, a gan y bydd perchnogaeth yr eiddo, y peiriannau a'r offer yn trosglwyddo i'r Cyngor ar ddiwedd y contractau am ddim tâl ychwanegol, mae'r Cyngor yn cario'r asedau a ddefnyddir o dan y contractau ar ei Mantolen fel rhan o'r Eiddo, Peiriannau a'r Offer.

Cafodd cydnabyddiaeth wreiddiol yr asedau hyn ar werth teg (yn seiliedig ar y gost o brynu'r eiddo, y peiriannau a'r offer) ei gydbwysu gan y gydnabyddiaeth o rwymedigaeth am symiau a oedd yn ddyledus i weithredwr y cynllun i dalu am y buddsoddiad cyfalaf. Ar gyfer cynllun Menter Cyllid Preifat Ysgol Gyfun Penweddig, dibrisiwyd y rhwymedigaeth gan gyfraniad cyfalaf cychwynnol o £12,027,000.

Mae asedau tymor hir a gydnabyddir ar y Fantolen yn cael eu hailbrizio a'u dibrisio yn yr un modd ag eiddo, peiriannau ac offer sy'n eiddo i'r Cyngor.

Mae'r symiau sy'n daladwy i weithredwyr y Menter Cyllid Preifat yn cael eu dadansoddi bob blwyddyn i bum elfen:

- gwerth teg y gwasanaethau a dderbyniwyd yn ystod y flwyddyn – wedi'i ddebydu i'r gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.
- cost cyllid – tâl llog o 4.5% ar rwymedigaeth y Fantolen sy'n ddyledus, wedi'i ddebydu i'r llinell Incwm a Gwariant Cyllido a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.
- rhent amodol – cynnydd yn y swm sydd i'w dalu am yr eiddo sy'n codi yn ystod y contract, wedi'i ddebydu i'r llinell Incwm a Gwariant Cyllido a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.
- talu tuag at rwymedigaeth – wedi'i gymhwyso at ddibrisio rhwymedigaeth y Fantolen tuag at weithredwr y Fenter Cyllid Preifat (mae'r proffil ar gyfer dibrisio yn cael ei gyfrifo gan ddefnyddio'r un egwyddorion ag ar gyfer prydles gyllid).
- costau adnewyddu cylch bywyd – mae cyfran y symiau sy'n daladwy yn cael eu cydnabod fel ychwanegiad i Eiddo, Peiriannau ac Offer pan fydd y gwaith perthnasol yn cael ei gyflawni yn y pen draw.

xxii. Darpariaethau, Rhwymedigaethau Wrth Gefn ac Asedau Wrth Gefn

Darpariaethau

Gwneir darpariaethau pan fo digwyddiad wedi cymryd lle sy'n rhoi rhwymedigaeth gyfreithiol neu adeiladol i'r Awdurdod sydd yn ôl pob tebyg angen setliad trwy drosglwyddo buddiannau economaidd neu botensial gwasanaeth, ac y gellir gwneud amcangyfrif dibynadwy o faint y rhwymedigaeth. Efallai na fydd darpariaethau a gynhwysir yn y cyfrifon yn gallu cael eu gorfodi'n gyfreithiol ac efallai gallant ond gael eu casglu o set o ffeithiau

mewn sefyllfa arbennig, felly nid yw eu cynnwys yn y cyfrifon yn golygu bod atebolrwydd wedi cael ei dderbyn.

Codir darpariaethau fel traul ar y llinell gwasanaeth briodol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn y flwyddyn y daw'r Cyngor yn ymwybodol o'r rhwymedigaeth, a chânt eu mesur yn ôl yr amcangyfrif gorau ar ddyddiad y Fantolen o'r gwariant sydd ei angen i setlo'r rhwymedigaeth, gan gymryd i ystyriaeth y risgiau ac ansicrwydd perthnasol.

Pan fydd taliadau'n cael eu gwneud yn y pen draw, maent yn cael eu codi i'r ddarpariaeth a'u cario yn y Fantolen. Caiff setliadau tybiedig eu hadolygu ar ddiwedd pob blwyddyn ariannol – lle mae'n mynd yn llai na thebygol y bydd angen trosglwyddo buddion economaidd bellach (neu bydd setliad is na'r disgwyl yn cael ei wneud), mae'r ddarpariaeth yn cael ei gwrthdroi a'i chredydu yn ôl i'r gwasanaeth perthnasol. Mae rheoliadau yn darparu'r pŵer i wneud cofnod addasu ar gyfer darpariaethau penodol yng Nghost Net y Gwasanaethau a'r Fantolen.

Lle disgwylir i beth o'r taliad neu'r taliad cyfan sy'n ofynnol i setlo darpariaeth gael ei adennill o barti arall (e.e. o hawliad yswiriant), mae hyn ond yn cael ei gydnabod fel incwm ar gyfer y gwasanaeth perthnasol os yw hi bron yn sicr y bydd ad-daliad yn cael ei dderbyn os bydd y Cyngor yn setlo'r rhwymedigaeth.

Rhwymedigaethau Amodol

Mae rhwymedigaeth amodol yn codi pan fo digwyddiad wedi digwydd sy'n rhoi rhwymedigaeth bosibl i'r Cyngor, y mae ei bodolaeth ond yn cael ei gadarnhau gan y digwyddiad neu fel arall gan ddigwyddiadau ansicr yn y dyfodol nad ydynt yn gyfan gwbl o fewn rheolaeth y Cyngor. Mae rhwymedigaethau amodol hefyd yn codi mewn amgylchiadau lle fel arall byddai darpariaeth yn cael ei wneud ond naill ai nid yw'n debygol y bydd angen all-lif o adnoddau neu ni ellir mesur swm y rhwymedigaeth mewn modd dibynadwy.

Nid yw rhwymedigaethau amodol yn cael eu cydnabod yn y Fantolen, ond yn cael eu datgelu mewn nodyn i'r cyfrifon. Maent yn cynnwys sefyllfaoedd pan fydd achosion cyfreithiol a hawliadau eraill sy'n ymdrin ag ystod o faterion yn yr arfaeth. Maent yn ymwneud â materion cyfreithiol a ffeithiol anodd a chymhleth sy'n amodol ar lawer o ansicrwydd a chymhlethdodau, gan gynnwys ond heb fod yn gyfyngedig i ffeithiau ac amgylchiadau pob achos penodol. Oherwydd yr ansicrwydd cynhenid mewn materion o'r fath, mae'n aml yn anodd rhagweld y canlyniad terfynol.

Asedau Amodol

Mae ased amodol yn codi pan fo digwyddiad wedi digwydd sy'n rhoi ased posibl i'r Cyngor y mae ei bodolaeth ond yn cael ei gadarnhau gan y digwyddiad neu fel arall gan ddigwyddiadau ansicr yn y dyfodol nad ydynt yn gyfan gwbl o fewn rheolaeth y Cyngor.

Nid yw asedau amodol yn cael eu cydnabod yn y Fantolen, ond yn cael eu datgelu mewn nodyn i'r cyfrifon lle mae'n debygol y bydd mewnllif o fuddion economaidd neu botensial gwasanaeth.

xxiii. Cronfeydd Wrth Gefn

Bydd y Cyngor yn neilltuo symiau penodol o arian mewn cronfeydd wrth gefn at ddibenion polisïau'r dyfodol neu ar gyfer digwyddiadau na ellir eu rhagweld. Caiff Cronfeydd Wrth Gefn eu creu drwy neilltuo symiau o Falans y Gronfa Gyffredinol yn y Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn. Pan ariennir gwariant o gronfa wrth gefn, caiff yr arian ei godi i'r gwasanaeth priodol ar gyfer y flwyddyn honno yn erbyn Gwarged neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth y Gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Yna, caiff yr arian wrth gefn ei neilltuo yn ôl i Falans y Gronfa Gyffredinol yn y Datganiad Symudiad

mewn Cronfeydd Wrth Gefn i sicrhau nad oes tâl net yn erbyn treth y cyngor am y gwariant hwn.

Cedwir rhai cronfeydd wrth gefn i reoli'r broses gyfrifyddu ar gyfer asedau sefydlog diriaethol, offerynnau ariannol, buddion ymddeoliad a chyflogai ac nad ydynt yn cynrychioli adnoddau defnyddiadwy i'r Cyngor – eglurir y cronfeydd wrth gefn hyn yn y polisiau perthnasol.

xxiv. Gwariant Refeniw a Ariennir o Gyfalaf o dan Statud

Cafodd gwariant a wnaed yn ystod y flwyddyn y gellir ei gyfalafu o dan ddarpariaethau statudol ond nad yw'n arwain at greu ased tymor hir ei godi fel gwariant i'r gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn ystod y flwyddyn. Lle y mae'r Cyngor wedi penderfynu talu cost y gwariant o'r adnoddau cyfalaf cyfredol neu drwy fenthyca; yna, mae trosglwyddiad yn y Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd o Falans y Gronfa Gyffredinol i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf yn gwrthdroi'r symiau a godwyd i sicrhau nad oes unrhyw effaith ar lefel treth y cyngor.

xxv. Treth Ar Werth (TAW)

Cafodd y Cyfrifon eu paratoi gan hepgor TAW, i'r graddau y mae modd ei hadennill.

1.3 SAFONAU CYFRIFYDDU SYDD WEDI'U CYHOEDDI OND NAD YDYNT WEDI'U MABWYSIADU ETO

Mae'r Cod Ymarfer yn mynnu bod y Cyngor yn datgelu gwybodaeth yn ymwneud ag effaith newidiadau o ran cyfrifyddu, a fydd yn ofynnol gan safonau newydd sydd wedi'u cyhoeddi, ond nad ydynt wedi'u mabwysiadu eto. Y newidiadau a gyflwynir yn y Cod ar gyfer 2019/20 yw:

- Diwygiadau i Safonau Cyfrifyddu Annibynnol 40 Eiddo Buddsoddi: Trosglwyddo Eiddo Buddsoddi.
- Gwelliannau blynyddol i Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol Cylch 2014 - 2016.
- Pwyllgor Dehongliadau Adrodd Ariannol Rhyngwladol 22 - Trafodion Arian Tramor ac Ystyriaethau ymlaen llaw.
- Pwyllgor Dehongliadau Adrodd Ariannol Rhyngwladol 23 - Ansicrwydd ynghylch Trin Treth Incwm.
- Diwygiadau i Bwyllgor Dehongliadau Adrodd Ariannol Rhyngwladol 9 -Offerynnau Ariannol: Nodweddion Rhagdalau gydag lawndal Negyddol.

Ni ragwelir y bydd y newidiadau hyn yn cael effaith sylweddol ar y cyfrifon.

1.4 BARN GRITIGOL MEWN CYMHWYSO POLISIÄU CYFRIFYDDU

Wrth gymhwyso'r polisiau cyfrifo a nodir, mae'n rhaid i'r Cyngor wneud rhai penderfyniadau am drafodion cymhleth neu'r rheiny sy'n ymwneud ag ansicrwydd am ddigwyddiadau yn y dyfodol. Y penderfyniadau hanfodol a wnaed yn y Datganiad o Gyfrifon yw:

Lefelau ariannu yn y dyfodol

Mae yna lefel uchel o ansicrwydd ynghylch lefelau ariannu yn y dyfodol ar gyfer llywodraeth leol. Bydd yr effaith ar y Cyngor yn cael ei fonitro'n agos fel a phan fydd y sefyllfa yn dod yn gliriach.

Ysgolion Gwirfoddol a Reolir ac Ysgolion Gwirfoddol a Gynorthwyr

Ni chaiff adeiladau Ysgolion Gwirfoddol a Reolir ac Ysgolion Gwirfoddol a Gynorthwyr eu cynnwys yn y Fantolen o hyd, oherwydd y cadarnhawyd nad ydynt yn asedau'r Cyngor.

Darpariaeth Isafswm Refeniw (MRP)

Yn ystod 2017/18, gwnaed nifer o newidiadau i gyfrifo'r Ddarpariaeth Isafswm Refeniw a'r mwyaf arwyddocaol oedd torri cysylltiad rhwng amorteiddio elfen Menter Cyllid Preifat y ddarpariaeth a dibrisio'r atebolrwydd ac yn lle hynny ei amorteiddio dros weddill oes adeiladau Ysgol Gyfun Penweddig. Adolygir effaith y polisi diwygiedig.

Brexit

Mae yna lefel uchel o ansicrwydd ynghylch effaith y DU yn gadael yr Undeb Ewropeaidd. Bydd yr effaith ar y Cyngor yn cael ei fonitro'n agos fel a phan fydd y sefyllfa yn dod yn gliriach.

1.5 RHAGDYBIAETHAU A WNEIR AM Y DYFODOL A FFYNONELLAU MAWR ERAILL O ANSICRWYDD AMCANGYFRIF

Mae'r Datganiad Cyfrifon yn cynnwys ffigyrau amcangyfrifedig sydd wedi eu seilio ar ragdybiaethau a wnaed gan y Cyngor ynghylch y dyfodol neu sydd fel arall yn ansicr. Gwneir amcangyfrifon gan gymryd i ystyriaeth brofiad hanesyddol, tueddiadau presennol a ffactorau perthnasol eraill. Fodd bynnag, oherwydd na ellir pennu balansau gyda sicrwydd, gallai'r canlyniadau gwirioneddol fod yn sylweddol wahanol i'r rhagdybiaethau ac amcangyfrifon. Yr eitemau ar Fantolen y Cyngor ar 31 Mawrth 2019 lle ceir risg o addasiad mewn blynyddoedd ariannol dilynol yw:

Rhwymedigaeth Pensiynau

Mae amcangyfrif o'r rhwymedigaeth net i dalu pensiynau'n dibynnu ar nifer o ddyfarniadau cymhleth sy'n ymwneud â'r gyfradd disgownt a ddefnyddir, cyfradd ddisgwyliedig chwyddiant prisiau, cyfradd ddisgwyliedig codiadau cyflog a phensiynau, cyfraddau marwolaeth a chyfradd cymudo pensiynau. Cyngor Sir Caerfyrddin yw'r Awdurdod Pensiynau arweiniol ac mae'n defnyddio cwmni o actiwariaid i sicrhau bod y Cyngor yn cael cyngor arbenigol ynghylch y rhagdybiaethau i'w defnyddio.

1.6 GWARIANT AC INCWM WEDI'I DDADANSODDI YN ÔL EI NATUR

Mae gwariant ac incwm y Cyngor wedi'i ddadansoddi fel a ganlyn:

	2018/19	2017/18
	£'000	£'000
Gwariant Rheoladwy		
Gweithwyr	94,732	93,012
Eiddo	9,516	10,852
Cludiant	12,060	11,686
Cyflenwadau a Gwasanaethau	<u>101,106</u>	<u>98,373</u>
Cyfanswm Gwariant	<u>217,414</u>	<u>213,923</u>
Incwm Rheoladwy		
Grantiau	42,816	42,433
Incwm Arall	33,096	33,835
Gwasanaethau Contract/Ysgolion	<u>3,694</u>	<u>4,125</u>
Cyfanswm Incwm	<u>79,606</u>	<u>80,393</u>
Cyllideb cyn Cronfeydd Wrth Gefn	137,808	133,530
Gwariant refeniw a gyllidir o gyfalaf dan statud	2,362	1,681
Addasiadau IAS19 <i>Buddiannau Gweithwyr</i>	16,812	10,882
Absenoldebau Cronedig	(337)	25
Dibrisiad, amorteiddio a diffygion	11,464	14,010
Colledion/(Enillion) o waredu asedau	(951)	1,485
Taliadau gwariant cyfalaf yn erbyn y Gronfa Gyffredinol	(131)	(1,280)
Addasiadau cyfrif cyfalaf eraill	<u>(2,513)</u>	<u>(2,767)</u>
Praeseptau	8,147	7,785
Treth ac Incwm Grant Amhenodol	<u>(157,066)</u>	<u>(148,147)</u>
(Gorged) neu Ddiffyg Darparu Gwasanaethau	<u>15,595</u>	<u>17,204</u>

1.7 ADDASIADAU RHWNG SAIL GYFRIFYDDU A SAIL ARIANNU DAN Y RHEOLIADAU

Mae'r nodyn hwn yn manylu ar yr addasiadau a wneir yn y Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr a gydnabyddir gan y Cyngor yn y flwyddyn yn unol ag arferion cyfrifyddu cywir i'r adnoddau y manylir arnynt gan ddarpariaethau statudol fel eu bod ar gael i'r Awdurdod i grudd â gwariant cyfalaf a refeniw i'r dyfodol.

2018/2019

Cronfeydd Wrth Gefn
Defnyddiadwy

	Balans Gronfa Gyffredinol £'000	Derbyniadau Cyfalaf Defnyddiadwy £'000	Grantiau Cyfalaf heb Gymhwyso £'000	Cronfeydd Wrth Gefn na ellir eu Defnyddio £'000
Addasiadau yn ymwneud â'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf:				
<u>Gwyrddroi eitemau a ddebydwyd neu a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:</u>				
Taliadau am ddibrisiant ac amhariad asedau nad ydynt yn gyfredol	10,346	0	0	(10,346)
Colledion Ailbrisió Eiddo, Peiriannau ac Offer	738	0	0	(738)
Symudiad yng ngwerth teg Eiddo Buddsoddi	379	0	0	(379)
Grantiau cyfalaf a chyfraniadau a ddefnyddiwyd	(7,932)	0	0	7,932
Gwariant refeniw a gyllidir o gyfalaf dan statud	2,362	0	0	(2,362)
Symiau asedau nad ydynt yn gyfredol a ddilëir ar waredu neu werthiant fel rhan o enilliad/colled ar waredu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	475	0	0	(475)
<u>Ychwanegu eitemau sydd heb eu debydu na'u credydu yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:</u>				
Darpariaeth statudol ar gyfer ariannu buddsoddiad cyfalaf	(2,537)	0	0	2,537
Taliadau gwariant cyfalaf yn erbyn y Gronfa Gyffredinol	(131)	0	0	131
Addasiadau yn ymwneud â'r Cyfrif Grantiau Cyfalaf heb eu Cymhwyso:				
Grantiau a chyfraniadau cyfalaf heb eu cymhwyso a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(474)	0	474	0
Cymhwyso grantiau i gyllid cyfalaf wedi'u trosglwyddo i'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf	0	0	(1,194)	1,194
Addasiadau yn ymwneud â'r Cyfrif Derbyniadau Cyfalaf:				
Trosglwyddo arian o waredu asedau wedi eu credydu fel rhan o elw/colled wrth waredu yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(778)	778	0	0
Defnyddio'r Derbyniadau Cyfalaf i ariannu gwariant cyfalaf newydd	0	(1,280)	0	1,280
Cyfraniad o'r Gronfa Wrth Gefn y Derbyniadau Cyfalaf tuag at gostau gweinyddol gwaredu asedau nad ydynt yn gyfredol	1	(1)	0	0
Trosglwyddo o'r Gronfa Wrth Gefn y Derbyniadau Cyfalaf a Ohiriwyd ar adeg derbyn yr arian	0	0	0	0
Addasiadau'n ymwneud â'r Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig wrth Gefn:				
Trosglwyddo o enillion gwerthiant gohiriedig wedi eu credydu fel rhan o'r elw/colled yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(649)	0	0	649
Addasiadau yn ymwneud â'r Cyfrif Addasu Offerynnau Ariannol:				
Swm lle mae'r costau ariannu yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn wahanol i'r costau ariannu priodoladwy am y flwyddyn yn unol â'r gofynion statudol	26	0	0	(26)

Addasiadau yn ymwneud â'r Gronfa Bensiwn:				
Gwrthdroi eitemau yn ymwneud â budd-dal ymddeol wedi eu debydu/credydu yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	25,756	0	0	(25,756)
Cyfraniadau pensiwn y Cyflogwr a thaliadau uniongyrchol i bensiynwyr sydd yn daladwy yn y flwyddyn	(8,944)	0	0	8,944
Addasiadau yn ymwneud â'r Cyfrif Absenoldeb Cronedig:				
Gwahaniaeth rhwng taliadau swyddogion sydd wedi ei gynnwys yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar sail croniadau a'r taliadau swyddogion yn y flwyddyn yn unol â gofynion statudol	(337)	0	0	337
Cyfanswm Addasiadau	18,301	(503)	(720)	(17,078)

2017/2018

Cronfeydd Wrth Gefn
Defnyddiadwy

	Balans Gronfa Gyffredinol £'000	Derbyniadau Cyfalaf Defnyddiadwy £'000	Grantiau Cyfalaf heb Gymhwyso £'000	Cronfeydd Wrth Gefn na eilir eu Defnyddio £'000
Addasiadau yn ymwneud â'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf:				
<u>Gwyrddroi eitemau a ddebydwyd neu a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:</u>				
Taliadau am ddibrisiant ac amhariad asedau nad ydynt yn gyfredol	10,373	0	0	(10,373)
Colledion Ailbrisió Eiddo, Peiriannau ac Offer	3,388	0	0	(3,388)
Symudiad yng ngwerth teg Eiddo Buddsoddi	249	0	0	(249)
Grantiau cyfalaf a chyfraniadau a ddefnyddiwyd	(4,570)	0	0	4,570
Gwariant refeniw a gyllidir o gyfalaf dan statud	1,681	0	0	(1,681)
Symiau asedau nad ydynt yn gyfredol a ddilëir ar waredu neu werthiant fel rhan o enilliad/colled ar waredu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	3,392	0	0	(3,392)
<u>Ychwanegu eitemau sydd heb eu debydu na'u credydu yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:</u>				
Darpariaeth statudol ar gyfer ariannu buddsoddiad cyfalaf	(2,785)	0	0	2,785
Taliadau gwariant cyfalaf yn erbyn y Gronfa Gyffredinol	(1,280)	0	0	1,280
Addasiadau yn ymwneud â'r Cyfrif Grantiau Cyfalaf heb eu Cymhwyso:				
Grantiau a chyfraniadau cyfalaf heb eu cymhwyso a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(932)	0	932	0
Cymhwyso grantiau i gyllid cyfalaf wedi'u trosglwyddo i'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf	0	0	(27)	27

Addasiadau yn ymwneud â'r Cyfrif Derbyniadau Cyfalaf:

Trosglwyddo arian o waredu asedau wedi eu credydu fel rhan o elw/colled wrth waredu yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(1,749)	1,749	0	0
Defnyddio'r Derbyniadau Cyfalaf i ariannu gwariant cyfalaf newydd	0	(1,114)	0	1,114
Cyfraniad o'r Gronfa Wrth Gefn y Derbyniadau Cyfalaf tuag at gostau gweinyddol gwaredu asedau nad ydynt yn gyfredol	31	(31)	0	0
Trosglwyddo o'r Gronfa Wrth Gefn y Derbyniadau Cyfalaf a Ohiriwyd ar adeg derbyn yr arian	0	0	0	0

Addasiadau'n ymwneud â'r Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig wrth Gefn:

Trosglwyddo o enillion gwerthiant gohiriedig wedi eu credydu fel rhan o'r elw/colled yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(188)	0	0	188
--	-------	---	---	-----

Addasiadau yn ymwneud â'r Cyfrif Addasu Offerynnau Ariannol:

Swm lle mae'r costau ariannu yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn wahanol i'r costau ariannu priodoladwy am y flwyddyn yn unol â'r gofynion statudol	16	0	0	(16)
--	----	---	---	------

Addasiadau yn ymwneud â'r Gronfa Bensiwn:

Gwrthdroi eitemau yn ymwneud â budd-dal ymddeol wedi eu debydu/credydu yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	18,965	0	0	(18,965)
Cyfraniadau pensiwn y Cyflogwr a thaliadau uniongyrchol i bensiynwyr sydd yn daladwy yn y flwyddyn	(8,083)	0	0	8,083

Addasiadau yn ymwneud â'r Cyfrif Absenoldeb Cronedig:

Gwahaniaeth rhwng taliadau swyddogion sydd wedi ei gynnwys yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar sail croniadau a'r taliadau swyddogion yn y flwyddyn yn unol â gofynion statudol	25	0 0	0	(25)
--	----	-----	---	------

Cyfanswm Addasiadau	18,533	604	905	(20,042)
----------------------------	---------------	------------	------------	-----------------

1.8 CRONFEYDD NEILLTUEDIG A BALANSAU YSGOLION DIRPRWYEDIG

Isod, ceir crynodeb o'r cronfeydd neilltuedig y mae'r Cyngor wedi'u sefydlu:

	31/03/18	Trosogl- wyddo	Trosogl- wyddo	31/03/19
	Balans	i'r	o'r	Balans
	£'000	£'000	£'000	£'000
Cyllideb Ddirprwyedig yr Ysgolion - Cynradd	1,553	124	(328)	1,349
Cyllideb Ddirprwyedig yr Ysgolion - Uwchradd	315	125	(225)	215
Cyllideb Ddirprwyedig yr Ysgolion - Ysgolion Pob Oed	80	193	(17)	256
Yswiriant- Cyflenwi Athrawon	44	75	0	119
Ysgolion	253	303	(42)	514
Ysgolion	2,245	820	(612)	2,453
Dysgu Gydol Oes a Diwylliant	141	0	(113)	28
Cyfalaf Corfforaethol	2,068	146	(75)	2,139
Newid Cerbydau Cyfalaf Corfforaethol	1,600	0	0	1,600
Addysg- Menter Cyllid Preifat Penweddig	2,834	0	(694)	2,140
Datblygu Addysg yng Ngheredigion	1,937	2,900	(56)	4,781
Corfforaethol - Trefniadau ar y cyd	15	0	(7)	8
Cysoni Cyllid	228	0	0	228
Dileu Swyddi Corfforaethol	803	878	(175)	1,506
Yswiriant	301	80	0	381
Cyllid- Cyffredinol	221	0	0	221
Cyllid a Chaffael	10,007	4,004	(1,007)	13,004
Gwasanaethau Democraidd	112	0	0	112
Pobl a Threfniadaeth	96	0	(38)	58
Gwasanaethau Plant	34	0	0	34
Gwasanaethau Oedolion	73	0	(73)	0
Polisi a Pherfformiad	166	0	(64)	102
Technegol	531	0	(280)	251
Cynnal a chadw dros y gaeaf / Atgyweirio ar ôl stormydd	277	0	0	277
Diogelu'r Amgylchedd ac Amddifyn rhag Llifogydd	227	0	(50)	177
Gorfodi Parcio Sifil	36	0	(5)	31
Prifffyrdd a Gwasanaethau Amgylcheddol	1,071	0	(335)	736
Adeiladau ac Ynni Adnewyddadwy	67	0	0	67
Cynllun Datblygu Lleol	285	0	0	285
Economi ac Adfywio	196	0	(6)	190
Canolfan Bwyd Cymru (Horeb)	217	0	0	217
Rhaglen Gwella Gwaith Trin Carthion	554	0	0	554
Perfformiad ac Economi	1,319	0	(6)	1,313
Cyswllt Cwsmeriaid	134	0	0	134
Cyfreithiol a Llywodraethu	143	0	0	143
Pethau Annisgwyl	56	0	0	56
Y Fargen Twf	150	100	0	250
Eisteddfod Genedlaethol 2020	200	0	0	200
Grŵp Arweiniol	406	100	0	506
CYFANSWM CRONFEYDD NEILLTUEDIG	15,947	4,924	(2,248)	18,623

Gwnaethpwyd gwaith i ailstrwythuro'r trefniadau rheoli yn ystod 2018/19. Aildrefnwyd y cronfeydd wrth gefn a glustnodwyd er mwyn adlewyrchu hyn.

Isod, dangosir y symudiad yn y Cronfeydd wrth Gefn a Glustnodwyd (2017/18) ar gyfer y flwyddyn flaenorol, gan adlewyrchu'r strwythur blaenorol.

	31/03/17	Trosgl- wyddo	Trosgl- wyddo	31/03/18
	Balans	i'r	o'r	Balans
	£'000	£'000	£'000	£'000
Hapddigwyddiad	656	0	(600)	56
Bargen Twf	0	150	0	150
Eisteddfod Genedlaethol 2020	0	200	0	200
Grŵp Arweinyddiaeth	656	350	(600)	406
Cyfreithiol a Democrataidd	355	0	0	355
Cyfreithiol a Democrataidd	355	0	(100)	255
Cynllun Datblygu Lleol	285	0	0	285
Perfformiad a'r Economi	247	0	0	247
Canolfan Bwyd Cymru (Horeb)	217	0	0	217
Perfformiad a'r Economi	749	0	0	749
Cyfalaf Corfforaethol	1,209	97	0	1,306
Newid Cerbydau Cyfalaf Corfforaethol	2,306	1,149	(418)	3,037
Corfforaethol - Trefniadau ar y cyd	31	0	(16)	15
Cysoni Cyllid	978	0	0	978
Dileu Swyddi Corfforaethol	803	0	0	803
Yswiriant	301	0	0	301
Cyllid- Cyffredinol	221	0	0	221
Cyllid	5,849	1,246	(434)	6,661
Adnoddau Dynol a lechyd a Diogelwch Corfforaethol	105	0	(9)	96
Adnoddau Dynol a lechyd a Diogelwch Corfforaethol	105	0	(9)	96
Teuluoedd a Phlant	15	0	(15)	0
Teuluoedd a Phlant	15	0	(15)	0
Gwasanaeth Offer Cymunedol Annibynnol	26	0	(26)	0
Prosiectau Gofal Cymdeithasol i Oedolion	0	0	0	0
Gofal yn y Gymuned	0	0	0	0
Gofal Cymdeithasol i Oedolion	26	0	(26)	0
TGCh a Chwsmeriaid	134	0	0	134
TGCh a Chwsmeriaid	134	0	0	134
Ffordd o Fyw	290	0	(144)	146
Rhaglen Wella Gwaith Trin Carthion	564	0	(10)	554
Ffordd o Fyw	854	0	(154)	700
Addysg- Menter Cyllid Preifat Penweddig	1,096	750	(512)	1,334
Cyllideb Ddirprwyedig yr Ysgolion - Cynradd	1,456	318	(221)	1,553
Cyllideb Ddirprwyedig yr Ysgolion - Uwchradd	66	289	(40)	315
Cyllideb Ddirprwyedig yr Ysgolion - Ysgolion Pob Oed	188	123	(231)	80
Yswiriant- Cyflenwi Athrawon	91	0	(47)	44
Datblygu Addysg yng Ngheredigion	1,386	1,200	(649)	1,937

	31/03/17	Trosgl- wyddo	Trosgl- wyddo	31/03/18
	Balans	i'r	o'r	Balans
	£'000	£'000	£'000	£'000
Dysgu	344	0	(35)	309
Dyddiau Ysgol	30	0	0	30
Dysgu	4,657	2,680	(1,735)	5,602
Cefnogi Polisi	131	0	0	131
Cefnogi Polisi	131	0	0	131
Technegol	473	0	(303)	170
Cyfleusterau/Offer Trosglwyddo Gwastraff	41	0	(4)	37
Ynni Adnewyddadwy	337	90	(6)	421
Trafnidiaeth Ysgol- Diwrnodau Ysgol	45	0	0	45
Cynnal a Chadw dros y Gaeaf/Atgyweirio ar ôl stormydd	397	0	(120)	277
Gwarchod yr Amgylchedd ac Amddiffyn rhag Llifogydd	277	0	(50)	227
Cronfa Gorfodi Parcio Sifil	30	6	0	36
Technegol	1,600	96	(483)	1,213
CYFANSWM CRONFEYDD NEILLTUEDIG	15,131	4,372	(3,556)	15,947

Cynyddodd y balans o ran Cyfanswm y Cronfeydd Wrth Gefn gan £2,676mil yn 2018/19 a £816mil yn 2017/18.

NODIADAU YNGHYLCH Y CRONFEYDD A GLUSTNODWYD

Cyfalaf Corfforaethol

Caiff y gronfa hon ei defnyddio i wneud cyfraniad refeniw at Raglen Gyfalaf y Cyngor.

Newid Cerbydau Cyfalaf Corfforaethol

Mae'r gronfa hon yn cynnwys arian a neilltuwyd i dalu am gerbydau newydd.

Menter Cyllid Preifat Addysg Penweddig

Cafodd y gronfa hon ei sefydlu gan fod setliad y gyllideb gronnus yn wreiddiol yn fwy na'r taliadau blynyddol o dan y contract.

Datblygu Addysg yng Ngheredigion

Mae'r gronfa wrth gefn yma wedi'i chlustnodi i ariannu rhaglen grant ysgolion yr 21ain Ganrif, sydd wedi cyfrannu at ddatblygu Ysgol pob oed Henry Richard yn Nhregaron a'r estyniadau yn Ysgolion Cynradd Llanilar a Chomins Coch yn 2018/19 a bydd yn parhau i ariannu prosiectau o fewn Rhaglen Band B grant ysgolion yr 21ain. Mae prosiectau Band B yn cynnwys gwaith yn Ysgol Gynradd Aberteifi, Ysgol Uwchradd Aberteifi ac Ysgol Ardal Newydd posib yn Nyffryn Aeron.

Cronfeydd Eraill

Mae'r holl gronfeydd eraill yn cael eu cadw gan y gwahanol wasanaethau at y diben penodol a nodir. Fe'u sefydlwyd o arbedion a wnaed yn ystod blynyddoedd ariannol blaenorol i dalu costau untro anghylchol neu i gynorthwyo gwasanaethau i reoli'u cyllidebau yn ystod unrhyw flwyddyn ariannol benodol.

1.9 GWARIANT GWEITHREDOL ARALL

	2018/19	2017/18
	£'000	£'000
Praesept y Cynghorau Cymuned	1,032	964
Praesept Awdurdod Heddlu Dyfed Powys	7,115	6,821
Ardollau	3,947	3,837
Colledion/(Enillion) o waredu asedau nad ydynt yn gyfredol	(951)	1,461
Cyfanswm	<u>11,143</u>	<u>13,083</u>

1.10 GWARIANT AC INCWM ARIANNU A BUDDSODDI

	2018/19	2017/18
	£'000	£'000
Llog taladwy a thaliadau eraill	5,868	5,890
Cost llog pensiynau ac enillion a ddisgwylir ar asedau pensiynau	2,137	2,380
Llog derbyniadwy ac incwm tebyg (Gwarged)/diffyg ar y Gweithrediadau Masnachol	(196)	(55)
Incwm a Gwariant parthed Eiddo Buddsoddi (Gwarged)/diffyg ar werthiant Eiddo Buddsoddi	50	36
	(886)	(292)
	0	25
Newidiadau i werth teg Eiddo Buddsoddi	379	249
Cyfanswm	<u>7,352</u>	<u>8,233</u>

1.11 TRETH AC INCWM GRANT AMHENODOL

	2018/19	2017/18
	£'000	£'000
Incwm Treth y Cyngor	47,409	44,708
Ardrethi Annomestig	24,772	25,300
Grantiau'r Llywodraeth heb eu clustnodi (RSG)	76,478	72,637
Grantiau a Chyfraniadau Cyfalaf	8,407	5,502
Cyfanswm	<u>157,066</u>	<u>148,147</u>

Y Dreth Gyngor

Mae incwm y Dreth Gyngor yn dod o'r taliadau a godir yn ôl gwerth eiddo preswyl sydd wedi'u rhannu i ddeg band prasio ar sail eu gwerth amcangyfrifedig ar 1^{af} Ebrill 2003.

Cawsant eu prasio at y diben penodol hwn. Caiff y taliadau eu cyfrifo drwy gymryd swm yr incwm sydd ei angen ar Gyngor Sir Ceredigion, Cynghorau Tref a Chymuned ac Awdurdod Heddlu Dyfed Powys ar gyfer y flwyddyn i ddod a rhannu'r swm hwnnw â sylfaen y Dreth Gyngor.

Sylfaen y Dreth Gyngor yw cyfanswm yr eiddo ym mhob band wedi'i addasu gan gyfran i drosi'r nifer yn swm sy'n gyfwerth â Band D a'i addasu ar gyfer gostyngiadau - 31,683.05 yn 2018/19 (31,893.64 yn 2017/18).

Sylfaen Treth Gyngor Cyngor Sir Ceredigion 2018/19

Sylfaen y Dreth (ar sail cyfradd gasglu o 98.5%)

A*	1.91
A	1,058.05
B	3,101.41
C	5,669.66
D	6,272.48
E	9,329.24
F	4,641.46
G	1,404.45
H	163.02
I	41.37
Cyfanswm	31,683.05

Sylfaen y Dreth

Swm sylfaenol y Dreth Gyngor ar gyfer eiddo ym Mand D yw £1,483.61 yn 2018/19 (£1,412.74 yn 2017/18) ac fe'i lluosir â'r gyfran a bennir ar gyfer pob band penodol i roi'r swm unigol fesul band.

Roedd biliau'r Dreth Gyngor yn seiliedig ar y lluosyddion a ganlyn, Bandiau A* i I:

Band	A*	A	B	C	D	E	F	G	H	I
Lluosydd	5/9	6/9	7/9	8/9	9/9	11/9	13/9	15/9	18/9	21/9

Dadansoddiad o enillion net Treth y Cyngor:

	2018/19	2017/18
	£'000	£'000
Treth y Cyngor a gasglwyd	47,326	44,731
<i>Tynnu i ffwrdd:</i>		
(Cynydd)/Gostwng darpariaeth am beidio â thalu	83	(23)
Enillion net Treth y Cyngor	47,409	44,708

Gellir dadansoddi'r enillion net fel a ganlyn:

	2018/19	2017/18
	£'000	£'000
Cyngor Sir Ceredigion	39,262	36,922
Praesept Awdurdod Heddlu Dyfed Powys	7,115	6,821
Praesept ar gyfer Cyngorau Tref a Chymuned	1,032	965
	47,409	44,708

Ardrethi Annomestig Cenedlaethol

Caiff yr Ardrethi Annomestig Cenedlaethol eu gweithredu ar sail genedlaethol. Mae Llywodraeth Cymru'n pennu swm yr ardreth, sef 51.4c yn 2018/19 (49.9c yn 2017/18), ac mae busnesau lleol yn talu ardrethi a gyfrifir drwy luosi'u gwerth ardrethol â'r swm hwnnw. Mae'r Cyngor yn gyfrifol am gasglu'r ardrethi sy'n ddyledus gan y trethdalwyr yn ei ardal, ond mae'n talu'r enillion i gronfa'r Ardrethi Annomestig Cenedlaethol a weinyddir gan Lywodraeth Cymru. Mae Llywodraeth Cymru'n aiddosbarthu'r symiau sy'n daladwy i'r Awdurdodau Lleol ar sail swm penodol y pen o'r boblogaeth dros 18 oed.

Roedd incwm yr Ardrethi Annomestig Cenedlaethol, ar ôl rhyddhad a darpariaethau, sef £19,900,622 yn 2018/19 (£18,997,645 yn 2017/18), yn seiliedig ar werth ardrethol adeg y bilio. Y gwerth ardrethol cyfartalog ar gyfer 2018/19 oedd £55,749,180 (£55,344,977 am 2017/18). Ar 31 Mawrth 2019 y gwerth ardrethol oedd £55,772,188 (£55,716,171 ar 31 Mawrth 2018). Cyflwynwyd gwerthoedd trethiannol newydd ar gyfer eiddo annomestig o 1 Ebrill 2017.

Dadansoddiad o Enillion Net yr Ardrethi Annomestig:

	2018/19	2017/18
	£'000	£'000
Ardrethi Annomestig sy'n gasgladwy	19,901	18,998
<i>Tynnu i ffwrdd:</i> Costau casglu	(202)	(196)
Dyledion drwg ac amheus	(119)	(52)
Taliadau i'r Gronfa Genedlaethol	19,580	18,750
Aiddosbarthiad o'r Gronfa Genedlaethol	24,772	25,300

1.12 INCWM GRANTIAU

Grantiau Refeniw – A gredydir i'r Gwasanaethau:

	Ailddatganwyd	
	2018/19	2017/18
	£'000	£'000
LIC - Cyllid Ôl-16	3,346	3,500
LIC/ERW- Grant Gwella Addysg	2,511	3,032
LIC/ERW - Grant Amddifadedd Disgyblion	1,191	1,165
LIC - Grant Cefnogi Pobl	2,962	2,942
LIC - Rheoli Gwastraff Cynaliadwy	557	1,731
LIC - Grant Dechrau'n Deg	1,083	1,103
LIC - Grant Tocynnau Teithio Rhatach	602	552
LIC - Teuluoedd yn Gyntaf	669	651
LIC - Grant Bws	907	666
LIC - Grant Byw'n Annibynnol Cymru	0	575
Llc - Prosiect HELIX CDG - Canolfan Bwyd Cymru	513	471
LIC - Cynnig Gofal Plant	663	0
Gofal Cymdeithasol Cymru - Rhaglen Datblygu Gweithlu	910	0
AGPh - Cymhorthdal y Budd-dal Tai	18,191	18,094
AGPh - Grantiau Gweinyddu Budd-dal Tai	232	258
Grantiau a Chyfraniadau Eraill y Llywodraeth	8,479	7,693
Cyfanswm Grantiau Llywodraeth mewn Cost	42,816	42,433
Net o Wasanaethau		

Mae ffigyrau ailddatganedig ar gyfer 2017/18 am i Grant Amddifadedd Disgyblion gael ei glustnodi o nifer o feysydd gwahanol. Nodir Grant Cynllun Datblygu Gwledig HELIX at bwrpas cymharu.

Grantiau Cyfalaf a Chyfraniadau – A Gredydir i'r Dreth ac Incwm Grant Amhennodd

	2018/19	2017/18
	£'000	£'000
LIC - Ysgolion yr 21ain Ganrif	2,429	821
LIC - Grant Cyfalaf Cyffredinol	3,377	1,760
LLC - Gwelliannau'r Priffyrdd	795	1,191
LIC - Y Gronfa Trafnidiaeth Lleol	496	0
LIC - Cronfa'r Rhwydwaith Trafnidiaeth Lleol	400	0
CDL - Amgueddfa Ceredigion - Dynesfeydd Newydd	27	436
Grantiau Eraill	883	1,294
	8,407	5,502

1.13 EIDDO, PEIRIANNAU A CHYFARPAR

Symudiadau yn 2018/2019:

	Tir ac Adeiladau £'000	Cerbydau, Peiriannau, Celfi a Chyfarpar £'000	Asedau Seilwaith £'000	Asedau Cymunedol £'000	Asedau sy'n weddill £'000	Asedau caiff eu hadeiladu ar hyn o bryd (AUC) £'000	Cyfanswm Eiddo, Peiriannau a Chyfarpar £'000
Cost neu Brisiad							
Ar 31 Mawrth 2018	214,125	18,396	145,567	516	347	2,196	381,147
Ychwanegiadau	934	2,290	5,399	37	6	3,836	12,502
Cynnydd/(gostyngiadau) ailbriso yn y Gronfa Ailbriso Wrth Gefn	7,007	0	0	870	(376)	0	7,501
Cynnydd/(gostyngiadau) ailbriso yn y Gwarged/Diffyg o ran Darpariaeth Gwasanaethau	(6,669)	12	3	100	87	0	(6,467)
Dadgydnabod—gwaredu	(11)	(1,380)	(77)	0	(80)	0	(1,548)
Dadgydnabod—eraill	0	0	0	0	0	0	0
Ail-ddosbarthwyd asedau (i)/o cadwyd i'r gwerthu	(824)	0	0	0	(252)	0	(1,076)
Ail-ddosbarthwyd asedau o AUC	5,358	0	0	0	0	(5,358)	0
Symudiadau eraill	(1,723)	900	0	(349)	1,751	0	579
Ar 31 Mawrth 2019	218,197	20,218	150,892	1,174	1,483	674	392,638
Croniad o ran y Dibrisio a Diffygion							
Ar 31 Mawrth 2018	(18,121)	(12,209)	(18,755)	0	(137)	0	(49,222)
Tâl dibrisio	(6,210)	(1,259)	(2,654)	0	(21)	0	(10,144)
Dibrisiad yn erbyn y Gronfa Wrth Gefn Ailbriso	0	0	0	0	0	0	0
Dibrisiad wedi ei osod yn erbyn Gwarged/Diffyg o ran Darpariaeth Gwasanaethau	5,295	0	0	0	8	0	5,303
(Colledion) diffygion/gwyrddroadau yn y Gronfa Wrth Gefn Ailbriso	(330)	0	0	0	0	0	(330)
(Colledion) diffygion/gwyrddroadau o ran y Gwarged/Diffyg o ran Darpariaeth Gwasanaethau	413	(2)	(3)	0	0	0	408
Dadgydnabod—gwaredu	7	1,345	5	0	72	0	1,429
Dadgydnabod—eraill	0	0	0	0	0	0	0
Symudiadau eraill	(31)	(33)	0	0	33	0	(31)
Ar 31 Mawrth 2019	(18,977)	(12,158)	(21,407)	0	(45)	0	(52,587)
Gwerth ar Bapur Net							
Ar 31 Mawrth 2019	199,220	8,060	129,485	1,174	1,438	674	340,051
Ar 31 Mawrth 2018	196,004	6,187	126,812	516	210	2,196	331,925

Symudiadau yn 2017/2018:

	Tir ac Adeiladau £'000	Cerbydau, Peiriannau, Celfi a Chyfarpar £'000	Asedau Seilwaith £'000	Asedau Cymunedol £'000	Asedau sy'n weddill £'000	Asedau caiff eu hadeiladu ar hyn o bryd (AUC) £'000	Cyfanswm Eiddo, Peiriannau a Chyfarpar £'000
Cost neu Brisiad							
Ar 31 Mawrth 2017	210,633	17,420	142,570	1,644	322	5,610	378,199
Ychwanegiadau	913	1,202	3,090	0	0	2,452	7,657
Cynnydd/(gostyngiadau) ailbriso yn y Gronfa Ailbriso Wrth Gefn	1,787	0	0	508	(15)	0	2,280
Cynnydd/(gostyngiadau) ailbriso yn y Gwarged/Diffyg o ran Darpariaeth Gwasanaethau	(4,850)	0	0	(53)	0	510	(4,393)
Dadgydnabod-gwaredu	(2,568)	(171)	0	0	0	0	(2,739)
Dadgydnabod-eraill	65	(56)	98	0	0	0	107
Ail-ddosbarthwyd asedau (i)/o cadwyd i'r gwerthu	39	0	0	0	40	0	79
Ail-ddosbarthwyd asedau o AUC	6,375	0	0	0	0	(6,375)	0
Symudiadau eraill	1,731	1	(191)	(1,583)	0	(1)	(43)
Ar 31 Mawrth 2018	214,125	18,396	145,567	516	347	2,196	381,147
Croniad o ran y Dibrisio a Diffygion							
Ar 31 Mawrth 2017	(12,349)	(11,050)	(16,030)	0	(129)	0	(39,558)
Tâl dibrisio	(5,635)	(1,252)	(2,630)	0	(9)	0	(9,526)
Dibrisiad yn erbyn y Gronfa Wrth Gefn Ailbriso	0	0	0	0	0	0	0
Dibrisiad wedi ei osod yn erbyn Gwarged/Diffyg o ran Darpariaeth Gwasanaethau	430	0	0	0	0	0	430
(Colledion) diffygion/gwyrddroadau yn y Gronfa Wrth Gefn Ailbriso	(548)	0	0	0	0	0	(548)
(Colledion) diffygion/gwyrddroadau o ran y Gwarged/Diffyg o ran Darpariaeth Gwasanaethau	(146)	(56)	0	35	0	0	(167)
Dadgydnabod-gwaredu	157	93	0	0	0	0	250
Dadgydnabod-eraill	(65)	56	(98)	0	0	0	(107)
Symudiadau eraill	35	0	3	(35)	1	0	4
Ar 31 Mawrth 2018	(18,121)	(12,209)	(18,755)	0	(137)	0	(49,222)
Gwerth ar Bapur Net							
Ar 31 Mawrth 2018	196,004	6,187	126,812	516	210	2,196	331,925
Ar 31 Mawrth 2017	198,284	6,370	126,540	1,644	193	5,610	338,641

Dibrisio

Defnyddiwyd yr oes ddefnyddiol a chyfraddau dibrisio canlynol wrth gyfrif y dibrisiad:

Tir ac Adeiladau eraill – 1-99 mlynedd

Cerbydau, Peiriannau, Celfi a Chyfarpar – 1-20 mlynedd

Seilwaith – 10-99 mlynedd

Caiff asedau o dan Brydlesau Cyllid eu dibrisio ar sail llinell syth dros oes y brydles gyfredol nad yw wedi dod i ben.

Ailbrisió

Mae'r Cyngor yn cynnal rhaglen dreigl sy'n sicrhau y caiff holl Eiddo, Peiriannau a Chyfarpar y bydd angen eu mesur ar werth teg yn cael eu hailbrisió o leiaf bob pum mlynedd. Gwneir bob gwaith prisio yn fewnol. Yr asedau a ailbrisiwyd gan brisiwr y Cyngor, Mr N Hinchcliffe FRICS, yn 2018/19 oedd Adeiladau Cyhoeddus (Canolfannau Hamdden, Cyfleusterau Cyhoeddus, Theatrau a Phyllau Nofio). Gwneir prisiadau ar dir ac adeiladau yn unol â'r methodolegau ac y mae'r sail ar gyfer yr amcangyfrif wedi ei nodi yn safonau proffesiynol Sefydliad Brenhinol Syrfewyr Siartredig. Mae prisiadau cerbydau, peiriannau a chyfarpar yn seiliedig ar brisiau cyfredol lle y mae marchnad ail law weithredol neu'r prisiau catalog diweddaraf wedi eu haddasu yn unol â chyflwr yr ased.

Nodir isod y rhagdybiaethau penodol a ddefnyddir wrth amcangyfrif gwerth teg:

- Mae cost hanesyddol yn rhesymol i'w ystyried ar gyfer gwerth teg
- Mae oes ased cerbydau, peiriannau a chyfarpar yn seiliedig ar y cyfnodau prydles a ddefnyddir gan y Cyngor ar gyfer cerbydau neu gyfarpar o fath penodol
- Mae gwerth gweddillion ar gyfer asedau cerbydau, peiriannau a chyfarpar yn 10% o'r gost gychwynnol ar gyfer y cerbydau ac nid oes gwerth gweddilliol i unrhyw gyfarpar arall

Mae'r datganiad canlynol yn nodi'r datblygiadau o ran rhaglen dreigl y Cyngor ar gyfer ailbrisió Eiddo, Peiriannau a Chyfarpar:

	Tir ac Adeiladau £'000	Cerbydau, Peiriannau, Celfi ac Offer £'000	Asedau Dros Ben £'000
Ar gost hanesyddol:	0	20,218	22
Prisiad ar werth teg ar:			
31 Mawrth 2019	30,327	0	825
31 Mawrth 2018	15,092	0	441
31 Mawrth 2017	53,523	0	70
31 Mawrth 2016	96,480	0	125
31 Mawrth 2015	22,775	0	0
CYFANSWM	<u>218,197</u>	<u>20,218</u>	<u>1,483</u>

1.14 EIDDO BUDDSODDI

Nid oes unrhyw gyfyngiadau ar allu'r Cyngor i wireddu gwerth ei eiddo buddsoddi ac nid oes cyfyngiadau ychwaith ar hawl y Cyngor i dderbyn yr incwm a derbyniadau wedi i'r eiddo gael ei waredu. Nid oes gan y Cyngor unrhyw oblygiadau contract i brynu, adeiladu na datblygu eiddo buddsoddi, nac ychwaith i'w hatgyweirio, cynnal a'u cadw na'u gwella.

Mae'r tabl canlynol yn crynhoi'r symudiadau yng ngwerth teg eiddo buddsoddi ar draws y flwyddyn:

	2018/19	2017/18
	£'000	£'000
Balans ar ddechrau'r flwyddyn	17,415	17,599
Ychwanegiadau:		
Gwariant dilynol	117	91
Gwaredu	0	(67)
Enillion/(colledion) net o fuddsoddiadau gwerth teg	(379)	(249)
Trosglwyddiadau (i)/o Eiddo, Peiriannau a Chyfarpar	(324)	41
Balans ar ddiwedd y flwyddyn	<u>16,829</u>	<u>17,415</u>

1.15 ASEDAU TREFTADAETH

Cost neu Brisiad	Tir ac Adeiladau Hanesyddol	Amguedd-feydd	Gwaith Celf	Regalia Dinesig	Eitemau ar ddangos mewn Amguedd-feydd	Cyfanswm Asedau
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
1af Ebrill 2017	1,154	1,524	95	70	54	2,897
Ychwanegiadau	0	546	0	0	0	546
Ailbrisiadau	0	(62)	0	(5)	0	(67)
31ain Mawrth 2018	<u>1,154</u>	<u>2,008</u>	<u>95</u>	<u>65</u>	<u>54</u>	<u>3,376</u>
Cost neu Brisiad						
1af Ebrill 2018	1,154	2,008	95	65	54	3,376
Ychwanegiadau	0	57	0	0	0	57
Ailbrisiadau	0	547	0	0	0	547
(Colledion) diffygion/gwyrddroadau yn y Gronfa Wrth Gefn Ailbrisio	0	(16)	0	0	0	(16)
31ain Mawrth 2019	<u>1,154</u>	<u>2,596</u>	<u>95</u>	<u>65</u>	<u>54</u>	<u>3,964</u>

Mae rhagor o wybodaeth ar Asedau Treftadaeth y Cyngor ar gael yn yr adran Polisiâu Cyfrifydda o'r Datganiad Cyfrifon (Nodyn 1.2 – Rhan xii).

1.16 MESUR GWERTH TEG ASEDAU ANARIANNOL**Hierarchaeth Gwerth Teg**

Categori / Is-Gategori	Lefel 1	Lefel 2	Lefel 3	Gwerth Teg
				ar
				31/03/2019
Asedau a Ddelir i'w Gwerthu	0	620	850	1,470
Ystad Gorfforaethol	0	0	10,966	10,966
Eiddo Gwag	0	0	807	807
Yr Harbwr/y Blaendraeth	0	0	10	10
Ystad Ddiwydiannol	0	0	884	884
Eiddo Buddsoddi	0	0	3,362	3,362
Eiddo Buddsoddi a Ddelir i'w Gwerthu	0	50	0	50
Ciosgau	0	0	376	376
Adeilad ar Brydles	0	0	141	141
Marts a Marchnadoedd	0	0	170	170
Adeilad Pier	0	0	63	63
Dros Ben	0	1,122	315	1,437
	0	1,792	17,944	19,736

Categori / Is-Gategori	Lefel 1	Lefel 2	Lefel 3	Gwerth Teg
				ar
				31/03/2018
Asedau a Ddelir i'w Gwerthu	90	1,225	145	1,460
Ystad Gorfforaethol	0	0	11,616	11,616
Eiddo Gwag	0	0	819	819
Ystad Ddiwydiannol	0	0	879	879
Eiddo Buddsoddi	0	0	3,290	3,290
Eiddo Buddsoddi a Ddelir i'w Gwerthu	0	0	0	0
Ciosgau	0	0	326	326
Adeilad ar Brydles	0	0	173	173
Marchnad	0	0	170	170
Adeilad Pier	0	0	63	63
Eiddo Dros Ben	0	0	80	80
Dros Ben	0	46	163	209
	90	1,271	17,724	19,085

Trosglwyddiadau rhwng Hierarchaeth Lefelau Gwerth Teg

Nid oedd unrhyw drosglwyddiadau rhwng Lefelau 1 a 2 yn ystod 2018/19.

Technegau Priso a ddefnyddiwyd er mwyn Pennu Gwerthoedd Teg lefel 2 a 3 ar gyfer Eiddo Buddsoddi*Mewnbynnau Sylwadwy Sylweddol – Lefel 2*

Seiliwyd gwerth teg yr asedau hyn ar ddull gweithredu'r farchnad gan ddefnyddio'r amodau presennol yn y farchnad a phrisiau gwerthu a welwyd yn ddiweddar, ynghyd â gwybodaeth berthnasol arall ar gyfer asedau tebyg yn ardal y Cyngor lleol. Mae amodau'r farchnad yn golygu bod eiddo tebyg yn cael eu prynu mewn ffordd weithredol a'u gwerthu, ac mae lefel y mewnbynnau sylwadwy yn sylweddol, gan arwain at gategoreiddio'r eiddo ar Lefel 2 yn yr hierarchaeth gwerth teg.

Mewnbynnau Ansylwadwy Sylweddol – Lefel 3

Seiliwyd gwerth teg yr asedau hyn ar yr incwm wedi'i gyfalafu a gafwyd gan ddefnyddio data'r Cyngor, ond hefyd, yn ôl yr angen, gan ddefnyddio dull gweithredu y farchnad sy'n defnyddio'r amodau yn y farchnad ar hyn o bryd trwy werthu/gosod asedau tebyg yn ardal y Cyngor lleol yn ddiweddar.

Defnydd Uchaf a Gorau o'r Eiddo Buddsoddi

Wrth amcangyfrif gwerth teg eiddo buddsoddi y Cyngor, y defnydd uchaf a gorau o'r eiddo yw eu defnydd presennol.

Technegau Priso

Ni fu unrhyw newid yn y technegau priso a ddefnyddiwyd yn ystod y flwyddyn ar gyfer eiddo buddsoddi.

Cysoni Mesuriadau Gwerth Teg wedi'u Categorioidio yn Lefel 3 yr Hierarchaeth Gwerth Teg

	2018/19	2017/18
	£'000	£'000
Balans Agoriadol	17,724	19,737
Trosglwyddiadau I Lefel 3	1,144	373
Trosglwyddiadau allan o Lefel 3	(479)	(1,289)
Cynnydd/(gostyngiadau) ailbriso sy'n cael eu cydnabod yn y Gwarged/Diffyg ar Ddarparu Gwasanaethau	123	(15)
Cynnydd/(gostyngiadau) ailbriso sy'n cael eu cydnabod yn y Gronfa Ailbriso Wtrh Gefn	(414)	(273)
Ychwanegiadau	0	0
Gwaredu	(145)	(808)
Tâl dibrisio	(9)	(1)
Balans Terfynol	<u><u>17,944</u></u>	<u><u>17,724</u></u>

Balans Terfynol

Caiff enillion neu golledion yn deillio o newidiadau i werth teg yr eiddo buddsoddi eu cydnabod yn y Gwarged neu'r Diffyg ar linell Darparu Gwasanaethau – Ariannu ac Incwm a Gwariant Buddsoddi.

Gwybodaeth Feintiol am Fesur Gwerthoedd Teg Eiddo Buddsoddi gan ddefnyddio Mewnbynnau Ansylwadwy Sylweddol – Lefel 3

	Ar	Techneg briso a
	31/03/2019	ddefnyddiwyd I fesur gwerth teg
Is-Gategori	£'000	
Masnachol	17,944	Prisiad wedi'i seilio ar rhent y farchnad sy'n pasio neu amodau y cytunwyd ar gyfer yr eiddo
	<u><u>17,944</u></u>	

Proses Briso ar gyfer Eiddo Buddsoddi

Mesurir gwerth teg eiddo buddsoddi'r Cyngor bob blwyddyn ar bob dyddiad adrodd. Cynhelir pob prisiad yn fewnol yn unol â'r fethodoleg a'r sail er mwyn amcangyfrif a nodir yn safonau proffesiynol Sefydliad Brenhinol y Syrfewyr Siartredig. Mae prisiwyr y Cyngor yn cydweithio'n agos gyda swyddogion cyllid sy'n adrodd yn rheolaidd ynghylch yr holl faterion sy'n ymwneud â phrisio.

1.17 OFFERYNNAU ARIANNOL

Nodir y categorïau canlynol o offerynnau ariannol yn y Fantolen:

	Hir Dymor		Cyfredol	
	31/03/19	31/03/18	31/03/19	31/03/18
	£'000	£'000	£'000	£'000
Buddsoddiadau				
Benthyciadau ac arian derbyniadwy	0	0	9,029	9,022
Cyfanswm y Buddsoddiadau	0	0	9,029	9,022
	Hir Dymor		Cyfredol	
	31/03/19	31/03/18	31/03/19	31/03/18
	£'000	£'000	£'000	£'000
Dyledwyr				
Benthyciadau ac arian derbyniadwy	2,583	2,131	0	0
Asedau ariannol ar gost amorteiddiedig	0	0	15,719	14,142
Cyfanswm y Dyledwyr	2,583	2,131	15,719	14,142
	Hir Dymor		Cyfredol	
	31/03/19	31/03/18	31/03/19	31/03/18
	£'000	£'000	£'000	£'000
Benthyciadau				
Rhwymedigaethau ariannol ar gost amorteiddiedig	119,831	115,549	3,272	3,189
Cyfanswm y Benthyciadau	119,831	115,549	3,272	3,189
	Hir Dymor		Cyfredol	
	31/03/19	31/03/18	31/03/19	31/03/18
	£'000	£'000	£'000	£'000
Rhwymedigaethau Hirdymor Eraill				
Brydlesau cyllid a PFI	6,514	5,720		
Cyfanswm y Rhwymedigaethau Hirdymor Eraill	6,514	5,720		
	Hir Dymor		Cyfredol	
	31/03/19	31/03/18	31/03/19	31/03/18
	£'000	£'000	£'000	£'000
Credydwyr				
Rhwymedigaethau ariannol ar gost amorteiddiedig	374	171	19,335	19,522
Cyfanswm y Credydwyr	374	171	19,335	19,522

Incwm, Costau, Enillion a Cholledion

Mae'r enillion a cholledion a gydnabyddir yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr parthed offerynnau ariannol fel a ganlyn:

	2018/2019			2017/2018		
	Rhwymedigaethau ariannol ar gost amorteiddiedig £'000	Asedau Ariannol: Benthyciadau ac Arian Derbyniadwy £'000	Cyfanswm £'000	Rhwymedigaethau ariannol ar gost amorteiddiedig £'000	Asedau Ariannol: Benthyciadau ac Arian Derbyniadwy £'000	Cyfanswm £'000
Treuliau Llog	5,736	0	5,736	5,871	0	5,871
Cost ffi	15	0	15	85	0	85
Cyfanswm y gwariant yn Gwarged/Diffyg o ran Darpariaeth Gwasanaethau	5,751	0	5,751	5,956	0	5,956
Incwm Llog	0	(197)	(197)	0	(126)	(126)
Incwm llog a gronnyd ar asedau ariannol diffygiol	0	0	0	0	0	0
Cyfanswm yr incwm yn Gwarged/Diffyg o ran Darpariaeth Gwasanaethau	0	(197)	(197)	0	(126)	(126)
(Enillion)/colledion net am y fflwyddyn	5,751	(197)	5,554	5,956	(126)	5,830

Gwerthoedd teg Asedau a rhwymedigaethau ariannol na fesurir yn ôl eu Gwerth Teg
Cyfrifir y gwerthoedd teg fel a ganlyn:

<u>Rhwymedigaethau Ariannol</u>	31 Mawrth 2019		31 Mawrth 2018	
	Swm Cario £'000	Gwerth Teg £'000	Swm Cario £'000	Gwerth Teg £'000
Rhwymedigaethau Ariannol (Pob un – Cyfraddau Ad-dalu Cyn Pryd)	123,103	188,082	118,738	179,631
Rhwymedigaethau Ariannol (Pob un – Cyfradd Benthyciadau Newydd)	123,103	163,196	118,738	155,339
Rhwymedigaethau Ariannol (Benthyciadau PWLB yn unig – Cyfradd Ad-dalu Cyn Pryd)	113,795	176,264	108,984	167,425
Rhwymedigaethau Ariannol (Benthyciadau PWLB yn unig – Cyfradd Benthyciadau Newydd)	113,795	153,767	108,984	145,503

Prisio benthyciadau PWLB: Ar gyfer benthyciadau gan PWLB, darparwyd amcangyfrifon gwerth teg gan ddefnyddio cyfraddau disgownt adbrynu a benthycia newydd (cyfradd sicrwydd).

Prisio benthyciadau nad ydynt yn rhai PWLB: Ar gyfer benthyciadau nad ydynt yn rhai PWLB, darparwyd amcangyfrifon gwerth teg gan ddefnyddio cyfraddau adbrynu PWLB a chyfraddau benthyciadau newydd yn y farchnad.

Mae'r sail brisio a fabwysiadwyd yn defnyddio **Mewnbynnau Lefel 2** – h.y. mewnbynnau yn hytrach na phrisiau a ddyfynnwyd y maent yn sylwadu ar gyfer yr Atebolrwydd Ariannol.

Mae'r gwerth teg yn uwch na'r swm cario oherwydd bod portffolio'r Cyngor yn cynnwys benthyciadau lle y mae'r gyfradd llog sy'n daladwy'n uwch na'r cyfraddau sydd ar gael ar gyfer benthyciadau tebyg ar ddyddiad y Fantolen.

Benthyciadau PWLB:

Mae'r ymrwymiad i dalu llog sy'n uwch na'r cyfraddau yn y farchnad ar hyn o bryd yn cynyddu'r swm y byddai'n rhaid i'r Cyngor ei dalu os byddai PWLB yn gofyn i'r Cyngor ad-dalu'r benthyciadau'n gynnar (cyfradd Ad-dalu Cyn Pryd), neu os byddai'n cytuno i hynny. Mae gan y Cyngor allu parhaus i fenthycia arian am gyfraddau gostyngol gan PWLB, yn hytrach nag o'r marchnadoedd. Mesur atodol o'r llog ychwanegol y bydd y Cyngor yn ei dalu o ganlyniad i'w ymrwymadau PWLB ar gyfer benthyciadau cyfradd sefydlog yw cymharu amodau'r benthyciadau hyn gyda'r cyfraddau benthycia newydd sydd ar gael gan PWLB (cyfradd benthyciadau Newydd).

Defnyddiwyd y tybiaethau canlynol yn y cyfrifiadau gwerth teg:

- Caiff llog ei gyfrifo gan ddefnyddio'r confensiwn mwyaf cyffredin yn y farchnad, ACT/365.
- Ni thelir/dderbynnir llog ar ddyddiad cychwyn offeryn, ond fe'i telir/derbynnir ar y dyddiad aeddfedu.
- Cafwyd prisiau gostyngol y farchnad ar 29 Mawrth 2019, gan ddefnyddio prisiau bidio lle bo'n berthnasol.

Tybiaethau eraill a wneir am werthoedd teg asedau ariannol a rhwymedigaethau ariannol:

- Cymrir mai gwerth teg elfennau i'w talu a'u cael (Credydwy'r a Dyledwy'r Tymor Byr) yw'r swm a anfonebwyd neu a nodwyd mewn bil.
- Cyfrifwyd gwerth teg benthyciadau a symiau i'w derbyn ac nid ydynt yn wahanol iawn i'r gwerth cludo.

1.18 YMRWYMIADAU CYFALAF

Ar 31 Mawrth 2019, mae'r awdurdod wedi ymrwymo i nifer o contractau ar gyfer adeiladu neu wella eiddo, peiriannau ac offer yn 2019/20 ac yn y blynyddoedd i ddod, sydd wedi'u cyllidebu i'r gost £896k.

	£'000
Rhaglen Gwelliannau Gweithfeydd Trin Carthion	258
Rhaglen Goleuadau Stryd	638
	<u>896</u>

1.19 DEDDF LLYWODRAETH LEOL 2003 ADRANNAU 16(2)(b) A 20: TRIN RHAI COSTAU FEL GWARIANT CYFALAF

Mae'r Cyngor wedi defnyddio hyblygrwydd yn y defnydd o dderbyniadau cyfalaf o dan arweiniad a chyfarwyddyd a gyhoeddwyd gan Lywodraeth Cymru ar gyfer 2018/19. Mae hyn wedi caniatáu i'r Cyngor gyfalafu peth gwariant refeniw cymwys. Mae'r prosiectau canlynol wedi gwneud defnydd o'r arweiniad a'r cyfarwyddiad:

Prosiect	Gwariant yn ystod y flwyddyn £'000	Gwariant a gyfalafwyd ac a ariannwyd trwy Dderbyniadau Cyfalaf £'000
Ail-ddylunio Gwasanaeth Gofal Cymdeithasol	94	94
Ail-ddylunio Priffyrdd a Gwasanaethau	476	476
Trawsnewidiad Gwasanaethau Cwsmer	80	80
Gweithio fwy Doeth (yn cynnwys Rhesymoli Adeiladau)	129	129
	779	779

1.20 DYLEDWYR

	31/03/2019 £'000	31/03/2018 £'000
Cyrff Llywodraeth Ganol	8,635	7,034
Awdurdodau Lleol Eraill	2,131	2,517
Cyrff GIG	1,070	737
Corfforaethau cyhoeddus a chronfeydd masnachu	10	10
Endidau ac Unigolion eraill	8,007	7882
Lwfans lleihad yn y gwerth	(1,944)	(1,924)
Cyfanswm	17,909	16,256

1.21 ARIAN AC EITEMAU CYFWERTH AG ARIAN

Mae balans yr arian ac eitemau cyfwerth ag arian yn cynnwys yr elfennau canlynol:

	31/03/19 £'000	31/03/18 £'000
Arian a gedwir gan y Cyngor	34	34
Cyfrif cyfredol banciau	(1,653)	(3,229)
Adneuon tymor byr gyda banciau/cymdeithasau adeiladu/sefydliadau ariannol eraill	11,373	9,119
Cyfanswm yr arian ac eitemau cyfwerth ag arian	9,754	5,924

Mae'r cyfrifon cyfredol Banc yn cynnwys yr holl sieciau heb eu talu.

1.22 CREDYDWYR

	31/03/19	31/03/18
	£'000	£'000
Cyrff Llywodraeth Ganol	2,068	2,403
Awdurdodau Lleol Eraill	1,164	1,100
Cyrff GIG	299	202
Corfforaethau cyhoeddus a chronfeydd masnachu	15	0
Endidau ac unigolion eraill	16,390	16,264
Cyfanswm	19,936	19,969

1.23 BENTHYCA

Mae'r rhan fwyaf o fenthyciadau tymor hir y Cyngor yn deillio'n bennaf oddi wrth y Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus (PWLB). Caiff y benthyciadau eu dadansoddi yn ôl aeddfedrwydd ac mae'r cyfraddau llog yn amrywio rhwng 1.97% a 9.875%.

Dadansoddiad o'r benthyciadau yn ôl aeddfedrwydd:

	31/03/19	31/03/19	31/03/19	31/03/18	31/03/18	31/03/18
	PWLB	ARALL	CYFANSWM	PWLB	ARALL	CYFANSWM
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Aeddfedu o fewn blwyddyn	3,272	0	3,272	3,189	0	3,189
Benthyca Hirdymor						
Aeddfedu mewn 1 – 2 flynedd	6,267	0	6,267	1,018	0	1,018
Aeddfedu mewn 2 – 5 mlynedd	10,053	0	10,053	15,169	0	15,169
Aeddfedu mewn 5 – 10 mlynedd	13,068	0	13,068	11,169	0	11,169
Aeddfedu mewn 10 – 15 blynedd	17,794	1,294	19,088	12,539	1,794	14,333
Aeddfedu mewn 15 – 20 mlynedd	15,444	0	15,444	21,581	0	21,581
Aeddfedu mewn 20 – 25 blynedd	7,650	0	7,650	5,623	0	5,623
Aeddfedu mewn 25 – 30 blynedd	13,001	0	13,001	11,396	0	11,396
Aeddfedu mewn 30 – 35 blynedd	7,500	0	7,500	7,500	0	7,500
Aeddfedu mewn 35 – 40 blynedd	14,000	0	14,000	14,000	0	14,000
Aeddfedu mewn 40 – 45 blynedd	8,000	0	8,000	8,000	0	8,000
45+ blynedd	0	5,760	5,760	0	5,760	5,760
Cyfanswm y benthyciadau hirdymor	112,777	7,054	119,831	107,995	7,554	115,549

Ailstrwythuro Benthyciadau

Ni ailstrwythurwyd benthyciadau yn 2018/19.

Grantiau Llywodraeth Cymru i'w had-dalu yn y dyfodol

Ad-dalodd y Cyngor £0.5m i Lywodraeth Cymru yn ystod y flwyddyn, gan adael balans o £1.294 mil ar draws 2 chynllun i'w had-dalu yn y dyfodol. Er mai grantiau yw'r enw ar y symiau hyn, rydym wedi'u trin fel benthyciadau ar y Fantolen oherwydd y bydd angen eu had-dalu mewn 10-15 blynedd.

1.24 RHWYMEDIGAETHAU HIRDY MOR ERAILL

	31/03/19	31/03/18
	£'000	£'000
Rhwymedigaethau Prydlesau Cyllid	786	641
Rhwymedigaethau Ysgol Gyfun Penweddig PFI	4,568	5,079
Addasiad ddibrisio MRP	1,160	0
Rhwymedigaethau Pensiwn	116,735	86,675
Cyfanswm	<u>123,249</u>	<u>92,395</u>

1.25 CRONFEYDD WRTH GEFN Y GELLIR EU DEFNYDDIO

Nodir symudiadau yng nghronfeydd wrth gefn y Cyngor y gellir eu defnyddio yn y Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn ar dudalen 24 a Nodyn 1.8.

1.26 CRONFEYDD WRTH GEFN NA ELLIR EU DEFNYDDIO

	31/03/2019	31/03/2018
	£'000	£'000
Cronfa Wrth Gefn Ailbrisi	69,913	64,653
Cyfrif Addasu Cyfalaf	150,828	149,612
Cyfrif Addasu Offerynnau Ariannol	680	706
Cronfa Wrth Gefn Bensiynau	(116,735)	(86,675)
Cronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf a Ohiriwyd	2,130	1,481
Cyfrif Absenoldebau Cronedig	(2,821)	(3,158)
Cyfanswm y Cronfeydd Wrth Gefn na ellir eu defnyddio	<u>103,995</u>	<u>126,619</u>

Mae'r canlynol yn ddadansoddiad o'r Cronfeydd Wrth Gefn na ellir eu Defnyddio sydd fwyaf arwyddocaol:

Cronfa Wrth Gefn Ailbrisi

Mae'r Gronfa Ailbrisi Wrth Gefn yn cynnwys enillion a wnaed gan y Cyngor o ganlyniad i gynnydd yng ngwerth ei Eiddo, Peiriannau a Chyfarpar. Bydd y balans yn lleihau pan fydd asedau ag enillion a gronnwyd yn cael:

- eu hailbrisi'n llai neu'n ddiffygiol ac y mae'r enillion wedi eu colli
- eu defnyddio wrth ddarparu gwasanaethau a chaiff yr enillion eu defnyddio drwy ddibrisiad, neu
- eu gwaredu a chaiff yr enillion eu cyflawni

Bydd y Gronfa Ailbrisi Wrth Gefn ond yn cynnwys enillion ailbrisi a wireddwyd ers 1 Ebrill 2007, sef y dyddiad y'i rhoddwyd ar waith yn ffurfiol. Cafodd enillion a wnaed cyn y dyddiad hwnnw eu cyfuno â'r Cyfrif Addasu Cyfalaf.

	2018/19	2017/18
	£'000	£'000
Balans ar 1 Ebrill	64,653	65,887
Asedau a ail-brisiwyd ar i fyny	12,344	3,671
Asedau a ail-brisiwyd ar i lawr a cholledion diffygiol na chafodd eu hawlio ar y (Gwarged)/Diffyg o ran Darpariaeth Gwasanaethau	(4,642)	(2,021)
(Gwarged) neu Ddiffyg ar ailbriso asedau tymor hir na chafodd eu nodi ar y (Gwarged)/Ddiffyg o ran Darpariaeth Gwasanaethau	7,702	1,650
Gwahaniaeth rhwng dibrisio gwerth teg a dibrisio cost hanesyddol	(2,024)	(2,052)
Enillion a gronnwyd ar asedau a werthwyd neu a ddiystyriwyd	(418)	(832)
Swm a osodwyd yn erbyn y Cyfrif Addasu Cyfalaf	(2,442)	(2,884)
Balans ar 31 Mawrth	69,913	64,653

Cyfrif Addasu Cyfalaf

Mae'r Cyfrif Addasu Cyfalaf yn cymathu'r gwahaniaethau amseru rhwng y trefniadau gwahanol ar gyfer cyfrif y defnydd a wneir o asedau nad ydynt yn rhai cyfredol a'r trefniadau ar gyfer ariannu'r gwaith o brynu, adeiladu neu wella'r asedau hynny o dan ddarpariaethau statudol. Bydd debyd yn y cyfrif parthed y gost o brynu, adeiladu neu wella fel dibrisiad a chaiff colledion oherwydd diffygion neu amorteiddio eu nodi yn y Datganiad Cynhwysfawr ar Incwm a Gwariant (gan gysoni trosglwyddiadau o'r Gronfa Ailbriso wrth gefn er mwyn trosi ffigyrau gwerth teg i sail cost hanesyddol). Rhoddir credyd i'r cyfrif drwy gynnwys y symiau a osodwyd i'r naill ochr gan y Cyngor er mwyn ariannu costau prynu, adeiladu a gwella.

Mae'r cyfrif yn cynnwys enillion a cholledion a gronnwyd ar Eiddo Buddsoddi ac enillion ailbriso a gronnwyd ar Eiddo, Cyfarpar a Pheiriannau cyn 1 Ebrill 2007, sef y dyddiad y crëwyd y Gronfa Ailbriso Wrth Gefn i gadw enillion o'r fath.

Bydd Nodyn 1.7 yn darparu manylion ffynhonnell y trosglwyddiadau i'r Cyfrif oni bai am y rheiny a oedd yn cynnwys y Gronfa Ailbriso Wrth Gefn.

	2018/19	2017/18
	£'000	£'000
Balans ar 1 Ebrill	149,612	156,034
Gwyrdroi eitemau sy'n ymwneud â gwariant cyfalaf ar ddebyd neu gredyd i'r Datganiad Cynhwysfawr Incwm a Gwariant:		
Ffioedd parthed dibrisio a diffygion asedau nad ydynt yn rhai cyfredol	(10,346)	(10,373)
Ailbriso colledion ar Eiddo, Peiriannau ac Offer	(738)	(3,388)
Gwariant referniw a ariannwyd o gyfalaf dan statud	(2,362)	(1,681)
Nifer yr asedau nad ydynt yn rhai cyfredol caiff eu diystyru ar ôl gwaredu neu werthu gan eu nodi fel rhan o'r enillion/colledion ar waredu yn y Datganiad Cynhwysfawr ar Incwm a Gwariant	(475)	(3,392)
	<u>(13,921)</u>	<u>(18,834)</u>
Cymhwyso symiau a ddiddymwyd o'r Gronfa Ailbriso Wrth Gefn Swm net a ddiddymwyd o gost Asedau anghyfredol a ddefnyddiwyd yn ystod y flwyddyn	2,442	2,883
	<u>(11,479)</u>	<u>(15,951)</u>
Cyllid cyfalaf a ddefnyddiwyd yn y flwyddyn:		
Defnyddio Derbynion Cyfalaf Wrth Gefn i ariannu gwariant cyfalaf newydd	1,280	1,115
Grantiau a chyfraniadau cyfalaf wedi eu credydu i'r Datganiad Cynhwysfawr ar Incwm a Gwariant sy'n briodol i ariannu cyfalaf	7,932	4,570
Cymhwyso grantiau i gyllid cyfalaf o'r Cyfrif Grantiau Cyfalaf heb eu Cymhwyso	1,194	28
Darpariaeth statudol ar gyfer ariannu buddsoddiad cyfalaf a hawliwyd yn erbyn y Gronfa Gyffredinol	2,537	2,785
Gwariant Cyfalaf a nodwyd yn erbyn y Gronfa Gyffredinol	131	1,280
	<u>13,074</u>	<u>9,778</u>
Symudiadau yng ngwerth marchnad Eiddo Buddsoddi a ddebydwyd neu a gredydwyd i'r Datganiad Cynhwysfawr o Incwm a Gwariant	(379)	(249)
Balans ar 31 Mawrth	<u>150,828</u>	<u>149,612</u>

Cronfa Wrth Gefn Bensiynau

Mae'r Gronfa Bensiynau'n delio â'r gwahaniaethau amseru o ganlyniad i drefniadau gwahanol ar gyfer cyfrifo manteision pensiynau ar ôl gwaith ac ar gyfer ariannu manteision yn unol â'r darpariaethau statudol. Mae'r Cyngor yn rhoi cyfrif am fanteision ôl gyflogaeth yn y Datganiad Cynhwysfawr ar Incwm a Gwariant fel y manteision y bydd gweithwyr yn eu hennill wrth gasglu blynyddoedd o wasanaeth, gan ddiweddarau'r rhwymedigaethau a nodir er mwyn adlewyrchu chwyddiant, addasiadau sy'n newid a dychweliadau ar fuddsoddi parthed unrhyw adnoddau a osodwyd yn erbyn y costau. Fodd bynnag yn unol â threfniadau statudol bydd angen i'r manteision yma gael eu hariannu gan fod y Cyngor yn sicrhau cyfraniadau cyflogwyr i'r gronfa bensiwn neu mi ddylai yn y diwedd dalu unrhyw bensiynau y mae'n uniongyrchol gyfrifol amdanynt. Mae'r balans debyd ar y Gronfa Bensiwn felly'n dangos diffyg sylweddol yn y manteision a enillwyd gan gyn weithwyr a gweithwyr cyfredol yn ogystal â'r adnoddau y mae'r Cyngor wedi ei roi i'r neilltu ar eu cyfer. Bydd y trefniadau statudol yn sicrhau y caiff arian ei osod i'r neilltu erbyn y bydd yn rhaid talu'r pensiwn.

	31/03/19	31/03/18
	£'000	£'000
Balans ar 1 Ebrill	(86,675)	(99,205)
Cildroi eitemau IAS19	(25,756)	(18,965)
Ailfesuriadau	(13,248)	23,412
Costau Pensiwn taladwy	8,944	8,083
Balans ar 31 Mawrth	(116,735)	(86,675)

Cyfrif Absenoldebau Cronedig

Bydd y Cyfrif Absenoldebau Cronedig yn delio â'r gwahaniaethau y byddai'n codi fel arall yn y Balans ar y Gronfa Gyffredinol o ganlyniad i gronni absenoldebau a enillwyd ond na hawliwyd yn y flwyddyn, e.e. gwyliau blynyddol a gariwyd ymlaen ar 31 Mawrth. Bydd yn ofynnol yn ôl y trefniadau statudol i effaith Balans y Gronfa Gyffredinol gael ei niwtraleiddio gan drosglwyddiadau i'r Cyfrif neu oddi yno.

	2018/19	2017/18
	£'000	£'000
Balans ar 1 Ebrill	(3,158)	(3,133)
Setliad neu ganslo croniadau a wnaed ar ddiwedd y flwyddyn flaenorol	3,158	3,133
Symiau a gronnwyd ar ddiwedd y flwyddyn gyfredol	(2,821)	(3,158)
Gwahaniaeth rhwng tâl swyddogion a nodir ar y Datganiad Cynhwysfawr Incwm a Gwariant ar sail gronedig a'r tâl a godir yn y flwyddyn yn unol â gofynion statudol	337	(25)
Balans ar 31 Mawrth	(2,821)	(3,158)

1.27 DATGANIAD LLIF ARIAN – GWEITHGAREDDAU GWEITHREDU

Mae'r llif arian ar gyfer gweithgareddau gweithredu'n cynnwys yr eitemau canlynol:

	2018/19	2017/18
	£'000	£'000
Llog a dalwyd	(5,279)	(3,244)
Llog a dderbyniwyd	227	112

1.28 GWEITHREDIADAU MASNACHOL

Caiff y gwasanaethau canlynol eu gweithredu gan y Cyngor mewn amgylchedd masnachol ac fe'u cofnodir ar wahân yn y Cyfrif Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:

- **Arlwyo** – ffreuturau o fewn adeiladau swyddfa sy'n gweithredu mewn dau leoliad.

Caiff y gwasanaethau canlynol eu gweithredu gan y Cyngor mewn amgylchedd masnachol ond maent wedi'u cynnwys o fewn llinellau gwasanaeth yn y Cyfrif Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:

- **Hyfforddiant Ceredigion** – canolfan hyfforddiant galwedigaethol a sgiliau sy'n cynnig cyngor, arweiniad a chymorth er mwyn helpu'r rhai sy'n chwilio am

waith/dysgwyr i gaffael a/neu i ddiweddarau sgiliau er mwyn eu galluogi i fanteisio ar hyfforddiant a chyflogaeth gynaliadwy ac i geisio cyfleoedd dysgu gydol oes.

- **Cartrefi Preswyl** – maent yn gweithredu mewn pump lleoliad gan ddarparu gwelyau i bobl hŷn sy'n fregus.

	2018/19	2018/19	2018/19	2017/18
	Trosiant	Gwariant	Net (Gwarged) Diffyg	Net (Gwarged) Diffyg
Gwasanaethau	£'000	£'000	£'000	£'000
Arlwyo	100	151	51	36
Hyfforddiant Ceredigion	733	1,016	283	393
Cartrefi Preswyl	3,936	3,936	0	0
Cyfanswm	4,769	5,103	334	429

1.29 LWFANSAU'R AELODAU

Talodd y Cyngor y symiau a ganlyn i aelodau'r cyngor yn ystod y flwyddyn. Cyhoeddir manylion y taliadau unigol yn y wasg leol, yn unol â gofynion Rheoliadau Awdurdodau Lleol (Lwfansau i Aelodau Cynghorau Sir a Chynghorau Bwrdeistref Sirol ac Awdurdodau Parciau Cenedlaethol) (Cymru) 2002.

	2018/19	2017/18
	£'000	£'000
Cyflogau	786	765
Treuliau	33	31
Cyfanswm	819	796

1.30 TALIADAU SWYDDOGION

- Y lluosrif rhwng yr enillion cyfwerth ag amser llawn canolrifol ac uchafswm cyflog y Prif Weithredwr yw **1:5.5** (2017/18: 1:5.4)
- Enillion cyfwerth ag amser llawn y Prif Weithredwr ar gyfartaledd yw **£109,649** (2017/18: £107,635)
- Yr enillion cyfwerth ag amser llawn canolrifol holl weithwyr y Cyngor yw **£19,819** (2017/18: £19,430)

Mae'r cyflog a delir i uwch gyflogeion y Cyngor (ac eithrio unrhyw ffioedd etholiad a delir) fel a ganlyn:

Enillion Uwch-swyddogion – Cyflog rhwng £60,000 a £150,000

2018/19

Gwybodaeth am Ddeiliad y Swydd (Teitl y Swydd)	Cyflog (yn cynnwys Ffioedd a Lwfansau) £	£ lawndal am gollu cyflogaeth	Cyfraniadau Pensiwn Cyflogwyr £	Cyfanswm Taliadau Cydnabyddiaeth gan Gynnwys Cyfraniadau Pensiwn £
Prif Weithredwr	109,791	0	17,102	126,893
Cyfarwyddwr Corfforaethol	99,456	0	15,490	114,946
Cyfarwyddwr Corfforaethol	99,456	0	15,490	114,946
Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Cyllid a Chaffael (A151)	75,395	0	11,737	87,132
Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Gwasanaethau Oedolion	75,347	0	11,737	87,084
Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Ysgolion	75,253	0	11,737	86,990
Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Economi ac Adfwyio	73,795	0	11,488	85,283
Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Polisi a Pherfformiad	73,795	0	11,488	85,283
Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Gwasanaethau Plant	73,653	0	11,488	85,141
Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Cyswllt Cwsmeriaid	73,653	0	11,488	85,141
Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Gwasanaethau Democrataidd	68,850	0	10,739	79,589
Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Priffyrdd a Gwasanaethau Amgylcheddol	68,850	0	10,739	79,589
Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Gwasanaethau Cyfreithiol a Llywodraethu	68,850	0	10,739	79,589
Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Dysgu Gydol Oes a Diwylliant	68,850	0	10,739	79,589
Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Pobl a Threfniadaeth	68,850	0	10,739	79,589

Ni thalwyd unrhyw fuddion mewn nwyddau neu wasanaethau i uwch swyddogion yn ystod 2018/19. Talwyd unrhyw gostau teithio o ran milltiroedd ar gyfradd Cyllid a Thollau Ei Mawrhydi.

Enillion Uwch-swyddogion – Cyflog rhwng £60,000 a £150,000

2017/18

Gwybodaeth am Ddeiliad y Swydd (Teitl y Swydd)	Cyflog (yn cynnwys Ffioedd a Lwfansau) £	£ lawndal am gollu cyflogaeth	Cyfraniadau Pensiwn Cyflogwyr £	Cyfanswm Taliadau Cydnabyddiaeth gan Gynnwys Cyfraniadau Pensiwn
Prif Weithredwr: Ebrill 17 i Medi 17 (1)	62,372	0	17,736	80,108
Prif Weithredwr: o Hydref 17 (1)	52,443	0	8,116	60,559
Dirprwy Brif Weithredwr: Ebrill 17 i Medi 17 (1)	50,077	0	7,749	57,826
Cyfarwyddwr Strategol: Dysgu a Phartneriaethau (2) *	94,155	0	14,569	108,724
Cyfarwyddwr Strategol: Gofal, Amddiffyn a Ffordd o Fyw	91,155	0	14,104	105,259
Cyfarwyddwr Strategol: Cymunedau Cynaliadwy: Ebrill 17 to Mehefin 17 (7)	16,922	0	0	16,922
Pennaeth Gwasanaethau Ffordd o Fyw (3)(4)	70,782	55,883	152,578	279,243
Pennaeth Gwasanaethau Dysgu (3)(5)*	81,071	51,308	12,564	144,943
Pennaeth Gwasanaethau Perfformiad a Gwella	70,782	0	10,947	81,729
Pennaeth Cyllid (A151)	70,782	0	10,947	81,729
Pennaeth Gwasanaethau Polisi	70,782	0	10,947	81,729
Pennaeth Gwasanaethau Technegol: Ebrill 17 i Rhagfyr 17 (6)	71,244	0	10,435	81,679
Pennaeth TGCh a Gwasanaethau Cwsmeriaid	70,640	0	10,947	81,587
Pennaeth Gwasanaethau i Oedolion a Chomisiynnu	67,912	0	10,460	78,372
Pennaeth Gwasanaethau Plant a Theuluoedd	67,500	0	10,460	77,960
Rheolwr Grŵp - Gwasanaethau Cyfreithiol (3) (4) (8)	70,576	44,507	76,210	191,293
Swyddog Monitro	60,576	0	9,387	69,963
Pennaeth Adnoddau Dynol	60,511	0	9,377	69,888
Rheolwr Grŵp - Gwasanaethau Democraidd	60,501	0	9,376	69,877

Ni thalwyd unrhyw fuddion mewn nwyddau neu wasanaethau i uwch swyddogion yn ystod 2017/18. Talwyd unrhyw gostau teithio o ran milltiroedd ar gyfradd Cyllid a Thollau Ei Mawrhydi.

(1) Yn dilyn ymddeoliad y Prif Weithredwr ar y pryd yn ystod Medi 2017 penodwyd y Dirprwy Brif Weithredwr i swydd y Prif Weithredwr o 1 Hydref 2017. Wedi hynny cafodd swydd y Dirprwy Brif Weithredwr ei dileu.

- (2) Tâl yn cynnwys honorariwm o £3,000 er mwyn cydnabod darpariaeth mewnbwn strategol i Wasanaethau Addysg ac Ysgolion Cyngor Sir Powys.
- (3) Yn sgil ailstrwythuro corfforaethol a ddaeth i rym ar 1 Ebrill 2018, terfynwyd y swyddi canlynol ar 31 Mawrth 2018 ac roedd taliadau diswyddo yn ddyledus; Pennaeth y Gwasanaethau Dysgu (£51,308), Pennaeth y Gwasanaethau Ffordd o Fyw (£55,883), Rheolwr Grŵp - Gwasanaethau Cyfreithiol (£44,507). Mae'r symiau diswyddo a nodwyd wedi'u cynnwys yn y tabl cydnabyddiaeth ariannol uchod.
- (4) Oherwydd ymddeoliad cynnar yn sgil swyddi'n cael eu terfynu, mae costau straen actiwaraidd yn cael eu cynnwys yn symiau'r Cyfraniadau Pensiwn ar gyfer y swyddi canlynol; Pennaeth y Gwasanaethau Ffordd o Fyw (£141,631), Rheolwr Grŵp - Gwasanaethau Cyfreithiol (£66,822).
- (5) Tâl yn cynnwys honorariwm o £12,000 er mwyn cydnabod darpariaeth mewnbwn strategol i Wasanaethau Addysg ac Ysgolion Cyngor Sir Powys.
- (6) Mae'r gydnabyddiaeth ariannol yn cynnwys £14,355 o honorariwm am ddyletswyddau ychwanegol ar lefel sy'n gyfartal â lefel Cyfarwyddwr Strategol. Ymddeolodd Pennaeth y Gwasanaethau Technegol ar 31 Rhagfyr 2017, yna dilëwyd y swydd.
- (7) Ymddeolodd y Cyfarwyddwr Strategol - Cymunedau Cynaliadwy ar 30 Mehefin 2017. Wedi hynny dilëwyd y swydd.
- (8) Mae'r gydnabyddiaeth ariannol yn cynnwys honorariwm o £10,000 am weithredu fel cyfreithiwr arweiniol ar ran pob awdurdod lleol yng Nghymru (ac eithrio Caerdydd) yn achos Cartref Gofal Y Forge.

* Mae'n cynnwys tâl wedi'i gyllido gan Gyngor Sir Powys ar gyfer cymorth gwasanaethau addysg arbenigol.

Isod, dangosir nifer y cyflogeion (ac eithrio'r uwch gyflogeion a ddangoswyd ar wahân uchod) yr oedd eu cyflog yn £60,000 neu'n uwch, a hynny mewn bandiau o £5,000.

Nid yw'r symiau hyn yn cynnwys unrhyw gyfraniadau pensiwn a wnaed gan y cyflogwr. Fodd bynnag, maent yn cynnwys y symiau a dalwyd i'r cyflogai, neu i'w derbyn ganddo, o ran unrhyw iawndal am golli swydd (8 cyflogai yn 2018/19 a 4 cyflogai yn 2017/18).

Band Tâl	2018/19 Nifer y Cyflogeion	2018/19 Nifer sy'n cynnwys Taliadau Terfyniad	2017/18 Nifer y Cyflogeion	2017/18 Nifer sy'n cynnwys Taliadau Terfyniad
£60,000 - £64,999	7	0	5	0
£65,000 - £69,999	4	1	5	2
£70,000 - £74,999	2	1	3	0
£75,000 - £79,999	2	1	5	2
£80,000 - £84,999	3	1	1	0
£85,000 - £89,999	1	0	0	0
£90,000 - £94,999	3	3	0	0
£95,000 - £99,999	0	0	0	0
£100,000 - £104,999	1	1	0	0
CYFANSWM	23	8	19	4

Bu i'r Cyngor derfynu contractau nifer o weithwyr yn 2018/19, a chododd rhwymedigaethau o £2,089 mil yn sgil hynny (£1,646 mil yn 2017/18).

Mae'r taliadau canlynol yn cynnwys costau diswyddo statudol a gwirfoddol, cyfraniadau pensiwn mewn perthynas â blynyddoedd a ychwanegwyd, straen pensiwn a thaliadau ex gratia eraill.

Band cost pecyn gadael	Nifer y diswyddiadau gorfodol		Nifer ymadawiadau eraill y cytunwyd		Cyfanswm nifer y pecynnau gadael		Cyfanswm cost pecynnau gadael ym mhob band	
	2018/19	2017/18	2018/19	2017/18	2018/19	2017/18	2018/19	2017/18
	nifer	nifer	nifer	nifer	nifer	nifer	£'000	£'000
£0 - £20,000	14	6	33	35	47	41	291	314
£20,001 - £40,000	2	0	18	12	20	12	561	342
£40,001 - £60,000	0	0	2	5	2	5	95	234
£60,001 - £80,000	0	0	6	1	6	1	422	69
£80,001 - £100,000	0	0	2	1	2	1	186	91
£100,001 - £150,000	0	0	3	3	3	3	343	394
£150,001 - £200,000	0	0	1	1	1	1	164	197
Cyfanswm	16	6	65	58	81	64	2,062	1,641
Adio: Symiau y darparwyd ar eu cyfer yn y Datganiad Cynhwysfawr o Incwm a Gwariant heb eu cynnwys mewn bandiau							27	5

Cyfanswm cost yn y Datganiad Cynhwysfawr o Incwm a Gwariant

2,089 1,646

1.31 COSTAU ARCHWILIO ALLANOL

Mae'r ffioedd a ganlyn am waith archwilio ac arolygu allanol am y flwyddyn ariannol 2018/19 yn daladwy gan y Cyngor:

	Ffi Arfaethedig 2018/19 £'000	Ffi Wirioneddol 2017/18 £'000
Gwaith Archwilio Ariannol	154	154
Gwaith Archwilio Perfformiad	100	100
Gwaith Ardystio Grant	44	44
Gwaith Archwilio Ariannol Arall: Awdurdod Harbwr Ceredigion	2	2
	300	300

1.32 TRAFODION PARTÏON PERTHNASOL

Mae'n ofynnol i'r Cyngor ddatgelu trafodion sylweddol â phartïon perthnasol - cyrff neu unigolion a chanddynt botensial i reoli'r Cyngor, neu ddylanwadu arno, neu i gael eu rheoli gan y Cyngor, neu'u dylanwadu ganddo. Mae'r trafodion hyn yn caniatáu i'r darllenwr asesu i ba raddau y gallai'r Cyngor fod wedi'i gyfyngu o ran ei allu i weithredu'n annibynnol neu i ba raddau y mae'n meddu ar y gallu i gyfyngu ar ryddid parti arall i fargeinio â'r Cyngor.

Llywodraeth Ganol

Bydd gan y Llywodraeth Ganol reolaeth effeithiol ar weithgareddau cyffredinol y Cyngor – mae'n gyfrifol am ddarparu fframwaith statudol y bydd y Cyngor yn gweithredu oddi mewn iddo, gan ddarparu'r mwyafrif o'i arian drwy grantiau gan nodi hefyd amodau nifer o'r trafodion rhwng y Cyngor a phartïon eraill (e.e. biliau treth y cyngor, budd-daliadau tai).

Mae cyfanswm y grantiau refeniw unigol a dderbyniwyd oddi wrth adrannau'r llywodraeth wedi eu cynnwys yn yr incwm gros o dan y Gwarged neu Ddiffyg yn y Ddarpariaeth Gwasanaethau yn £42,816 mil ar gyfer 2018/19.

Swyddogion ac Aelodau

Mae gan y Cyngor drefniadau mewn grym sy'n gofyn i swyddogion ac aelodau nodi a datgelu trafodion gyda thrydydd partiön cysylltiedig. Nid oedd unrhyw drafodion perthnasol gyda aelodau neu swyddogion yn ystod y flwyddyn. Bydd gan aelodau'r Cyngor reolaeth uniongyrchol dros bolisiâu gweithredu ac ariannol y Cyngor. Nodir yn Nodyn 1.29 cyfanswm lwfansau aelodau a dalwyd yn 2018/19.

Cyrff Cyhoeddus Eraill

Yn ystod y flwyddyn, bu i drafodion eraill gyda phartiön perthnasol godi fel a ganlyn:

	Derbyniadau	Taliadau
	£'000	£'000
Llywodraeth Ganolog		
Cyfran o Ardrethi Annomestig Cenedlaethol o'r Gronfa Genedlaethol	24,772	0
Grant Cymorth Refeniw	76,478	0
Grantiau Cyfalaf		
Llywodraeth Cymru	9,032	0
Awdurdod Tân Canolbarth a Gorllewin Cymru	0	3,937
Heddlu Dyfed Powys	0	7,115
Cynghorau Tref a Chymuned yn ardal Ceredigion	0	1,032

1.33 CYLLID A GWARIANT CYFALAF

Nodir yn y tabl isod y gwariant cyfalaf yn ystod y flwyddyn (gan gynnwys gwerth yr asedau a gafwyd o dan brydlesau cyllid a chontractau PFI), yn ogystal â'r adnoddau a ddefnyddiwyd i'w ariannu. Lle y bydd angen ariannu gwariant cyfalaf yn y blynyddoedd i ddod drwy godi tâl ar refeniw fel y caiff asedau eu defnyddio gan y Cyngor, bydd y gwariant yma'n golygu cynnydd yn y Gofyniad am Arian Cyfalaf (CFR), sef mesur y gwariant cyfalaf yn hanesyddol gan y Cyngor nad yw hyd yma wedi ei ariannu. Caiff y Gofyniad am Arian Cyfalaf ei ddadansoddi yn ail ran y nodyn yma.

	2018/19	2017/18
	£m	£m
<i>Gofyniad Cyllid Cyfalaf Agoriadol</i>	140.0	139.4
<i>Buddsoddiad cyfalaf:</i>		
Eiddo, Peiriannau a Chyfarpar	12.5	7.7
Eiddo Buddsoddi	0.1	0.1
Arall	0.1	0.5
Gwariant Refeniw a ariannwyd o Gyfalaf Statudol	2.4	1.7
<i>Ffynonellau cyllid:</i>		
Derbyniadau Cyfalaf	(1.2)	(1.1)
Grantiau'r Llywodraeth a chyfraniadau eraill	(9.2)	(4.6)
<i>Symiau a neilltuwyd o Refeniw:</i>		
Cyfraniadau Refeniw Uniongyrchol - Cronfa Gyffredinol	(0.1)	(1.3)
MRP	(2.9)	(2.4)
<i>Gofyniad Cyllid Cyfalaf Terfynol</i>	<u>141.7</u>	<u>140.0</u>
<i>Egluro'r symudiadau yn ystod y flwyddyn:</i>		
Cynnydd yn yr angen sylfaenol i fenthyca (â chymorth)	(0.1)	0.2
Cynnydd yn yr angen sylfaenol i fenthyca (heb gymorth)	1.8	0.5
Asedau a gafwyd o dan PFI	(0.2)	(0.1)
Asedau a gafwyd o dan brydlesau cyllid	0.2	0.0
<i>Cynnydd/(gostyngiad) o ran y Gofyniad Cyllid Cyfalaf</i>	<u>1.7</u>	<u>0.6</u>

1.34 PRYDLESAU

Y Cyngor fel Deiliad Prydles:

Prydlesau Cyllid

Mae gan y Cyngor adeiladau amrywiol, llungopiwyd, argraffwyr, cyfrifiaduron a chyfarpar eraill amrywiol o dan amodau prydlesau cyllid. Fe'i nodwyd ar y Fantolen ar y gwerthoedd a nodwyd:

	31 March 2019	31 March 2018
	£'000	£'000
Cerbydau, peiriannau, celfi a chyfarpar	432	211
Seilwaith	1,049	1,076
Mae'r Cyngor yn ymrwymedig i wneud y taliadau canlynol o dan y cytundebau yma:		
	31 Mawrth 2019	31 Mawrth 2018
	£'000	£'000
Rhwymedigaethau Prydlesau Cyllid (NPV ar leiafswm taliadau):		
- Cyfredol	155	98
- Nid yw'n gyfredol	786	641
Costau Cyllid sy'n daladwy mewn blynyddoedd i ddi	(120)	(125)
Lleiafswm taliadau prydles	<u>821</u>	<u>614</u>

Bydd y lleiafswm taliadau prydles yn daladwy dros y cyfnodau canlynol:

	Lleiafswm Taliadau Prydles		Rhwymedigaethau Prydles Cyllid	
	31 Mawrth 2019	31 Mawrth 2019	31 Mawrth 2019	31 Mawrth 2019
	£'000	£'000	£'000	£'000
Nid yn hwy na blwyddyn	150	97	155	98
Yn hwy na blwyddyn ond nid yn hwy na phum mlynedd	323	161	371	220
Hwy na phum mlynedd	348	356	415	421
Lleiafswm taliadau prydles	821	614	941	739

Prydlesau Gweithredu

Mae'r Cyngor wedi prynu faniau, bysiau mini, llungopiwy, cyfrifiaduron a chyfarpar amrywiol eraill o dan amodau prydlesau gweithredu. Mae'r Cyngor yn ymrwymedig i'r taliadau canlynol o dan y cytundebau yma:

	31 Mawrth 2019	31 Mawrth 2018
	£'000	£'000
Nid yn hwy na blwyddyn	195	312
Yn hwy na blwyddyn ond nid yn hwy na phum mlynedd	104	246
Hwy na phum mlynedd	55	56
Lleiafswm taliadau prydles	354	614

Y Cyngor fel Prydlesydd:

Prydlesau Gweithredu

Mae'r Cyngor wedi rhoi ar brydles ei eiddo Stad Corfforaethol o dan amodau prydles gweithredu.

Mae'r lleiafswm taliadau prydles yn y dyfodol sy'n dderbyniadwy o dan brydlesau na ellir eu canslo mewn blynyddoedd i ddod fel a ganlyn:

	31 Mawrth 2019	31 Mawrth 2018
	£'000	£'000
Nid yn hwy na blwyddyn	775	838
Yn hwy na blwyddyn ond nid yn hwy na phum mlynedd	2,543	2,557
Hwy na phum mlynedd	29,119	23,537
Lleiafswm taliadau prydles	32,437	26,932

1.35 MENTRAU CYLLID PREIFAT A CHONTRACTAU TEBYG

Cynllun Menter Cyllid Preifat Ysgol Gyfun Penweddig

2018/19 oedd y pedwerydd ar bymtheg flwyddyn o'r cytundeb Menter Cyllid Preifat o 30 mlynedd ar gyfer adeiladu, cynnal a chadw a gweithredu Ysgol Gyfun Penweddig yn Aberystwyth. Mae'r cytundeb contract Menter Cyllid Preifat yn cwmpasu'r manylebau gweithredu canlynol:

- Rheoli Cyfleusterau – sicrhau bod y safle a'r adeiladu ar gael yn ystod diwrnodau ysgol, diwrnodau swyddfa ac at ddefnydd cymunedol ar amser a chyfnodau y cytunwyd arnynt;
- Cynnal a chadw adeiladau a gwaith peirianyddol – cynnal adeiladau ysgolion, cyfleusterau a chyfarpar mewn cyflwr gwaith da;
- Cynnal a chadw tir – sicrhau y cedwir tir yr ysgol mewn cyflwr diogel, pleserus, ymarferol a gweithredol;
- Cynnal a Chadw Rhwydwaith TG – cynnal prif seilwaith TGCh yr ysgol a'r system ffôn;
- Glanhau – darparu gwasanaeth glanhau a fydd yn sicrhau bod yr ysgol yn gweithredu mewn amgylchedd glân; a
- Gwasanaeth Arlwy – darparu prydau o safonau maethlon uchel wedi eu darparu yn unol ag anghenion yr ysgol.

Bydd y cytundeb yn nodi'r safonau minimwm ar gyfer y gwasanaethau i'w darparu gan y contractwr, gyda didyniadau o'r ffi sy'n daladwy os na fydd y cyfleusterau ar gael neu os bydd y perfformiad yn is na'r safonau minimwm. Bu i'r contractwr gytuno i fod yn gyfrifol am adeiladu'r ysgol a'i chynnal a'i chadw i gyflwr minimwm derbyniol gan gaffael a chynnal y peiriannau a'r cyfarpar angenrheidiol sydd ei angen i redeg yr ysgol. Caiff yr adeilad ac unrhyw beiriannau a chyfarpar a osodwyd ynddi ar ddiwedd y contract eu trosglwyddo i'r Cyngor am ddim ar ddiwedd y contract. Mae gan y Cyngor hawl o dan gytundeb Cynllun Menter Cyllid Preifat i derfynu'r cytundeb os bydd y Darparwr yn methu â'u goblygiadau fel y nodwyd yn y cytundeb. Bydd y Cyngor, os terfynir y contract yn y fath fodd yn atebol i dalu iawndal i'r Darparwr yn unol â Rhan II Atodlen 3 Cytundeb Menter Cyllid Preifat.

Eiddo, Peiriannau a Chyfarpar

Nodir yr ased ar Fantolen y Cyngor. Caiff symudiadau yn eu gwerth yn ystod y flwyddyn eu nodi yn y dadansoddiad ar symudiadau Balans Eiddo, Peiriannau a Chyfarpar yn Nodyn 1.13. Mae'r gwerth caiff ei ddwyn ymlaen ar gyfer Ysgol Gyfun Penweddig yn £13,500 mil.

Taliadau

Cytunir gan y Cyngor i wneud taliad bob blwyddyn a gaiff ei gynyddu bob blwyddyn gan chwyddiant a gellir ei leihau os bydd y contractwr yn methu â sicrhau bod deunyddiau ar gael a chyflawni safonau perfformiad mewn unrhyw un flwyddyn sydd fel arall yn sefydlog. Mae'r taliadau sy'n weddill o dan y contract Menter Cyllid Preifat ar 31 Mawrth 2019 (gan eithrio unrhyw amcangyfrif o chwyddiant, sicrhau bod eitemau ar gael/didyniadau perfformiad) fel a ganlyn:

<u>Taliadau i'w gwneud:</u>	Tâl am	Ad-dalu		
	Gwasanaethau	Gwariant Cyfalaf	Llog	Cyfanswm
	£'000	£'000	£'000	£'000
o fewn blwyddyn	1,004	511	473	1,988
o fewn 2 i 5 mlynedd	3,705	1,558	1,533	6,796
o fewn 6 i 10 mlynedd	3,798	2,462	899	7,159
o fewn 11 i 15 mlynedd	1,293	548	63	1,904
	9,800	5,079	2,968	17,847

Er y disgrifir y taliadau a wneir i'r contractwr fel taliadau unedol, maent wedi eu cyfrif er mwyn digolledu'r contractwr am werth teg y gwasanaethau a ddarperir ganddynt, y gwariant cyfalaf a'r llog sy'n daladwy tra bydd y gwariant cyfalaf yn parhau i gael ei ad-dalu. Mae'r rhwymedigaeth sy'n weddill i'r contract am wariant cyfalaf arno fel a ganlyn:

Gwerth y Rhwymedigaethau ar Ddyddiad y Fantolen

	2018/19	2017/18
	£'000	£'000
Balans ar 1 Ebrill	5,737	6,265
Ad-dalu'r prif swm	(658)	(528)
Balans ar 31 Mawrth	5,079	5,737
Tymor Hir	4,568	5,079

1.36 CYNLLUNIAU PENSIWN Y RHODDWDYD CYFRIF AMDANYNT FEL CYNLLUNIAU CYFRANIADAU DIFFINIEDIG

Mae'r Athrawon a gyflogir gan y Cyngor yn aelodau o Gynllun Pensiwn yr Athrawon, a weinyddir gan Capita. Mae'r Cynllun yn cynnig buddion penodol l athrawon pan fyddant yn ymddeol, ac mae'r Cyngor yn cyfrannu at y costau drwy gyfrannu ar sail canran o gyflog pensiynadwy'r aelodau. Yn dechnegol, Cynllun Buddion Diffiniedig yw hwn. Serch hynny, nid oes cronfa wedi'i sefydlu ar gyfer y Cynllun, a defnyddir cronfa dybiannol fel sail ar gyfer cyfrifo'r gyfradd y bydd yr awdurdodau lleol yn ei gyfrannu fel cyflogwr. Nid yw'r Cyngor yn medru rhoi cyfrif dibynadwy o'i gyfran o'r sefyllfa ariannol waelodol na pherfformiad y Cynllun. At ddibenion y Datganiad Cyfrifon, rhoddir cyfrif am y cynllun hwn fel pe bai'n gynllun cyfraniadau diffiniedig.

Yn 2018/19 talodd y Cyngor £3.8m (£3.8m yn 2017/18) i'r Adran Addysg a Sgiliau mewn perthynas â chostau pensiwn athrawon, sy'n cynrychioli 16.48% o bensiwn taladwy athrawon ar gyfer 2018/19 (16.48% ar gyfer 2017/18). Yn ogystal, mae'r Cyngor yn gyfrifol am yr holl daliadau pensiwn sy'n gysylltiedig â'r blynyddoedd ychwanegol y mae wedi'u dyfarnu, ynghyd ag unrhyw gynnydd perthnasol. Yn 2018/19, talwyd £249,583 (£219,963 yn 2017/18) i'r Gronfa Pensiwn yr Athrawon, naill ai'n uniongyrchol i neu thrwy Gyngor Sir Caerfyrddin (mewn perthynas â chyfran y Cyngor o gostau hen Gyngor Sir Dyfed o ran ymddeoliad cynnar athrawon). Mae'r Cyngor hefyd wedi gwneud taliadau o £349,547 yn 2018/19 (£330,765 yn 2017/18) yn uniongyrchol i athrawon sydd wedi ymddeol yn gynnar ers 1 Ebrill 1996. Gwerth cyfalafol y taliadau uchod yw £4.5 miliwn a £6.3 miliwn, yn y drefn honno.

1.37 CYNLLUNIAU BUDDION A CHYFRANIADAU DIFFINIEDIG Cyfranogiad yn y Cynllun Pensiwn

Fel rhan o delerau ac amodau cyflogaeth ei swyddogion, mae'r Cyngor yn gwneud cyfraniadau tuag at gost buddion ôl-gyflogaeth. Er na fydd y buddion hyn yn daladwy tan fod gweithwyr yn ymddeol, mae ymrwymiad gan y Cyngor i wneud y taliadau (ar gyfer y

buddion hynny) a'u datgelu pan fydd gweithwyr yn ennill yr hyn y mae ganddynt hawl iddo yn y dyfodol.

Mae'r Cyngor yn cymryd rhan yn y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol, wedi'i weinyddu gan Gyngor Sir Caerfyrddin. Mae'n gynllun cyflog terfynol â buddion diffiniedig a ariennir, sy'n golygu bod y Cyngor a'r gweithwyr yn talu cyfraniadau i'r gronfa, wedi'u cyfrifo ar lefel a ddylai gydbwyso'r rhwymedigaethau pensiwn â'r asedau buddsoddi. Amcangyfrif cyfraniadau cyflogwr o £7,877 mil ar gyfer 2019/20 gan fod yn seiliedig ar y cyfraddau cyfrannu a nodwyd fesul Prisiad Actwaraidd 2016.

Trafodion sy'n Gysylltiedig â Buddion Ymddeoliad

Mae'r Cyngor yn cydnabod cost buddion ymddeoliad wrth adrodd cost y Gwasanaethau pan fydd y gweithwyr yn eu hennill, yn hytrach na phan fyddant yn cael eu talu ar ffurf pensiynau. Fodd bynnag, mae'r swm y mae gofyn i'r Cyngor ei godi ar Dreth y Cyngor yn seiliedig ar yr arian sy'n daladwy yn ystod y flwyddyn. Felly caiff gwir gost y buddion ôl-gyflogaeth/ymddeoliad ei wrthdroi yn y Datganiad o Symudiadau ar Falans y Gronfa Gyffredinol. Gwnaed y trafodion a ganlyn yn y Datganiad Cynhwysfawr o Incwm a Gwariant a Balans y Gronfa Gyffredinol drwy'r Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn yn ystod y flwyddyn:

	2018/19	2017/18
	£'000	£'000
Datganiad Cynhwysfawr o Incwm a Gwariant:		
Cost y Gwasanaethau:		
– cost gyfredol y gwasanaeth	15,386	16,085
– cost blaenorol y gwasanaeth	7,275	312
– (elw)/colled o setliadau	958	188
Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi:	0	0
– cost llog net	2,137	2,380
	25,756	18,965
Cyfanswm y Buddion Ôl-gyflogaeth a godir o'r Gwarged neu'r Diffyg yn y Gwasanaethau	25,756	18,965
Buddion Ôl-gyflogaeth eraill a godir yn y Datganiad Cynhwysfawr o Incwm a Gwariant:		
Ailfesur y rhwymedigaeth budd diffiniedig net gan gynnwys:		
– Enillion ar asedau'r cynllun (ac eithrio'r swm sydd wedi'i gynnwys yn y costau llog net)	(14,130)	(4,239)
– Enillion a cholledion actiwaraidd sy'n codi ar newidiadau mewn rhagdybiaethau demograffig	0	0
– Enillion a cholledion actiwaraidd sy'n codi ar newidiadau mewn rhagdybiaethau ariannol	27,378	(19,173)
- Profiad (elw)/colled	0	0
	13,248	(23,412)
Cyfanswm y Buddion Ôl-gyflogaeth a godir yn y Datganiad Cynhwysfawr o Incwm a Gwariant	39,004	(4,447)
Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn:		
– gwrthdroi'r taliadau net a wnaed i'r Gwarged neu'r Diffyg ar Ddarparu Gwasanaethau ar gyfer buddion ol-gyflogaeth yn unol â'r Cod	(25,756)	(18,965)
Gwir swm a godwyd yn erbyn Balans y Gronfa Gyffredinol ar gyfer pensiynau yn ystod y flwyddyn:		
– cyfraniadau taladwy'r cyflogwr at y cynllun	(8,944)	(8,083)

Asedau a Rhwymedigaethau Pensiynau a Gofnodwyd ar y Fantolen

Mae'r swm a gofnodwyd ar y Fantolen yn sgil rhwymedigaeth y Cyngor o ran ei gynlluniau buddion diffiniedig fel a ganlyn:

	2018/19	2017/18
	£'000	£'000
Gwerth presennol yr ymrwymiad budd diffiniedig	529,902	476,301
Gwerth teg o asedau'r cynllun	<u>(413,167)</u>	<u>(389,626)</u>
Rhwymedigaeth net sy'n codi o'r ymrwymiad budd diffiniedig	<u>116,735</u>	<u>86,675</u>

Cysoni Symudiadau yng Ngwerth Teg Asedau'r Cynllun

	Holl Fuddion Gronfa		Buddion heb Gronfa	
	2018/19	2017/18	2018/19	2017/18
	£'000	£'000	£'000	£'000
Gwerth teg agoriadol asedau'r cynllun	389,626	376,932	0	0
Incwm llog	10,124	9,415	0	0
Ailfesur elw(colled):				
– Enillion ar asedau'r cynllun, ac eithrio'r swm sydd wedi'i gynnwys yn y costau llog net	14,130	4,239	0	0
Cyfraniadau gan y cyflogwr	8,944	8,083	411	419
Cyfraniadau gan weithwyr i'r cynllun	2,976	2,894	0	0
Buddion a dalwyd	(12,397)	(11,662)	(411)	(419)
Arall	(236)	(275)	0	0
Gwerth teg terfynol asedau'r cynllun	<u>413,167</u>	<u>389,626</u>	<u>0</u>	<u>0</u>

Cysoni Gwerth Presennol Rhwymedigaethau'r Cynllun (Rhwymedigaeth Buddion Diffiniedig)

	Holl			
	Rhwymedigaethau Gronfa		Rhwymedigaethau heb Gronfa	
	2018/19	2017/18	2018/19	2017/18
	£'000	£'000	£'000	£'000
Balans agoriadol ar 1 Ebrill	476,301	476,137	6,896	7,296
Cost gwasanaeth cyfredol	15,150	15,810	0	0
Cost llog	12,261	11,795	174	177
Cyfraniadau gan gyfranogwyr y cynllun	2,976	2,894	0	0
Ailfesur (enillion) a cholledion:				
– (Enillion)/colledion actiwaraidd sy'n codi o newidiadau mewn rhagdybiaethau ariannol	27,378	(19,173)	230	(158)
Cost blaenorol y gwasanaeth	7,275	312	0	0
Colledion/(enillion) ar gwtogiad	958	188	0	0
Buddion a dalwyd	(12,397)	(11,662)	(411)	(419)
Balans terfynol 31 Mawrth	<u>529,902</u>	<u>476,301</u>	<u>6,889</u>	<u>6,896</u>

Roedd asedau'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol yn cynnwys:

	Dyfynnwyd (Ie/Na)	Gwerth teg asedau'r cynllun	
		2018/19 £'000	2017/18 £'000
Ecwitiau:			
DU	Y	80,565	79,095
Cronfeydd Cyfun Tramor	N	92,963	87,666
Unol Daleithiau	Y	44,209	38,963
Canada	Y	1,653	1,948
Japan	Y	13,635	13,247
Ymylon y Môr Tawel	N	4,545	10,130
Marchnadoedd Datblygol	N	36,359	30,780
Tramor Cyfun	Y	11,569	0
Ewropeaidd heb DU	Y		13,247
Is-gyfanswm ecwitiau		285,498	275,076
Bondiau:			
Llywodraeth y DU wedi'u mynegeo	Y	25,203	38,183
Corfforaethol y DU	N	43,796	37,404
Is-gyfanswm bondiau		68,999	75,587
Eiddo:			
Cronfeydd eiddo	N	56,191	36,625
Is-gyfanswm eiddo		56,191	36,625
Arian parod:			
Cyfrifon arian parod	Y	2,479	1,169
Asedau cyfredol net	N	0	1,169
Is-gyfanswm arian parod		2,479	2,338
Cyfanswm asedau		413,167	389,626

Ymraniad yr asedau ar draws y categorïau buddsoddi

	2018/19	2017/18
Ecwitiau	69.10%	70.60%
Bondiau	16.70%	19.40%
Eiddo	13.60%	9.40%
Arian parod	0.60%	0.60%

Sail ar gyfer Amcangyfrif Asedau a Rhwymedigaethau

Mae rhwymedigaethau wedi cael eu hasesu ar sail actiwaraidd gan ddefnyddio'r dull rhagamcanu uned credyd. Mae amcangyfrif o'r pensiynau a fydd yn daladwy yn y dyfodol yn dibynnu ar ragdybiaethau ynghylch cyfraddau marwolaeth, lefelau cyflog, ac ati. Amcangyfrifwyd Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol gan Mercer Limited, cwmni annibynnol o actiwariaid, ac mae'r amcangyfrifon ar gyfer y Gronfa yn seiliedig ar y prisiad actiwaraidd diwethaf o'r cynllun fel ar 31 Mawrth 2016. Y rhagdybiaethau arwyddocaol a ddefnyddiwyd gan yr actiwari oedd:

31 Mawrth 19

31 Mawrth 18

Gwybodaeth ynghylch hyd fel ar ddiwedd y cyfnod cyfrifyddu:

Rhagamcanu hyd rhwymedigaethau Macaulay	18 flynyddoedd	18 flynyddoedd
Proffil hyd a ddefnyddir i bennu rhagdybiaethau	Aeddfed lawn	Aeddfed lawn

Rhagdybiaethau ariannol:

- Cyfradd chwyddiant y Mynegai Prisiau Defnyddwyr (CPI)/ailbrisiad buddion CARE	2.20%	2.10%
- Cyfradd y cynnydd mewn cyflogau	3.70%	3.60%
- Cyfradd y cynnydd mewn pensiynau mewn taliad/gohiriad	2.30%	2.20%
- Cyfradd disgownt	2.40%	2.60%

Rhagdybiaethau marwolaeth ôl-ymddeol (iechyd arferol):

- Aelodau sydd heb ymddeol	S2PA CMI_2015_[1.5%] (97% dynion, 90% menywod)	S2PA CMI_2015_[1.5%] (97% dynion, 90% menywod)
- Aelodau wedi ymddeol	S2PA CMI_2015_[1.5%] (97% dynion, 90% menywod)	S2PA CMI_2015_[1.5%] (97% dynion, 90% menywod)

Hirhoedledd o gwryw (benyw):

- pensiynwr yn y dyfodol 65 oed mewn 20 mlynedd	25.2 (28.1) years	25.1 (27.9) o flynyddoedd
- pensiynwr 65 oed ar hyn o bryd	23 (25.7) years	22.9 (25.6) o flynyddoedd

Mae rhagamcanu rhwymedigaethau budd diffiniedig yn sensitif i'r rhagdybiaethau actiwaraidd a amlinellir yn y tabl isod. Mae'r dadansoddiadau sensitifrwydd isod wedi cael eu pennu yn seiliedig ar newidiadau rhesymol posibl o'r rhagdybiaethau sy'n digwydd ar ddiwedd y cyfnod adrodd ac yn cymryd ar gyfer pob newid bod y rhagdybiaeth wedi dadansoddi newidiadau tra bo'r holl ragdybiaethau eraill yn parhau'n gyson. Mae'r rhagdybiaethau mewn hirhoedledd, er enghraifft, yn cymryd bod disgwyliad oes yn cynyddu neu'n lleihau i ddynion a menywod. Yn ymarferol, nid yw hyn yn debygol o ddigwydd, a gall newidiadau mewn rhai o'r rhagdybiaethau fod yn rhyng-gysylltiedig. Mae'r amcangyfrifon yn y dadansoddiad o sensitifrwydd wedi dilyn polisïau cyfrifyddu ar gyfer y cynllun, h.y. ar sail actiwaraidd gan ddefnyddio'r dull rhagamcanu uned credyd. Nid oedd y dulliau a'r mathau o ragdybiaethau a ddefnyddiwyd wrth baratoi'r dadansoddiad sensitifrwydd isod yn newid o'r rhai a ddefnyddiwyd yn y cyfnod blaenorol.

Dadansoddiad sensitifrwydd fel ar 31 Mawrth 2018

Eitem i'w datgelu	Canolog	Sensitifrwydd 1	Sensitifrwydd 2	Sensitifrwydd 3	Sensitifrwydd 4
		+ 0.1% y flwyddyn cyfradd disgownt	+ 0.1% y flwyddyn chwyddiant	+ 0.1% y flwyddyn twf tâl	blwyddyn o gynnydd mewn disgwyliad oes
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Rhwymedigaethau	529,902	520,371	539,607	531,352	540,266
Asedau	(413,167)	(413,167)	(413,167)	(413,167)	(413,167)
Diffyg/(Gwarged)	116,735	107,204	126,440	118,185	127,099
Cost Gwasanaeth	17,972	17,501	18,464	17,972	18,314
Ddisgwyliedig ar gyfer y flwyddyn nesaf					
Cost Llog Net	2,707	2,582	2,945	2,747	2,961
Ddisgwyliedig ar gyfer y flwyddyn nesaf					

Risgiau sy'n gysylltiedig â'r Gronfa Bensiwn

Y prif risgiau i'r Cyngor yn deillio o'r cynllun yw'r rhagdybiaethau hirhoedledd, newidiadau statudol i'r cynllun, newidiadau strwythurol i'r cynllun (h.y. tynnu symiau mawr o'r cynllun), newidiadau i chwyddiant, arenillion bondiau a pherfformiad y buddsoddiadau ecwiti a ddelir gan y cynllun. Mae'r rhain yn cael eu lliniaru i ryw raddau gan y gofynion statudol i godi i'r Gronfa Gyffredinol y symiau sy'n ofynnol gan statud fel y disgrifir yn y nodyn polisïau cyfrifyddu.

1.38 DATGELU NATUR A MAINT Y RISGIAU SY'N DEILLIO O OFFERYNNAU ARIANNOL

Mae gweithgarwch Rheoli Trysorlys y Cyngor yn golygu ei fod yn agored i amrywiaeth o risgiau ariannol:

- Risg credyd – y posibilrwydd y gallai partïon eraill fethu â thalu symiau sy'n ddyledus i'r Cyngor.
- Risg Hylifedd ac Ail-gyllido – y posibilrwydd na fydd y Cyngor yn meddu ar gyllid i gyflawni ei rwymedigaethau i wneud taliadau.
- Risg y farchnad – posibilrwydd y gallai colledion ariannol ddod i ran y Cyngor o ganlyniad i newidiadau mewn mesurau megis cyfraddau llog a symudiadau ar y farchnad stoc.

Mae tîm Trysorlys canolog yn cyflawni'r gwaith o Reoli'r Trysorlys gyda chymorth cynghorydd allanol – Link Asset Services. Diffinnir Rheoli'r Trysorlys fel a ganlyn: *'Rheoli buddsoddiadau a llifau arian yr awdurdod, ei drafodion bancio, marchnadoedd ariannol a marchnadoedd cyfalaf; rheoli'n effeithiol y risgiau sydd ynghlwm wrth y gweithgareddau hynny a cheisio sicrhau'r perfformiad gorau posibl yn unol â'r risgiau hynny'*.

Mae Deddf Llywodraeth Leol 2003 yn ei gwneud hi'n ofynnol i'r Cyngor lunio Strategaeth Rheoli'r Trysorlys, a gaiff ei gymeradwyo'n flynyddol gan y Cyngor llawn. Mae Strategaeth Rheoli Trysorlys y Cyngor yn nodi polisïau'r Cyngor o ran rheoli ei fuddsoddiadau a'i ddyledion ac o ran blaenoriaeth i ddiogelwch a hylifedd y buddsoddiadau hynny.

Risg Credyd

Mae risg credyd yn deillio o adneuron gyda banciau a sefydliadau ariannol, ac o fod yn agored i gwsmeriaid y Cyngor. Ni wneir adneuron gyda banciau a sefydliadau ariannol os nad oes ganddynt statws credyd.

Caiff statws credyd ei fonitro gan wasanaeth monitro ar-lein ynghyd â rhestrau graddfeydd credyd wythnosol a ddarperir gan Link Asset Services. Mae hwn yn defnyddio sgoriau credyd o'r 3 asiantaeth sgorio credyd (Fitch, Moody's a Standard & Poor's) ac maent hefyd yn cyfnewid data ynglŷn ag unrhyw ddiffyg lle mae hyn yn bodoli yn y marchnadoedd. Hysbysir y Cyngor yn electronig bob tro y bydd statws credyd un o'r sefydliadau sydd ar y rhestr gymeradwy'n newid. Os caiff un o'r gwrthbartïon neu gynllun buddsoddi ei israddio a bod hynny'n golygu nad yw'n bodloni meini prawf sylfaenol y Cyngor o ran credyd, bydd y Cyngor yn rhoi'r gorau ar unwaith i ddefnyddio'r gwrthbarti hwnnw neu'r cynllun buddsoddi hwnnw.

Isod, nodir y meini prawf credyd o ran asedau ariannol y Cyngor ar 31ain Mawrth 2019:

Categori'r Asedau Ariannol	Meini Prawf	Buddsoddiad unigol mwyaf ar 31/03/2019	Cyfanswm y Buddsoddiadau ar 31/03/2019
Adneuron yn Awdurdodau Lleol y DU	Dim sgôr gredyd	£2.0m	£2.0m
Adneuron mewn Banciau / Cymdeithasau Adeiladu	Isafswm sgôr: Hirdymor A-Byrdymor F1	£4.0m	£10.4m

Mae gan y Cyngor restr fuddsoddi a gymeradwyir gan y Cyngor Llawn fel rhan o'r strategaeth flynyddol i Reoli'r Trysorlys. Mae'r rhestr yn cynnwys:

- y categorïau buddsoddi a ganiateir a phwy sydd wedi ei awdurdodi i fuddsoddi ym mhob categori (e.e. swyddogion mewnol, rheolwyr cronfeydd allanol);
- y meini prawf sylfaenol sy'n ofynnol o ran credyd ar gyfer pob math o fuddsoddiad;
- gwerth uchaf yr arian y gellir ei fuddsoddi gyda phob gwrthbarti unigol;
- gwerth uchaf yr arian y gellir ei fuddsoddi ym mhob categori buddsoddi;
- y cyfnod hiraf a ganiateir ar gyfer pob math o fuddsoddiad;
- y terfyn uchaf ar gyfer buddsoddiadau hirach na 364 o ddiwrnodau.

Caiff y rhestr ei hadolygu a'i diweddarau'n rheolaidd yn unol â'r statws credyd diweddaraf a chyflwr y farchnad.

Bu i'r Cyngor brofi diffyg talu o ran buddsoddiadau ar chwech buddsoddiad â chyfanswm o £5.5m gyda Banciau Gwlad yr Iâ a/ neu eu His-gwmnïau yn y Deyrnas Unedig yn ystod blwyddyn ariannol 2008/09.

Mae'r dadansoddiad canlynol yn crynhoi'r risg credyd mwyaf posibl i'r Cyngor, yn seiliedig ar brofiad o ddiffyg dalu a methu casglu yn ystod y deg mlynedd ariannol ddiwethaf, a addaswyd i adlewyrchu amodau'r farchnad bresennol.

	<u>Swm ar</u> <u>31/03/19</u>	<u>Profiad</u> <u>hanesyddol</u> <u>o</u> <u>ddiffygdlu</u>	<u>Profiad</u> <u>hanesyddol</u> <u>wedi'i addasu</u> <u>ar gyfer</u> <u>amodau'r</u> <u>farchnad ar</u> <u>31/03/19</u>	<u>Amcan o'r</u> <u>amlygiad</u> <u>mwyaf posibl i</u> <u>ddiffygdlu a</u> <u>methiant i</u> <u>gasglu</u> <u>buddsoddiadau</u>	<u>Amcan o'r</u> <u>amlygiad</u> <u>mwyaf ar</u> <u>31/03/19</u>
	<u>£'000</u>	<u>%</u>	<u>%</u>	<u>£'000</u>	<u>£'000</u>
	A	B	C	A x C	
Adneuon â Banciau a sefydliadau ariannol	20,364	2.2%	2.2%	448	448

Yn ystod y flwyddyn ariannol bu'r Cyngor yn gweithredu o fewn cyfyngiadau'r trysorlys a'r Dangosyddion Darbodus a nodwyd yn yr adroddiad blynyddol ar Strategaeth Rheoli'r Trysorlys.

Risg Hylifedd ac Ail-gyllido

Oherwydd bod y Cyngor yn gallu benthycio oddi wrth y Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus (PWLB), nid oes risg sylweddol na fydd yn gallu codi arian i gyflawni'r ymrwymadau sydd ganddo o dan yr offerynnau ariannol. Yn hytrach, mae risg yn codi oherwydd bod y Cyngor yn gorfod adnewyddu cyfran helaeth o'i fenthyciadau ar adeg pan fo'r cyfraddau llog yn anffafriol. I'r perwyl hwn, mae'n allweddol ystyried proffil aeddfedrwydd dyledion wrth ymgymryd â benthyciadau newydd neu ailstrwythuro'r benthyciadau presennol.

Dyma ddadansoddiad o aeddfedrwydd dyledion allanol y Cyngor ar 31ain Mawrth 2019:

	£'000
Llai na blwyddyn	3,272
Rhwng blwyddyn a dwy flynedd	6,267
Rhwng dwy a phum mlynedd	10,053
Rhwng pump a deng mlynedd	13,068
Deng mlynedd a mwy	90,443
	<u>123,103</u>

Bydd yr holl ddyledion masnachol a dyledion eraill yn daladwy ymhen llai na blwyddyn.

Risg y Farchnad

Risg Cyfradd Llog

Mae'r Cyngor yn agored i risg o ran ei amlygiad i symudiadau yng nghyfraddau llog ei fenthyciadau a'i buddsoddiadau. Mae newidiadau i'r gyfradd llog yn cael effaith gymhleth ar y Cyngor. Er enghraifft, byddai cynnydd yn y gyfradd llog yn peri'r effeithiau canlynol:

- Benthyciadau ar gyfraddau newidiol – bydd y treuliau llog a godir ar y Datganiad Cynhwysfawr o Incwm a Gwariant yn codi.
- Benthyciadau ar gyfraddau sefydlog – bydd gwerth teg y rhwymedigaethau'n disgyn.
- Buddsoddiadau ar gyfraddau newidiol – bydd yr incwm llog a gredydir i'r Datganiad Cynhwysfawr o Incwm a Gwariant yn codi.
- Buddsoddiadau ar gyfraddau sefydlog – bydd gwerth teg yr asedau'n disgyn.

Caiff benthyciadau eu cario ar gost amorteiddiedig, ac felly ni fyddai'r enillion a'r colledion enwol ar fenthyciadau ar gyfradd sefydlog yn effeithio ar y Cyfrif Incwm a Gwariant. Fodd bynnag, caiff newidiadau yn y llog sy'n daladwy ac yn dderbyniadwy ar fenthyciadau ar gyfradd newidiol eu codi ar y Cyfrif Incwm a Gwariant a byddant yn effeithio ar Fantolen y Gronfa Gyffredinol.

Mae gan y Cyngor nifer gyfyngedig o strategaethau i reoli'r risg o ran cyfraddau llog o ystyried yr hinsawdd bresennol lle mae'r cyfraddau llog yn isel. Y brif strategaeth yw rheoli'r gofynion o ran llif arian a'r balans craidd, gwneud buddsoddiadau mwy hirdymor pan fo'r cronfeydd dros ben yn caniatáu hynny, a mynd ati ar yr un pryd i gydnabod y gofynion cyllido yn rhaglen gyfalaf tair blynedd y Cyngor a chyflawni benthyciadau newydd hirdymor tra mae'r cyfraddau llog yn dal i fod ar eu hisaf erioed.

Yn 2018/19 roedd portffolio buddsoddi'r Cyngor (ac eithrio'r llog a gronnwyd) yn £18.1 miliwn ar ddechrau'r flwyddyn ac yn £20.4 miliwn ar ddiwedd y flwyddyn. Dechreuodd portffolio dyled y Cyngor (ac eithrio'r llog a gronnwyd) ar £116.2 miliwn ac roedd yn £120.5 miliwn ar ddiwedd y flwyddyn.

Mae asesiad o safle diweddaraf y gyfradd llog a'r rhagolygon at y dyfodol yn bwydo i'r broses o bennu'r gyllideb flynyddol. Fe'i defnyddir hefyd i fonitro a rhagfynegi alldro'r gyllideb yn rheolaidd yn ystod y flwyddyn. Mae hyn yn caniatáu i unrhyw newidiadau anffafriol gael eu hystyried. Daw rhagolygon ynghylch y cyfraddau llog i law gan ragolygwyr annibynnol drwy gynghorwyr trysorlys allanol y Cyngor. Mae hyn nid yn unig yn dylanwadu ar strategaethau benthycia ond hefyd ar amserlenni buddsoddi a'r cydbwysedd cyffredinol rhwng y portfolios buddsoddi a benthycia.

Ar 31/03/2019, pe bai'r cyfraddau llog 1% yn uwch a phob newidyn arall yn gyson, byddai'r effaith ariannol fel a ganlyn:

	£'000
Cynnydd o ran y Llog sy'n dderbyniadwy ar fuddsoddiadau cyfradd newidiol	80
Cyfanswm yr effaith ar y Cyfrif Incwm a Gwariant	80
Effaith Gwerth Teg	£'000
Gostyngiad yng ngwerth teg y benthyciadau cyfradd sefydlog	21,154

Nid oes gan y Cyngor unrhyw rwymedigaethau benthycia ar gyfradd newidiol.

Byddai effaith cwmp o 1% yn y cyfraddau llog fel yr uchod, ond gyda'r symudiadau wedi'u gwrthdroi.

Risg o ran Prisiau

Nid yw'r Cyngor yn defnyddio rheolwr cronfa allanol bellach; felly mae'r buddsoddiadau a wneir ar hyn o bryd yn seiliedig ar gyfraddau llog sefydlog. Nid yw'r Cyngor felly yn agored ar hyn o bryd i golledion sy'n codi yn sgil newidiadau ym mhrisiau eitemau a gaiff eu masnachu e.e. cyfranddaliadau, giltiau, tystysgrifau adneuo.

Risg y Cyfnewidfeydd Tramor

Mewn amgylchiadau arferol ni fyddai unrhyw asedau neu rwymedigaethau ariannol gan y Cyngor mewn arian tramor ac felly ni fyddai'n agored i golled sy'n codi o symudiadau mewn cyfraddau cyfnewid. Fodd bynnag, o ganlyniad i broses weinyddu'r Heritable Bank yng Ngwlad yr Iâ a'r cytundeb Cyfansoddiad LBI, mae swm a bennwyd mewn Euros (sy'n cyfateb i tua £9 mil) yn cael ei ddal mewn cyfrif ysgrow nes ceir canlyniad taliad(au) pellach oddi wrth Weinyddwyr Heritable Bank.

1.39 RHWYMEDIGAETHAU AMODOL

Municipal Mutual Insurance

Municipal Mutual Insurance (MMI) oedd yswirwyr y Cyngor cyn 1996 a bu iddynt roi'r gorau i gyflawni busnes yswiriant ar 30 Medi 1992. I sicrhau ei fod yn terfynu'n drefnus, cyflwynwyd Cynllun Trefniant (Cynllun) a ddaeth i rym ar 21 Ionawr 1994. Rhoddodd cyfarwyddwyr MMI y Cynllun ar waith ar 13 Tachwedd 2012, ar ôl iddi ddod i'r amlwg na fyddai modd terfynu'r busnes yn ddiddyled. Penodwyd Ernst & Young yn weinyddwyr ar gyfer y Cynllun a phennodd gyfradd lefi gychwynnol o 15%, swm o £30 mil, a dalwyd gan y Cyngor yn 2013/14. Yn 2015/16, hysbyswyd y Cyngor o'r ffaith bod cyfradd yr ardoll yn cael ei chodi i 25%, felly talwyd swm pellach o £20k. O dan y Cynllun, mae'n ofynnol i gredydwyd yswiriant mwyaf MMI (Credydwyd y Cynllun) dderbyn taliadau rhannol o'r hawliadau (yn y gorffennol a'r dyfodol). Yr uchafswm y gellir ei adfachu oherwydd unrhyw lefi yn y dyfodol y1 £204,254, ar yr amod nad yw Ceredigion yn gwneud unrhyw hawliadau eraill yn erbyn y Cynllun. Ni ddisgwylir iddo wneud hynny.

Adfachu Grant Rhaglen Ysgolion yr 21ain Ganrif

Mae'r Cyngor wedi derbyn arian grant Rhaglen Ysgolion yr 21ain Ganrif ar gyfer ysgolion Bro Teifi a Dyffryn Cledlyn. Mae yna amod adfachu ar y grant hwn sy'n golygu y bydd yn rhaid ad-dalu canran ohono os na fydd yr ysgol yn bwrw'r targedau lleoedd gwag mewn 5 mlynedd (adfachu 10% os yw rhwng 15-15% ac adfachu 20% os yw dros 25%). Mae'r Cyngor yn monitro'r lleoedd gwag yn barhaus ac mae'n hyderus na fydd angen ad-dalu'r grant.

Achos Cyfreithiol am Drethi Dŵr

Trosglwyddodd y Cyngor ei stoc tai i Dai Ceredigion yn 2009, a chyn hynny, casglwyd y trethi dŵr ar ran Dŵr Cymru gan denantiaid fel rhan o'u rhent. Yn gyfnewid am y gwasanaeth hwn, roedd y Cyngor yn cael comisiwn. Cwestiynwyd y trefniant hwn yn achos *Kim Jones v Bwrdeistref Southwark Llundain [2016] EWHC 457*. Barnodd y llys bod y diffynnydd yn gweithredu fel cyflenwr dŵr ac nid fel asiant y cyflenwr dŵr wrth gasglu trethi dŵr fel rhan o'r rhent. Mae gan y dyfarniad hwn oblygiadau ariannol posibl o ran y ffi asiantaeth ac mewn achosion pan gymrwyd camau yn erbyn ôl-ddyledion rhent y byddai modd barnu eu bod yn cynnwys trethi dŵr.

Tir halogedig

Mae'r Cyngor yn defnyddio'i bwerau statudol i ymchwilio i fater yn ymwneud â thir halogedig. Nid yw cyfanswm cost yr ymchwiliad a'r gwaith yn hysbys ond disgwylir iddo fod oddeutu £300k. Bydd y costau'n cael eu hadennill gan drydydd parti.

1.40 DIGWYDDIADAU AR ÔL Y FANTOLEN AC AWDURDODI'R CYFRIFON I'W CYHOEDDI

Does dim digwyddiadau ôl fantolen ar gyfer 2018/19.

Awdurdodir y Datganiad Cyfrifon i'w gyhoeddi gan Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Cyllid a Chaffael ar 12 Medi 2019.

DATGANIAD LLYWODRAETHAU BLYNYDDOL

1. Cwmpas cyfrifoldeb y Cyngor

Mae Cyngor Sir Ceredigion yn gyfrifol am sicrhau bod ei fusnes yn cael ei gyflawni yn unol â'r gyfraith a safonau priodol, a bod arian cyhoeddus yn cael ei ddiogelu, bod cyfrif priodol amdano, a'i fod yn cael ei ddefnyddio mewn ffordd ddarbodus, effeithlon ac effeithiol.

O dan Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009, mae dyletswydd ar yr Awdurdod hefyd i wneud trefniadau i sicrhau ei fod yn gwella'r modd y mae'n arfer ei swyddogaethau'n barhaus, gan roi sylw i ddarbodaeth, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd.

Mae Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 hefyd yn cyflwyno trefniadau llywodraethu newydd ar gyfer gwasanaethau cyhoeddus yng Nghymru. Mae'n ofynnol i gyrrff cyhoeddus ymgymryd â datblygu cynaliadwy. Mae'n rhoi dyletswydd llesiant ar gyrrff cyhoeddus i bennu ac i gyhoeddi amcanion llesiant er mwyn iddynt gyfrannu cymaint â phosibl at y saith nod llesiant cenedlaethol. Mae disgwyl iddynt hefyd gymryd pob cam rhesymol i gyflawni eu hamcanion.

Pan fydd yn cyflawni'r cyfrifoldeb cyffredinol hwn, mae'r Awdurdod yn gyfrifol am roi trefniadau priodol ar waith i lywodraethu ei fusnes ac i hwyluso camau i arfer ei swyddogaethau'n effeithiol, gan gynnwys trefniadau i reoli risg.

Cafodd Fframwaith Llywodraethu ei baratoi yn 2010 ac fe'i hadolygwyd yn unol â fframwaith CIPFA/SOLACE Delivering Good Governance in Local Government 2016. Cafodd y fframwaith ei ddefnyddio i adolygu'r trefniadau llywodraethu presennol.

Yn sgil yr adolygiad ac yn unol â gofynion y Fframwaith, cafodd Cod Llywodraethu Corfforaethol Lleol ei gymeradwyo gan y Cyngor ar 29 Mehefin 2017 a'i ddiwygio ar 22 Mawrth 2018.

Mae'r Cod Llywodraethu Corfforaethol Lleol yn dod â holl drefniadau llywodraethu ac atebolrwydd y Cyngor ynghyd mewn un ddogfen ac yn tynnu sylw at feysydd lle mae angen gwneud rhagor o waith. Mae'r Cod yn seiliedig ar y canllawiau arferion gorau a nodir yn fframwaith CIPFA/SOLACE Delivering Good Governance in Local Government.

Mae'r fframwaith newydd hwn yn seiliedig ar y fframwaith rhyngwladol *International Framework: Good Governance in the Public Sector* (CIPFA/IFAC, 2014) a'r saith egwyddor a ganlyn:

- A: Ymddwyn ag uniondeb, gan ddangos ymrwymiad cadarn i werthoedd moesegol, a pharchu rheolaeth y gyfraith
- B: Sicrhau ei fod yn agored a'i fod yn ymgysylltu'n helaeth â rhanddeiliaid
- C: Diffinio canlyniadau yn nhermau manteision economaidd, cymdeithasol ac amgylcheddol cynaliadwy
- D: Penderfynu ar yr ymyriadau sydd eu hangen i wneud y gorau o'r camau i gyflawni'r canlyniadau arfaethedig
- E: Datblygu capasiti'r sefydliad, gan gynnwys gallu ei arweinyddiaeth a'r unigolion tu mewn iddo

- F: Rheoli risgiau a pherfformiad drwy reolaeth fewnol gadarn a thrwy reoli arian cyhoeddus mewn ffordd gadarn
- G: Defnyddio arferion gweithio da o ran tryloywder, adrodd ac archwilio i sicrhau atebolrwydd effeithiol

Mae'r datganiad hwn yn egluro sut y mae'r Awdurdod wedi cydymffurfio â'r saith egwyddor graidd a'r is-egwyddorion a geir yn y fframwaith ac yn ein Cod Llywodraethu Corfforaethol Lleol.

Mae'r datganiad hwn hefyd yn bodloni gofyniad Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2014.

2. Asesiad o effeithiolrwydd prif elfennau'r fframwaith llywodraethu

Mae Cyngor Sir Ceredigion wedi ymrwymo i ddangos bod ganddo'r trefniadau llywodraethu corfforaethol angenrheidiol ar waith i berfformio'n effeithiol.

Mae Arweinydd Cyngor Sir Ceredigion yn darparu cyfeiriad strategol clir ac mae'r cyfansoddiad yn diffinio rolau'r Cynghorwyr a'r swyddogion yn glir. Mae Archwilio Mewnol ac Allanol, y Pwyllgor Moeseg a Safonau a'r Pwyllgor Archwilio wedi ymrwymo i sicrhau bod y trefniadau llywodraethu yn effeithiol ac yn gadarn.

Mae Cyngor Sir Ceredigion wedi cynnal adolygiad blynyddol o effeithiolrwydd ei drefniadau llywodraethu yn erbyn fframwaith CIPFA/SOLACE *Delivering Good Governance in Local Government (2016)*. Roedd yr adolygiad yn cynnwys gweithdy ar gyfer aelodau/swyddogion gan gynnwys yr aelodau canlynol: Cadeirydd ac is-gadeirydd y Pwyllgor Archwilio, Aelod Lleyg y Pwyllgor Archwilio a Chadeirydd y Pwyllgor Cydlynu Trosolwg a Chraffu. Yn ogystal, bu i'r Swyddog Monitro; y Rheolwr Corfforaethol: Archwilio Mewnol; y Swyddog Adran 151; y Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Cyswllt Cwsmeriaid; y Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Economi ac Adfywio; y Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Polisi a Pherfformiad; y Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Gwasanaethau Democrataidd; y Swyddog Perfformiad a Gwelliant Corfforaethol a'r Rheolwr Corfforaethol – Partneriaethau a Pherfformiad gymryd rhan hefyd. Yn ystod y gweithdai, cyflwynwyd pob ymddygiad a'i sgorio yn erbyn mecanwaith sgorio fel a ganlyn:

- 1/2 Annerbyniol – angen gweithredu ar frys
- 3/4 Yn is na boddhaol – angen gweithredu ar frys (o fewn 3-6 mis)
- 5/6 Boddhaol - angen gweithredu (cyn diwedd y flwyddyn, 9-12 mis)
- 7/8 Derbyniol – efallai bod angen cymryd rhai camau
- 9/10 Da – ystyrir bod y Llywodraethu, yn gyffredinol, yn dda ac yn bodloni'r arferion gorau – nid oes angen cymryd camau

Cafodd yr adolygiad o effeithiolrwydd a gynhaliwyd ar lefel y swyddogion ei lywio hefyd gan reolwyr o fewn yr Awdurdod sy'n gyfrifol am ddatblygu a chynnal yr amgylchedd llywodraethu. Fe'i seiliwyd hefyd ar sylwadau gan yr archwilwyr allanol, asiantaethau arolygu eraill, y Grŵp Arweiniol a'r Swyddogion Arweiniol Corfforaethol. Cyflwynwyd fframwaith yr adolygiad gerbron y Pwyllgor Archwilio ym mis Ionawr 2019.

Mae effeithiolrwydd y fframwaith llywodraethu'n seiliedig ar dystiolaeth a sicrwydd sy'n deillio o:

- Archwiliadau ac arolygiadau mewnol ac allanol
- Rheolaethau ariannol
- Rheoli risg a pherfformiad
- Safonau moesegol a chyfreithiol
- Y Cyfarwyddwyr Corfforaethol ac uwch-reolwyr eraill, gan gynnwys y Swyddog A151 a'r Swyddog Monitro
- Y Pwyllgor Archwilio
- Y Pwyllgorau Trosolwg a Chraffu

Yn ogystal, mae'r Rheolwr Corfforaethol - Archwilio Mewnol wedi cynnal adolygiad annibynnol o'r Fframwaith Llywodraethu Blynyddol a'r dull o sgorio a chasglu tystiolaeth.

Mae'r Cyngor wedi llunio Cod Llywodraethu Corfforaethol Lleol sy'n amlinellu'r systemau a'r prosesau, y diwylliant a'r gwerthoedd, a ddefnyddir i gyfarwyddo ac i reoli'r awdurdod a'i waith, yn ogystal â rhoi cyfrif i'r gymuned, ymgysylltu â hi, a'i harwain. Mae'n galluogi'r awdurdod i fonitro'r camau i gyflawni ei amcanion strategol ac i ystyried a yw'r amcanion hynny wedi arwain at ddarparu gwasanaethau priodol costeffeithiol.

Mae'r system rheoli mewnol yn rhan bwysig o'r cod a bwriedir iddi reoli risg at lefel resymol. Ni all ddileu pob risg y bydd yr awdurdod yn methu â chyflawni ei bolisiau, ei nodau a'i amcanion, ac felly ni all ond roi sicrwydd rhesymol o effeithiolrwydd. Mae'r system rheoli mewnol yn seiliedig ar broses barhaus i bennu ac i flaenoriaethu'r risgiau rhag cyflawni polisiau, nodau ac amcanion y Cyngor, i werthuso'r tebygolrwydd y bydd y risgiau hynny'n digwydd a'u heffaith os byddant yn digwydd, ac i reoli'r risgiau mewn ffordd effeithlon, effeithiol a darbodus.

Mae'r Cod Llywodraethu Corfforaethol Lleol ar gael ar wefan y Cyngor yn www.ceredigion.gov.uk

3. Llwyddiannau Llywodraethu Corfforaethol 2018-19

Mae'r Cod Llywodraethu Corfforaethol Lleol yn amlinellu ymrwymiad yr awdurdod lleol i egwyddorion llywodraethu da. Yn y paragraffau a ganlyn, amlinellir llwyddiannau llywodraethu corfforaethol 2018-19.

A. Ymddwyn ag uniondeb, gan ddangos ymrwymiad cadarn i werthoedd moesegol, a pharchu rheolaeth y gyfraith

- Y Cyfansoddiad - bu'n destun adolygiad cynhwysfawr yn ystod 2018 a chyhoeddwyd fersiwn ddiwygiedig ar wefan y Cyngor ym mis Ionawr 2019

- Cafodd CeriNet ei datblygu i gynnwys gwybodaeth i weithwyr newydd, y Llawlyfr Gweithwyr, y Pecyn Adnoddau i Reolwyr Corfforaethol a Phenaethiaid a mynediad i staff i drefnu gwybodaeth a chyfleoedd o ran Dysgu a Datblygu.
- Cyhoeddwyd adroddiad cynnydd Amcanion Llesiant a Gwella 2017-18 ar 31 Hydref 2018 gan gynnwys adolygiad o'r amcanion llesiant ar gyfer 2019-20.
- Cafodd y Strategaeth Gwrth-dwyll a Llygredd ei chymeradwyo a'i chyhoeddi ym mis Mawrth 2018.

B. Sicrhau ei fod yn agored a'i fod yn ymgysylltu'n helaeth â rhanddeiliaid

- Diweddarwyd y Polisi Rhyddid Gwybodaeth a'r Polisi Rheoliadau Gwybodaeth Amgylcheddol ym mis Mawrth 2018.
- Lanswyd arolwg Helpwch Ni i'ch Helpu Chi i roi llais i'r dinasyddion ynglŷn â darparu gwasanaethau yn y dyfodol.
- Mae pob ymgynghoriad ar gael ar wefan y Cyngor
- Hyrwyddir yr ymgynghoriadau ar y Cyfryngau Cymdeithasol.
- Cyhoeddwyd Adroddiad Perfformiad Amcanion Llesiant a Gwella 2017-18 gan gynnwys adolygiad o amcanion llesiant 2019-20 ar 31/10/2018.
- Ni wnaeth Adroddiad Gwella Blynyddol 2017-18 unrhyw argymhellion ffurfiol ar gyfer gwella.

C. Diffinio canlyniadau yn nhermau manteision economaidd, cymdeithasol ac amgylcheddol cynaliadwy

- Cyhoeddwyd Adroddiad Perfformiad Amcanion Llesiant a Gwella 2017-18 ym mis Hydref 2018.
- Paratowyd pecyn adnoddau ymgysylltu â'r cyhoedd yn unol â'r Egwyddorion Cenedlaethol ar gyfer Ymgysylltu â'r Cyhoedd.
- Caiff y wybodaeth ddiweddaraf ynglŷn ag arbedion yn y gyllideb a gwaith y Grŵp Datblygu eu hadrodd i'r Grŵp Ymgynghorol Trawsnewid ac Effeithlonrwydd Trawsbleidiol.
- Mae'r Awdurdod wedi cymryd y camau a ganlyn i roi Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 ar waith
 - ✓ Paratowyd amcanion llesiant a gwella 2019-20 a datganiad gwelliant
 - ✓ Cynnwys y nodau llesiant a'r egwyddor datblygu cynaliadwy yn y broses cynllunio busnes
 - ✓ Rhoi offeryn Asesu Effaith Integredig newydd ar waith
 - ✓ Sefydlu grŵp a chynllun gweithredu Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol

- ✓ Cwblhau adolygu'r Cyfansoddiad
 - ✓ Cwblhau asesiad llesiant lleol y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus
 - Mae'r Offeryn a'r canllawiau ynghylch Asesu Effaith Integredig ar gael a chânt eu defnyddio i gefnogi'r broses o wneud penderfyniadau.
- D. Penderfynu ar yr ymyriadau sydd eu hangen i wneud y gorau o'r camau i gyflawni'r canlyniadau arfaethedig
- Mae'r offeryn a'r canllawiau ynghylch Asesu Effaith Integredig ar gael ac mae'r hyfforddiant wedi'i gyflwyno fesul cam ar gyfer y swyddogion a'r Aelodau
 - Adolygwyd y Trefniadau Rheoli Perfformiad Corfforaethol er mwyn sicrhau bod y canlyniadau arfaethedig yn cael eu cyflawni
- E. Datblygu capasiti'r sefydliad, gan gynnwys gallu ei arweinyddiaeth a'r unigolion tu mewn iddo
- Hyfforddiant i'r Aelodau
 - i. Diogelu
 - ii. Trefniadau chwythu'r chwiban
 - iii. Cadeiryddion ac Is-gadeiryddion y pwyllgorau craffu
 - iv. Y Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant
 - v. Cyfathrebu, y wasg a'r cyfryngau
 - Cafodd Rhaglen Rheolwyr Ceredigion ei datblygu a'i rhoi ar waith. Rhaid i bob rheolwr gwblhau 6 chwrs gorfodol. Mae amrywiaeth o gyrsiau dewisol hefyd wedi'u datblygu.
 - Bydd dwy garfan o reolwyr yn ymgymryd â Rhaglen Arweinyddiaeth a Rheoli Lefel 4 yr ILM yn ystod 2018/2019
 - Mae Uwch Reolwyr wedi bod i ddigwyddiadau Arweinyddiaeth Rhanbarthol a Chenedlaethol drwy'r flwyddyn gan gynnwys Ysgol Haf Academi Cymru.
 - Mae cynllun prentisiaethau wedi'i ddatblygu. Hysbysebwyd y 5 cyfle cyntaf ar gyfer prentisiaid yn ystod mis Medi a gwnaethant ddechrau yn eu swyddi ym mis Tachwedd 2018.
 - Rhoi'r modiwlau dysgu a datblygu a rheoli perfformiad ar waith o fewn CeriNet
 - Mae nifer o gyrsiau hyfforddi ar gyfer staff ar gael ar-lein drwy fodiwlau e-ddysgu.
 - Mae Cynllun Gweithlu 2017-2020 newydd yn nodi pedair thema
 - Ymgysylltu a Chyfleoedd

- Gweithlu hyblyg ac ystwyth
- Hyrwyddo gweithlu dwyieithog a fydd yn gwasanaethu'r gymuned
- Datblygu Arweinyddiaeth a Rheolaeth

F. Rheoli risgiau a pherfformiad drwy reolaeth fewnol gadarn a thrwy reoli arian cyhoeddus mewn ffordd gadarn

- Caiff y Gofrestr Risg Gorfforaethol ei diweddarau bob chwarter
- Cyhoeddwyd adroddiad perfformiad Amcanion Llesiant a Gwella 2017-18 ym mis Hydref 2018.
- Cafodd y Strategaeth Ariannol Tymor Canolig ei diweddarau a'i chymeradwyo ym mis Chwefror 2018
- Cymeradwywyd Strategaeth TGCh gan y Cyngor ym mis Mawrth 2018
- Roedd yr Adain Archwilio Mewnol wedi'i staffio'n llawn ar 4 Mehefin 2017. Fodd bynnag, gan fod un aelod o'r tîm ers hynny wedi cymryd seibiant gyrfa o 12 mis ym mis Ionawr 2018, gofynnwyd i archwilwyr arbenigol o awdurdodau lleol eraill i ymgymryd â rhan o waith y cynllun archwilio a nodwyd ar gyfer 2017/18 a 2018/19 er mwyn pontio'r bwloch.

G. Defnyddio arferion gweithio da o ran tryloywder, adrodd ac archwilio i sicrhau atebolrwydd effeithiol

- Cyhoeddir adroddiadau blynyddol gan gynnwys
 - i. Adroddiad ar y cynnydd o ran y Cynllun Gwella (Hydref 2017)
 - ii. Datganiad Ariannol Blynyddol yn cynnwys Datganiad Llywodraethu Blynyddol (Medi 2017)

4. Barn ar lefel y sicrwydd y gall y trefniadau llywodraethu ei rhoi

Mae'r Rheolwr Corfforaethol – Archwilio Mewnol yn paratoi Adroddiad Blynyddol a gyflwynir i'r Pwyllgor Archwilio ym mis Mehefin. Mae'r adroddiad yn amlinellu canlyniadau unigol a chydganlyniadau'r adolygiadau archwilio a gynhaliwyd yn ystod y flwyddyn, ac mae'n rhoi'r farn archwilio gyffredinol o ran sicrwydd yn seiliedig ar y gwaith archwilio hwn. Mae'r sicrwydd a ddarperir hefyd yn rhoi sylw i'r cynnydd a wneir o ran rhoi'r gwelliannau ar waith, ystyried y gofrestr risgiau a'r sicrwydd a ddarperir yn yr adroddiadau a gyhoeddwyd gan yr archwilwyr allanol. Rhoddir manylion yn yr adroddiad ynghylch cwmpas y gwaith archwilio a'r angen i ailflaenoriaethu drwy'r amser i sicrhau bod y gwaith a wneir o ran sicrwydd yn ddigonol.

Cododd Swyddfa Archwilio Cymru bryderon yn adroddiad ISA260 2015-16 ac adroddiad 2016-17 ynghylch y gostyngiad yn nifer y staff yn yr Adain Archwilio Mewnol oherwydd absenoldebau yn yr hirdymor a'r tymor byr a oedd wedi arwain at y ffaith nad oedd nifer o adroddiadau archwilio cynlluniedig wedi'u cwblhau. Rhoddwyd sylw i'r prinder adnoddau yn y tîm a phenodwyd dau aelod ychwanegol o staff ym mis Mehefin 2017. Serch hynny, gan

fod un aelod o'r tîm ers hynny wedi cymryd seibiant gyrfu 12 mis ym mis Ionawr 2018, gofynnwyd i archwilyr arbenigol o awdurdodau lleol eraill ymgymryd â rhan o waith y cynllun archwilio a nodwyd ar gyfer 2017-2018 a 2018-2019 er mwyn pontio'r bwlch.

Mae'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol wedi bod yn destun adolygiad gan Swyddfa Archwilio Cymru er mwyn sicrhau ei fod yn gyson â'u gwybodaeth a chyda deddfwriaeth. Yn ogystal, mae'r adran Archwilio Mewnol wedi cynnal adolygiad annibynnol o'r Fframwaith Llywodraethu Blynyddol a'r dull o sgorio a chasglu tystiolaeth.

Mae'r Adain Archwilio Mewnol yn cynnal ei hunanasesiad blynyddol ar ddiwedd pob blwyddyn a hefyd cynhaliodd ein cymheiriaid asesiad allanol o'r gwasanaeth yn ystod y flwyddyn 2016-17. Mae'r cynlluniau gwella sy'n deillio o'r asesïadau hyn wedi'u cynnwys yn yr Adroddiad Blynyddol Archwilio Mewnol, lle nodir y gwelliannau a wnaed a'r gwelliannau y bwriedir eu gwneud yn sgil yr argymhellion, ynghyd â chanlyniadau Cynllun Gwella Sicrwydd Ansawdd y gwasanaeth yn unol â gofynion y PSIAS er mwyn sicrhau bod y Pwyllgor Archwilio yn medru monitro'r cynnydd. Caiff y cynllun gwella hefyd ei fonitro drwy'r flwyddyn gan y Pwyllgor Archwilio, drwy Adroddiadau Cynnydd rheolaidd Archwilio Mewnol.

Mae'r Rheolwr Corfforaethol – Archwilio Mewnol yn disgwyl dod i'r casgliad yn ei Hadroddiad Blynyddol, a oedd yn seiliedig ar y canlynol:

- y nifer, y cwmpas a'r sicrwydd a gafwyd o'r adolygiadau mewnol ac allanol a'r archwiliadau dilynol a gynhaliwyd yn ystod y flwyddyn hyd at 31 Mawrth 2019, a
- derbyn y camau a gymerwyd gan y rheolwyr (yn enwedig y rheini a ystyrir yn sylweddol),

fod dal gan Gyngor Sir Ceredigion fframwaith boddhaol ar waith o ran llywodraethu, rheoli risgiau a rheolaethau mewnol i reoli'r modd y cyflawnir amcanion y sefydliad.

Mae Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Cyswllt Cwsmeriaid y Cyngor yn gweithredu fel yr Uwch-berchennog Risg Gwybodaeth ac mae ganddo gyfrifoldeb hefyd dros Ddiogelu Data a Diogelwch TGCh.

Yn draddodiadol mae Fforwm yr Uwch-berchennog Risg Gwybodaeth yn cynnwys arbenigwyr yn eu meysydd: e.e. Cyfleusterau, Diogelu Data, Diogelwch TG, ynghyd â Phenaethiaid TG, Cyfreithiol ac Adnoddau Dynol a rhai cynrychiolwyr o'r adrannau. Mae'r Fforwm yn cwrdd bob chwarter i drafod materion sy'n ymwneud â risg gwybodaeth a rheoli gwybodaeth.

Mae'r rolau allweddol a threfniadau craffu presennol yr Asedau Gwybodaeth fel a ganlyn:

- Mae gennym Swyddog Diogelwch TG sy'n cynghori ynghylch diogelwch data ac ymgynghorwyr allanol sy'n cael eu cyflogi o bryd i'w gilydd i brofi trefniadau diogelwch yr Awdurdod a chynghori yn eu cylch.
- Mae gennym Swyddog Rheoli Gwybodaeth a Chofnodion sy'n cynghori ynghylch cydymffurfiaeth gyfreithiol gan sicrhau y cedwir at y polisiau a'r gweithdrefnau sydd ar waith.
- Mae'r Grŵp Corfforaethol Diogelu Data (a gaiff ei adnabod yn fewnol fel Cyfarfod y Grŵp Corfforaethol Diogelu Data / Rhyddid Gwybodaeth / Rheoliadau Gwybodaeth Amgylcheddol) yn cwrdd yn chwarterol a chaiff ei gadeirio gan y Pennaeth Cymorth Polisi (Dirprwy Gadeirydd - Pennaeth y Gwasanaethau TGCh a Chwsmeriaid).

- Cynhelir cyfarfod Argyfyngau a Pharhad Busnes bob chwarter a chaiff ei gadeirio gan yr Aelod Cabinet dros y Gwasanaethau Corfforaethol, Gwella a Rheoli Perfformiad. Mae'r cyfarfod hwn ar y cyfan yn ystyried y wybodaeth sydd ar gael.
- Cyflwynir Adroddiadau Blynyddol yn ôl yr angen i Bwyllgor Archwilio'r Cyngor.

Yn ogystal â hynny:

- Y Swyddog Diogelwch TG yw is-gadeirydd Fforwm Diogelwch Sector Cyhoeddus Cenedlaethol Cymru (Cymru WARP) sy'n cwrdd bob chwarter.
- Mae'r Swyddog Rheoli Gwybodaeth a Chofnodion yn cadeirio Cymdeithas Rheoli Gwybodaeth a Chofnodion Cymru ac mae'n trefnu digwyddiadau ar draws Cymru.
- Mae'r Swyddog Rheoli Gwybodaeth a Chofnodion yn rhan o Banel Sicrhau Ansawdd Cytundeb Rhannu Gwybodaeth Bersonol Cymru (WASPI) ar gyfer Canolbarth a Gorllewin Cymru.

Yn sgil yr adolygiad o'r Fframwaith Llywodraethu, tybir bod y trefniadau llywodraethu cyffredinol yn dderbyniol neu'n dda ar y sail mai 7/8 oedd y sgoriau ar gyfartaledd.

Mae'r Cod Llywodraethu Corfforaethol Lleol sy'n amlinellu ymrwymiad y Cyngor i egwyddorion craidd fframwaith CIPFA/SOLACE, *Delivering Good Governance in Local Government*, yn rhoi arweiniad i'r holl Aelodau a swyddogion ar yr agenda llywodraethu.

Bydd adolygu'r Cod Llywodraethu Lleol yn rheolaidd yn rhoi lefel uchel o sicrwydd bod y trefniadau llywodraethu'n addas at y diben.

5. Datrys y materion a bennwyd y llynedd 2018-19

Mae'r tabl isod yn cofnodi'r camau a gymerwyd yn ystod 2018-19 i ddatrys y materion a bennwyd yn y Datganiad Llywodraethu Blynyddol ar gyfer 2017-2018

Mater	Camau gweithredu	Swyddog arweiniol	Dyddiad cwblhau
(A) Mae angen gwneud Archwiliad Moeseg yn 2018.	Cyngor Sir Gâr i gynnal yr archwiliad. Erbyn hyn, mae disgwyl i'r gwaith hwn gychwyn ym mis Chwefror 2019.	AR	Mawrth 2019
(B) Rhyddid Gwybodaeth Mae cynllun Cyhoeddi Rhyddid Gwybodaeth yn cael ei weithredu yng Ngheredigion ond mae angen diweddarau'r cynllun hwn a'r polisi Rhyddid Gwybodaeth.	Diweddarwyd y polisi Rhyddid Gwybodaeth a chrëwyd polisi Rheoliadau Gwybodaeth Amgylcheddol. Cymeradwywyd y ddau gan y Cabinet ar 6 Mawrth 2018. Ar hyn o bryd mae gwaith yn mynd rhagddo i ddiweddarau'r Cynllun Cyhoeddi ar y cyd â holl wasanaethau'r Cyngor. Bydd y newidiadau sefydliadol yn cael eu cynnwys yn y darn hwn o waith a bydd yn cael ei gynnal fel dogfen fyw.	AW	Medi 2018

<p>(B) Ymgynghori ac Ymgysylltu</p> <p>Er bod prosesau ar waith ar gyfer lledaenu canlyniadau'r ymarferion ymgynghori ac ymgysylltu, mae peth pryder nad yw'r rhain bob amser yn cyrraedd y rhai priodol sy'n gwneud penderfyniadau o fewn yr Awdurdod.</p>	<p>Mae swydd newydd sef Swyddog Ymgysylltu a Chydraddoldeb wedi'i chreu trwy ailstrwythuro'r Gwasanaeth Polisi a Pherfformiad. Bydd yr aelod staff newydd yn cychwyn yn y swydd ar 1 Rhagfyr 2018. Bydd y swydd hon yn gyfrifol am fonitro adborth o ymgynghoriadau. Yn y cyfamser, mae canllawiau wedi'u cyhoeddi ar fewnwyd Cyngor Ceredigion ar gyfer y staff ynghylch lledaenu adborth o ymgynghoriadau i'r rhai sy'n gwneud penderfyniadau.</p>	AW	Mawrth 2019
<p>(B) Nid yw strwythur presennol y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus a'i bartneriaethau yn addas ar gyfer cyflwyno'r Cynllun Llesiant Lleol newydd.</p>	<p>Mae'r Strwythur Partneriaethau newydd i gyflawni'r Cynllun Llesiant Lleol yn cael ei weithredu ledled y Sir. Bellach mae 6 Grŵp Prosiect newydd y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus wedi'u sefydlu'n llawn ac maent yn cyfarfod yn rheolaidd. Mae pob grŵp yn symud ymlaen yn dda gydag adroddiadau gweithredu yn cael eu paratoi ar ôl pob cyfarfod ac fe'u cyflwynir i'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus, y Pwyllgor Cydlynw Trosolwg a Chraffu a'r Cabinet.</p>	AW	Mawrth 2019
<p>(C) Rheoli disgwyliadau'r Defnyddwyr Gwasanaeth</p> <p>Dim ond peth o'r data a gesglir ac a adroddir am berfformiad gwasanaethau sydd ar gael i'r cyhoedd.</p>	<p>Mae System Rheoli Perfformiad Corfforaethol newydd wedi'i phrynu ac mae'n cael ei datblygu ar hyn o bryd. Wrth i'r gwaith datblygu fynd rhagddo, rhagwelir y bydd gwefan y Cyngor yn cael ei defnyddio i gyhoeddi data perthnasol ynglŷn â pherfformiad y data.</p>	RHP/ AW	Mawrth 2019
<p>(D) Mae angen adolygu'r risgiau ar draws cytundebau a phrosiectau ar y cyd.</p>	<p>Mae adolygiad o brosiectau ar y cyd ar y gweill o dan gyfarwyddyd y Cyfarwyddwr Corfforaethol. Y gobaith yw y bydd y gwaith yn cael ei gasglu ynghyd ac y bydd yn cael ei gyflwyno erbyn diwedd y flwyddyn ariannol</p>	AW	Mawrth 2019
<p>(F) Sicrhau bod</p>	<p>Yn unol â (A) uchod. Hefyd, bydd Cyngor Sir</p>	AR	Mawrth

gan Archwilio Mewnol adnoddau digonol i ddarparu sicrwydd dibynadwy. (Colli 1 aelod o'r tîm archwilio sy'n cael seibiant gyrfa)	Gaerfyrddin yn darparu archwiliad arbenigol o TGCh. Ar waith ar hyn o bryd (Ionawr 2019).		2019
---	---	--	------

Nodwch: Bydd unrhyw gamau nas cwblheir yn llawn erbyn y dyddiad cwblhau yn cael eu trosglwyddo i Gynllun Gweithredu 2019-20

6. Cynllun gweithredu y cytunwyd arno ar gyfer materion i'w hystyried yn ystod 2019-20

Yn sgil gweithredu ac adolygu fframwaith CIPFA/SOLACE, *Delivering Good Governance in Local Government (2016)*, cafodd y materion a ganlyn eu pennu i'w datrys yn ystod 2019-20.

Mater	Cam gweithredu	Canlyniad	Swyddog arweiniol	Dyddiad cwblhau
(A1.3) Arwain drwy esiampl a defnyddio'r egwyddorion neu'r gwerthoedd gweithredol safonol hyn fel fframwaith ar gyfer y broses benderfynu a gweithredoedd eraill	Argymhelliad – Bod y Pwyllgor Archwilio yn cynnal ymarfer meincnodi.	Cael sicrwydd ychwanegol ynglŷn â'r broses adolygu ar gyfer y Datganiad Llywodraethu Blynyddol	CJ	Mawrth 2020
(A2.2) Arddangos ymrwymiad cryf i werthoedd moesegol	Argymhelliad: Dylid cynnal dadansoddiad o'r anghenion o ran hyfforddi a dylid paratoi cynllun gweithredu i ddarparu hyfforddiant yn 19/20	Darparu hyfforddiant ymwybyddiaeth foesebol	AR	Mawrth 2020
(B1.1) Sicrhau bod diwylliant agored ar waith, drwy ddangos, cofnodi a mynegi ymrwymiad y sefydliad i fod yn agored	Argymhelliad – Cwblhau'r adolygiad o'r Cynllun Cyhoeddi o ran Rhyddid Gwybodaeth	Y Cynllun Cyhoeddi o ran Rhyddid Gwybodaeth	MNH	Mawrth 2020
(B1.4) Defnyddio dulliau ymgynghori ac ymgysylltu ffurfiol ac anffurfiol i bennu'r ymyriadau/camau gweithredu mwyaf priodol ac effeithiol	Argymhelliad – Cymryd camau i wella gweithgareddau ymgysylltu	Defnyddio adborth o'r ymgynghori	MS	Mawrth 2020
(B3.1) Sefydlu polisi clir ar y math o faterion y bydd y	Argymhelliad – Cynnal adolygiad o'r Polisi Ymgysylltu â'r Gymuned	Polisi clir sy'n gyfredol	DD	Mawrth 2020

sefydliad yn ymgynghori'n ystyrllon â dinasyddion unigol, defnyddwyr gwasanaethau a rhanddeiliaid eraill yn eu cylch i sicrhau bod gwasanaeth (neu ddarpariaeth arall) yn cyfrannu at gyflawni'r canlyniadau arfaethedig				
(B3.5) Cydbwysu adborth gan grwpiau rhanddeiliaid mwy gweithredol ac adborth gan grwpiau rhanddeiliaid eraill i sicrhau bod pawb yn cael eu cynnwys	Argymhelliad: Cysylltu ag Awdurdodau Lleol eraill i ganfod yr Arferion Gorau	Prosesau ar gyfer delio â gofynion sy'n cystadlu â'i gilydd o fewn y gymuned e.e. ymgynghori	DD	Mawrth 2020
(C1.5) Rheoli disgwyliadau defnyddwyr gwasanaethau'n effeithiol o ran pennu blaenoriaethau a gwneud y defnydd gorau o'r adnoddau sydd ar gael	Cwblhau Adolygiad o'r Fframwaith Rheoli Risgiau (O 17-18 ymlaen) Cyflwyno system Rheoli Perfformiad a chyhoeddi data perfformiad y gwasanaethau ar-lein gan gynnwys data ynghylch costau fesul gwasanaeth a gwerth am arian.	Protocolau Rheoli Risgiau Byddai sicrhau bod data ar gael yn haws yn helpu'r cyhoedd i ddeall perfformiad y gwasanaethau a gwerth am arian yn well.	CJ	Medi 2019
(D2.3) Ystyried a monitro'r risgiau sy'n wynebu pob partner wrth gydweithio, gan gynnwys risgiau a rennir	Argymhelliad: Dylai'r Pwyllgor Archwilio dderbyn papur ynghylch adolygiad o'r prosiectau ar y cyd. Dylai cynllun gweithredu ar gyfer gwella ddilyn hyn.	Protocol rheoli risgiau	DD	Mawrth 2020
(F3.4) Sicrhau bod yr archwilydd mewnol yn rhoi sicrwydd ychwanegol o ran digonolrwydd ac effeithiolrwydd cyffredinol y fframwaith llywodraethu, rheoli risg a rheolaeth	Argymhelliad: Sicrhau bod capasiti a gallu yn cael eu hystyried yn ystod yr ail-strwythuro sydd ar fin digwydd o fewn archwiliad mewnol.	Caiff gwasanaeth archwilio mewnol effeithiol ei ariannu a'i gynnal	AR	Mawrth 2020

7. Casgliad

Yn ystod yr adolygiad blynyddol o'r fframwaith llywodraethu, cafodd y cynnydd yn erbyn fframwaith newydd CIPFA/SOLAFE, *Delivering Good Governance Framework (2016)*, ei fesur. Canfuwyd bod y trefniadau llywodraethu cyffredinol yn dderbyniol neu'n dda.

Mae'r Cyngor wedi gwneud cynnydd da yn ystod y flwyddyn, gan gofnodi llwyddiant yn erbyn pob un o'r saith egwyddor graidd.

Drwy lunio Cod Llywodraethu Corfforaethol Lleol sy'n dod â'r holl godau a dogfennau lleol ynghyd mewn un ddogfen, mae'n rhoi sicrwydd bod trefniadau llywodraethu clir ar waith.

Mae'r Cyngor wedi pennu nifer o fân faterion i'w datrys yn ystod 2019/20 ac mae wedi'u nodi mewn cynllun gweithredu.

8. Ardystio'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol

Dros y blynyddoedd nesaf, rydym yn bwriadu mynd i'r afael â'r materion uchod i wella ein trefniadau llywodraethu ymhellach. Rydym yn sicr y bydd y camau hyn yn mynd i'r afael â'r gwelliannau angenrheidiol a bennwyd yn ein hadolygiad o effeithiolrwydd. Byddwn yn monitro'r camau i'w rhoi ar waith, a'r modd y maent yn gweithredu, fel rhan o'n hadolygiad blynyddol nesaf.

Llofnod

Prif Weithredwr

Arweinydd y Cyngor